

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

**Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
Τμήμα Λογιστικής**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ :

Άμεσες Ξένες Επενδύσεις και Ανάπτυξη. Η Ελληνική περίπτωση

Σπουδαστές : Αποστολόπουλος Παναγιώτης

Κανελλόπουλος Μάριος

Οικονόμου Ευάγγελος

Διδάσκων : Βαφειάδης Νίκος

ΠΑΤΡΑ 2016

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η πτυχιακή εργασία αποτελεί επιστέγασμα χρηματοοικονομικής και επενδυτικής ανάλυσης, που περιγράφονται αναλυτικά, οι άμεσες ξένες επενδύσεις.

Παράλληλα, εξετάζουμε το ιστορικό υπόβαθρο των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ελληνική Οικονομία, καθώς και τις Προοπτικές-Συμπεράσματα των Α.Ξ.Ε στην Ελλάδα. Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον καθηγητή μας κ. Βαφειάδη Νίκο, επιβλέποντα καθηγητή της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας, για την καθοδήγηση του μέχρι την πλήρη ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας.

Τέλος θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε στην πολύτιμη υποστήριξη των οικογενειών μας και των φίλων μας.

Περίληψη

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ) πραγματοποίησαν σημαντική αύξηση τις δύο τελευταίες δεκαετίες, ενώ αρκετός αριθμός κρατών έχει προχωρήσει πέρα από την κατάργηση των περιορισμών που σχετίζονται με τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην υιοθέτηση πολιτικών και κινήτρων με στόχο την προσέλκυση τους. Ενώ κατά τις προηγούμενες δεκαετίες οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις αντιμετώπιζονταν στις ανεπτυγμένες χώρες ως απειλή για την τεχνολογική τους ανεξαρτησία και οι αναπτυσσόμενες χώρες έθεταν περιοριστικούς όρους, ξαφνικά οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προβάλλονται στις ημέρες μας από τις οικονομικές πολιτικές ως η απαραίτητη συνιστώσα της αναπτυξιακής διαδικασίας.

Είναι πραγματικότητα ότι μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2007 αναδείχθηκαν στην Ελλάδα οι διαρθρωτικές αδυναμίες (δημοσιονομικές και ανταγωνιστικότητα) βυθίζοντας την χώρα σε βαθιά κρίση.

Επομένως, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η ανάλυση των προοπτικών εξόδου από την ύφεση μέσω της προσέλκυσης Άμεσων Ξένων Επενδύσεων. Στα πλαίσια αυτά η παρούσα πτυχιακή επιχειρεί την ανάλυση του φαινομένου των άμεσων ξένων επενδύσεων στην χώρας μας σε σχέση με τους παράγοντες και τα εμπόδια κατά την προσέλκυση τους όσο και με τις προοπτικές που διαμορφώνονται στο σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον.

Έτσι στο Κεφάλαιο 1 αναλύεται το φαινόμενο των άμεσων ξένων επενδύσεων, οι μορφές των άμεσων ξένων επενδύσεων καθώς και η οικονομική μεγέθυνση αυτών. Το όφελος και το κόστος των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων καθώς και η οικονομική κατάσταση της ελληνικής αγοράς.

Στο Κεφάλαιο 2 κάνουμε μια ιστορική αναδρομή των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελληνική Οικονομία.

Στο Κεφάλαιο 3 διερευνούνται και αναλύονται οι τομείς των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα.

Επιπροσθέτως στο Κεφάλαιο 4 αναλύονται τα εμπόδια των άμεσων ξένων επενδύσεων σε βάθος καθώς και οι σημαντικότεροι παράγοντες (μακροοικονομικοί, μικροοικονομικοί, θεσμικοί και άλλοι).

Τέλος η εργασία στο Κεφάλαιο 5 προτείνει κάποιες ιδέες για την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων στην χώρα μας καθώς και την παράθεση των βασικών συμπερασμάτων που πηγάζουν από τη διεξαγωγή της θεωρητικής ανάλυσης

Πίνακας Περιεχομένων

Πρόλογος	2
Περίληψη	3
Πίνακας Περιεχομένων	4
Εισαγωγή	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Εννοιολογικές προσεγγίσεις των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και η κατάσταση της ελληνικής αγοράς	
1 Ορισμός Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	7
1.1 Μορφές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	8
1.2 Πλαίσιο Λειτουργίας των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	10
1.3 Επιδράσεις των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	11
1.4 Το Μοντέλο του Κύκλου ζωής του προϊόντος	15
1.5 Άμεσες ξένες επενδύσεις και Οικονομική μεγέθυνση	18
1.5.1 Η σημαντικότητα των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	20
1.5.2 Το όφελος και το κόστος των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	21
1.6 Αναπτυξιακοί νόμοι ΕΣΠΑ και νομικό πλαίσιο που υπάγονται οι επενδύσεις	24
1.6.1 Η οικονομική κατάσταση της ελληνικής αγοράς	25
1.6.2 Χώρες προέλευσης επενδυτικών κεφαλαίων	27
1.6.2.1 Κλαδική κατανομή ξένων επενδύσεων	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Ιστορικό Υπόβαθρο των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελληνική Οικονομία	
2.1 Η άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελληνική Οικονομία	33
2.2 Η Δεκαετία του 1950	34
2.3 Οι δεκαετίες του 1960 και 1970	36
2.4 Οι άμεσες ξένες επενδύσεις μετά το 1981	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Βασικοί Τομείς των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα

3.1 Τομείς Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ελλάδα

3.1.1 Περιβάλλον	48
3.1.2 Τουρισμός	49
3.1.3 Τρόφιμα και Ποτά	50
3.1.4 Ενέργεια	51
3.1.5 Επιστήμες Υγείας	53
3.1.6 Τεχνολογία Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)	54

Κεφάλαιο 4 : Παράγοντες και εμπόδια άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα

4.1 Μικροοικονομικοί παράγοντες Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

4.1.1 Θεσμικοί παράγοντες Άμεσων ξένων Επενδύσεων	56
4.1.2 Μέγεθος επιχείρησης	56
4.1.3 Χαρακτηριστικά ελληνικών επιχειρήσεων	57
4.1.4 Η ύπαρξη ανθρώπινου δυναμικού στην Ελλάδα	59
4.1.5 Γεωγραφική εγγύτητα	60
4.1.6 Νομικός κίνδυνος	60
4.1.7. Επενδυτικοί Νόμοι και Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)	60

4.2 Μακροοικονομικοί παράγοντες Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

4.2.1 Ύπαρξη υποδομών στην Ελλάδα	61
4.2.2 Επιχειρηματικό περιβάλλον	63
4.2.3 Οι τιμές των παραγωγικών συντελεστών	63
4.2.4 Η οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα	64
4.2.5 Αναποτελεσματικός και Μεγάλος δημόσιος τομέας	67
4.2.6 Ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας	67

Κεφάλαιο 5 : Προοπτικές Εισροής Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ελλάδα και Συμπεράσματα

Βιβλιογραφία	73
--------------------	----

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η είσοδος των ξένων επενδύσεων στην ελληνική οικονομία, μεταπολεμικά αποτέλεσε μέρος της στρατηγικής ενσωμάτωσης της χώρας στην διεθνή αγορά . Η πολιτική φιλελευθεροποίησης της οικονομίας που ξεκίνησε το 1953 περιλάμβανε μεταξύ άλλων την σταδιακή κατάργηση των εμποδίων εμπορίου. Ιδιαίτερα μετά της συμφωνία σύνδεσης με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα , το 1962, την υποτίμηση της δραχμής κατά 50% και ένα αυξανόμενο προσανατολισμό προς μια εκβιομηχάνιση εξαγωγικού τύπου μέσα από ένα πλέγμα κινήτρων, επιδοτήσεων και φοροαπαλλαγών, και την εισαγωγή ενός νομοθετικού πλαισίου προστατευτικού για τις ΑΞΕ.

Συγκεκριμένα η εισροή του ξένου κεφαλαίου θα χρηματοδοτούσε την εκβιομηχάνιση χωρίς την προσφυγή σε εθνικούς πόρους και συνεπώς την σύμπλευση της κατανάλωσης υπέρ της επένδυσης θα μετέφερε τεχνολογία , η οποία σπάνιζε στην ελληνική μεταποίηση χωρίς να καταβληθεί το αυξημένο κόστος παραγωγής εγχώριας τεχνολογίας και τέλος θα συνέβαλε στην κατανομή των επενδύσεων σύμφωνα με τα διεθνή συγκριτικά πλεονεκτήματα της ελληνικής οικονομίας .

Η πεποίθηση ήταν ότι η χώρα είχε το πλεονέκτημα στην μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων ,της παράγωγη καταναλωτικών αγαθών δυο τομέων έντασης εργασίας- ενός παραγωγικού συντελεστή που η χώρα διέθετε σε αφθονία και σε μια σειρά ενδιάμεσων μεταποιητικών κλάδων , όπως τα χημικά ,ιδιαίτερα τα λιπάσματα για χρήση στη γεωργία και η μεταλλουργία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Εννοιολογικές προσεγγίσεις των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και η κατάσταση της ελληνικής αγοράς.

1 Ορισμός Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Άμεση ξένη επένδυση διενεργείται, όταν ένας επενδυτής με έδρα σε μία χώρα (χώρα προέλευσης), αποκτάει ενεργητικό σε άλλη χώρα (χώρα υποδοχής), με την πρόθεση να διαχειριστεί το εν λόγω ενεργητικό. Ως εκ τούτου, η ΑΞΕ περιλαμβάνει τρία στοιχεία:

- ∅ Κέρδη της θυγατρικής προς επανεπένδυση.
- ∅ Νέο μετοχικό κεφάλαιο από τη δεσπύζουσα εταιρία της χώρας στην οποία βρίσκεται η έδρα της εταιρίας προς τη θυγατρική της χώρας υποδοχής.
- ∅ Μακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα καθαρά δάνεια της θυγατρικής εταιρίας από τη δεσπύζουσα εταιρία.

Άμεση ξένη επένδυση (Foreign Direct Investment – FDI): Άμεσες Ξένες Επενδύσεις¹ παραπάνω ορίζονται οι επενδύσεις οι οποίες

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1994) « Ανταγωνιστικότητα και συνοχή : οι τάσεις στις περιφερειακές». Πέμπτη περιοδική έκθεση για την κοινωνική και οικονομική κατάσταση, και την ανάπτυξη των περιφερειών της κοινότητας.

συνεπάγονται τη μεταφορά κεφαλαίων, τεχνολογίας και ανθρώπινου δυναμικού σε ξένες χώρες. Αναλυτικότερα, ορίζονται ως το κεφάλαιο με το οποίο μια επιχείρηση χρηματοδοτεί την αγορά, τη δημιουργία ή την ανάπτυξη θυγατρικών στην αλλοδαπή, ή αποκτά μετοχές ξένων επιχειρήσεων.

Το ποσοστό αυτό είναι ίσο με το 10% του μετοχικού κεφαλαίου ή περισσότερο των κανονικών μεριδίων της εταιρίας ή της δύναμης της ψήφου στην περίπτωση της μετοχής - ανώνυμης εταιρίας. Περιπτώσεις μικρότερης ιδιοκτησίας μεριδίων είναι γνωστά σαν επενδυτικά χαρτοφυλάκια. Η εταιρεία που αναλαμβάνει την επένδυση ουσιαστικά αποκτά θυγατρική εταιρεία. Η μητρική εταιρία συνήθως αναφέρεται ως πολυεθνική εταιρεία (ΠΕ), με την έννοια ότι έχει υπό την κατοχή της παραγωγικές μονάδες σε περισσότερες από μία χώρες. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις περιλαμβάνουν τη μεταφορά, πέρα από τα εθνικά σύνορα, ενός πακέτου παραγωγικών πόρων/εισροών. Οι εισροές αυτές μπορεί να είναι είτε άυλες (τεχνογνωσία, μάρκετινγκ κ.α.) είτε υλικές (μετοχικό κεφάλαιο, πρώτες ύλες κ.α.). Η μεταφορά των εισροών/πόρων γίνεται χωρίς την παρεμβολή της αγοράς, δηλαδή συμβαίνει μεταξύ δύο επιχειρήσεων οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους με σχέση ιδιοκτησίας. Είναι ενδιαφέρον να αναφερθεί ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις θεωρούνται βασικό κριτήριο για μια επιχείρηση στη θεώρησή της ως πολυεθνική ή μη. Μια επιχείρηση χωρίς τέτοιου είδους επενδύσεις δεν θεωρείται πολυεθνική.

1.1 Μορφές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Οι μορφές των άμεσων ξένων επενδύσεων είναι τρεις ²:

1)Θυγατρική αποκλειστικής ιδιοκτησίας (wholly-owned subsidiary) : Υπάρχει όταν η επιχείρηση που ανοίγει μια νέα επιχείρηση στην ξένη χώρα είναι και ο μοναδικός μέτοχος σε αυτή. Η θυγατρική μπορεί να είναι μια εντελώς νέα επιχείρηση ή μία ήδη υπάρχουσα επιχείρηση την οποία εξαγόρασε.

Τα πλεονεκτήματα:

- i)** Η μητρική επιχείρηση διατηρεί το διοικητικό έλεγχο της θυγατρικής με όλα τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται αυτό για τη διαμόρφωση και εφαρμογή των στρατηγικών της σε παγκόσμιο επίπεδο.

- ii)** Η μητρική καρπώνεται το σύνολο των κερδών της θυγατρικής.

² Εδώ χρησιμοποιείται το βιβλίο “Άμεσες ξένες επενδύσεις” του Δημήτριου Κυρκιλή

- iii) Η θυγατρική όντας στο πολιτιστικό περιβάλλον μιας άλλης χώρας δύναται να εξειδικεύσει και να διαφοροποιήσει τα παραγόμενα προϊόντα της με τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες των καταναλωτών της τοπικής αγοράς.
- iv) Επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας λόγω της αύξησης του συνολικού όγκου παραγωγής του ομίλου.

Τα μειονεκτήματα:

- i) Η θυγατρική χαρακτηρίζεται ως ξένη, πράγμα που μπορεί να προδιαθέσει αρνητικά την κοινή γνώμη, την κυβέρνηση και τις δημόσιες υπηρεσίες.
- ii) Η μητρική επιχείρηση επιβαρύνεται με το σύνολο του οικονομικού κόστους του εγχειρήματος και αναλαμβάνει όλους τους κινδύνους.

2) Κοινοπραξία (*joint venture*): Υπάρχει όταν συνεργάζονται μία ή περισσότερες ξένες επιχειρήσεις σε μία ή περισσότερες τοπικές επιχειρήσεις για τη δημιουργία μιας νέας επιχείρησης ή για την εξαγορά μιας ήδη υπάρχουσας τοπικής επιχείρησης. Οι εταίροι συνεισφέρουν κεφάλαια, τεχνολογία και τεχνογνωσία. Συνήθως συνεισφέρουν τον παραγωγικό συντελεστή στον οποίο υπερτερούν σε σχέση με τους υπόλοιπους εταίρους.

Τα πλεονεκτήματα:

- i) Επιμερισμός του κινδύνου και του κόστους του εγχειρήματος. Η νομοθεσία πολλών χωρών δίνει σημαντικά οικονομικά κίνητρα στις κοινοπραξίες με αποτέλεσμα η ίδρυση θυγατρικής να συνεπάγεται διαφυγόντα κέρδη.
- ii) Δημιουργεί οικονομίες κλίμακας και ίσως και πεδίου λόγω της συμπαραγωγής.
- iii) Μείωση του μεταξύ τους ανταγωνισμού, αντιμετώπιση κοινού κινδύνου και αποτροπή εισόδου νέου ανταγωνιστή στην αγορά.
- iv) Συμβάλει στη βελτίωση των αποτελεσμάτων συνέργειας (μείωση κόστους που προκύπτει από τη συνεργασία ή συσσωμάτωση δύο πρώην ανεξάρτητων Επιχειρηματικών μονάδων, λόγω του ότι αποφεύγεται η επανάληψη παρόμοιων ενεργειών, κ.λ.π.) των δύο εταιρών.

- v) Διεύρυνση των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων.
- vi) Αποκτά η επιχείρηση έναν εταίρο που έχει τις κατάλληλες γνωριμίες και διασυνδέσεις, γνωρίζει το περιβάλλον και τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της χώρας.

Τα μειονεκτήματα:

- i) Πολλές φορές εμφανίζονται διαφορές και διαφωνίες μεταξύ των εταίρων σχετικά με τους στόχους και την στρατηγική της κοινοπραξίας, γεγονός που οδηγεί τις περισσότερες φορές σε διάλυση της.
- ii) Η επιχείρηση δεν ελέγχει απόλυτα τη διοίκηση της νέας επιχείρησης με αποτέλεσμα να μην μπορεί να την εντάξει πλήρως στο στρατηγικό σχεδιασμό της.

3)Μερική Εξαγορά (*partial acquisition*) : Η επιχείρηση αποκτά μέρος των μετοχών μιας τοπικής επιχείρησης με την οποία συνεργάζεται μέσω της μεταφοράς τεχνολογίας και της τεχνογνωσίας κλπ. Πρέπει να τονίσουμε ότι αυτή η μορφή, στα πλαίσια των που αναλαμβάνουν αλλοδαποί επενδυτικοί φορείς είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη και συχνή. Ίσως επιλέγεται γιατί συνδυάζει πολλά από τα πλεονεκτήματα όλων των λοιπών μορφών και κυρίως με αυτά των κοινοπραξιών άμεσων ξένων επενδύσεων χωρίς όμως να παρουσιάζει σοβαρά μειονεκτήματα.

1.2. Πλαίσιο Λειτουργίας των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Για να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους, την εκμετάλλευση των οικονομικών παραγόντων και την προώθηση των συμφερόντων τους οι χώρες προχωρούν προς τη σύναψη διάφορων συμφωνιών και συνθηκών. Οι Διμερείς Επενδυτικές Συμφωνίες (ΔΕΣ) αποτελούν το βασικό πλαίσιο μέσα στο οποίο οι άμεσων ξένων επενδύσεων λαμβάνουν χώρα και αφορούν τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ δύο χωρών. Ως ανταπόκριση της ανάπτυξης των ΑΞΕ, όλο και περισσότερες χώρες αναζητούν να συμπεριληφθούν σε διμερείς συμφωνίες προστασίας επενδύσεων.

Ο μεγαλύτερος αριθμός πραγματοποιήθηκε μεταξύ αναπτυσσόμενων και ανεπτυγμένων χωρών, ενώ ο συνολικός αριθμός τους εκτιμάται ότι φτάνει τις 1.300 από τις οποίες οι 600 πραγματοποιήθηκαν κατά τις αρχές της δεκαετίας του '90. Ο αρχικός σκοπός των συμφωνιών αυτών αποτελούσε η προσέλκυση ΑΞΕ μέσω παροχής πιστωτικών εγγυήσεων. Ωστόσο, παρά την αναβάθμιση τους χαρακτηρίζονται από έλλειψη σταθερότητας και από

μονόπλευρη αντιμετώπιση αντικειμένων, αφού δεν περιλαμβάνουν ευρύτερα θέματα όπως η περιβαλλοντική προστασία ή η αειφόρος ανάπτυξη.

Οι συμφωνίες επενδύσεων οι οποίες θεσπίζονται δεν αφορούν μόνο διμερείς σχέσεις αλλά και πολυμερείς δηλαδή μεταξύ ενός αριθμού χωρών. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι plurilateral συμφωνίες αποτελούν μέρος των multilateral συμφωνιών καθώς περιλαμβάνουν ένα μέρος συνυπογραφόντων σε σχέση με τις πρώτες.

Παγκόσμιες πολυμερείς συμφωνίες που ασχολούνται με ειδικά θέματα των άμεσων ξένων επενδύσεων αποτελούν το Πολυμερές Επενδυτικής Εγγύησης Πρακτορείο και το Διεθνές Κέντρο για τη Ρύθμιση Επενδυτικών Διαφορών έχοντας και οι δύο περίπου 130 συνυπογράφοντες. Σε περιφερειακό και πολυμερές (plurilateral) επίπεδο περιλαμβάνονται συμφωνίες που καλύπτουν μόνο τις ξένες επενδύσεις και αφορούν την ενοποίηση κανόνων για τις ξένες επενδύσεις μέσα από ένα ευρύτερο πλαίσιο κανόνων που ρυθμίζουν την οικονομική συνεργασία και ολοκλήρωση.

Διαπιστώνεται ότι οι πολυμερείς όπως και οι διμερείς συμφωνίες απευθύνονται επίσης προς την επίλυση ορισμένων μόνο θεμάτων. Η έλλειψη συνολικότερων κανόνων και πολιτικής συνοχής θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια και την προβλεψιμότητα, σημεία τα οποία αποτελούν βασικούς στόχους των εμπορικών και επενδυτικών συμφωνιών.

1.3 Επιδράσεις των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις συνδέονται με μια σειρά πλεονεκτημάτων και αναπτυξιακών επιδράσεων τόσο για τις χώρες υποδοχής όσο και προέλευσης αυτών.

Συγκεκριμένα, οι άμεσες ξένες επενδύσεις συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη μέσω αύξησης του κεφαλαιουχικού αποθέματος, η οποία είναι περισσότερο έντονη στην περίπτωση που πραγματοποιείται νέα επένδυση ή επέκταση ενός υπάρχοντος σχεδίου, ενώ λιγότερο έντονη όταν οι άμεσες ξένες επενδύσεις συνιστούν μέρος μιας χρηματοοικονομικής συναλλαγής για απόκτηση μεριδίου σε μια εγχώρια εταιρία ή αγοράς ενός υπάρχοντος κεφαλαίου. Αν και το μεγαλύτερο μέρος των άμεσων ξένων επενδύσεων αφορά τη δεύτερη επενδυτική μορφή, οι ξένες επενδύσεις μπορούν να συντελέσουν σε αύξηση του κεφαλαιουχικού αποθέματος στην πρώτη περίπτωση (απόκτηση μεριδίου) καθώς οι αποδέκτες των επενδύσεων δαπανούν τα επιπρόσθετα κεφάλαια που έλαβαν και στη δεύτερη περίπτωση (αγοράς κεφαλαίου) καθώς μακροπρόθεσμα οι νέοι ιδιοκτήτες επενδύουν στην επιχείρηση που αγόρασαν.

Μια δεύτερη θετική επίδραση των άμεσων ξένων επενδύσεων αποτελεί η βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας. Ο παράγοντας αυτός περιλαμβάνει μια σειρά συνιστωσών οι οποίες σε συνδυασμό συντελούν στην αύξηση της παραγωγικότητας των τοπικά ιδιόκτητων εταιριών και γενικότερα της ευρύτερης περιοχής. Επιπλέον, ο παράγοντας έντασης της παραγωγικότητας είναι στενά συνδεδεμένος με την επέκταση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, καθώς οι επιχειρήσεις γίνονται μέρος ενός μεγαλύτερου

διεθνούς ενδιαφέροντος, όπως και την αύξηση του ανταγωνισμού του οικονομικού περιβάλλοντος, μέσω παρακίνησης των τοπικών επιχειρήσεων προς αύξηση της αποδοτικότητας και της ποιότητας της παραγωγής.

Αποτελούν την βελτίωση της πρόσβασης των επιχειρήσεων προς ξένες αγορές μέσω υπερεθνικών επιχειρηματικών δικτύων, η μείωση των εισαγωγών μέσω της τοπικής παραγωγής, η παρακίνηση των εγχώριων επιχειρήσεων προς την παροχή αγαθών /υπηρεσιών αναγκαίων για τους ξένους επενδυτές, η εφαρμογή μεθόδων διαχειρίσεως και οργάνωσης, και η πρόσβαση σε νέες τεχνολογίες και εισαγωγή νέων δεξιοτεχνιών. Η εισαγωγή, πρόσβαση και εκμάθηση νέων τεχνολογικών μεθόδων και συστημάτων αποτελεί έναν ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές, οι οποίες ως προς τον τομέα αυτόν υστερούν με αποτέλεσμα να έχουν χαμηλότερα επίπεδα παραγωγικότητας.

Επιπλέον μια άλλη συνιστώσα, αποτελούν τα κίνητρα που υιοθετούν με σκοπό την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων και είναι τριών ειδών :

- α) χρηματοοικονομικά,
- β) φορολογικά και
- γ) έμμεσα.

Τα κίνητρα των επενδύσεων έχουν διορθωτικό χαρακτήρα όσον αφορά τις ατέλειες της αγοράς. Ωστόσο, υψηλά κίνητρα παρέχονται επί των πλείστων από χώρες που έχουν την οικονομική δυνατότητα και ευχέρεια να προσφέρουν, με αποτέλεσμα οι άμεσες ξένες επενδύσεις να κινούνται προς τις ήδη ανεπτυγμένες περιοχές.

Επιπροσθέτως, ο ανταγωνισμός μεταξύ των πιθανών χωρών υποδοχέων άμεσων ξένων επενδύσεων όσον αφορά την παροχή κίνητρων μπορούν να οδηγήσουν σε αύξηση του κόστους προσέλκυσης αυτών και συνεπώς σε μείωση του καθαρού κέρδους. Τα επενδυτικά προγράμματα επίσης καθιστώνται πολύ ευάλωτα εξαιτίας κάποιων ισχυρών «ενδιαφερομένων ομάδων», ενώ χαρακτηρίζονται συχνά από έλλειψη αναγκαίας τεχνογνωσίας, ζήτημα ιδιαίτερα μείζον για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Από αυτή την παροχή οικονομικών επιδοτήσεων για τις επενδύσεις έχει θεωρηθεί ότι ωφελούνται ιδιαίτερα οι εταιρίες που εκμεταλλεόμενες το γεγονός αυτό αναδιανέμουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες τους σε διάφορες περιοχές εις βάρος της τοπικής ανάπτυξης. Ένα πρώτο σημείο που εντοπίζεται είναι ότι δεν έχει αποδειχθεί ότι αυτή είναι και η επικρατέστερη ενέργεια των επιχειρήσεων. Δεύτερον, ακόμη και εάν οι επιχειρήσεις ενεργούν με αυτόν τον τρόπο, το κεφαλαιουχικό απόθεμα που θα αναπτύσσονταν σε μια περιοχή θα ήταν εκσυγχρονισμένο και περισσότερο παραγωγικό σαν αποτέλεσμα. Τέλος, εάν εφαρμοστεί κάποια εναλλακτική πρόταση αναδιανομής σε τρίτες χώρες, τότε η οποιαδήποτε ρεαλιστική επιβολή εισφοράς θα συνέβαλλε προς την αύξηση καθαρού κέρδους στην παραγωγική δυνατότητα της ΕΕ. Συνολικά, σε γενικό πλαίσιο θεωρείται αναγκαία η θέσπιση μιας πολυμερούς συμφωνίας, η οποία θα θέτει περιορισμούς στην υιοθέτηση των επενδυτικών κίνητρων.

Σημαντικός παράγοντας αποτελεί για τις άμεσες ξένες επενδύσεις η απασχόληση. Αρχικά, υποστηρίζεται ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις συντελούν κύρια στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στην χώρα υποδοχής,

άμεσα, εάν λειτουργήσουν ως προσθετική αξία στην παραγωγική ικανότητα των επιχειρήσεων και έμμεσα μακροπρόθεσμα εάν συντελέσουν στην επέκταση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Ωστόσο, οι επιπτώσεις των άμεσων ξένων επενδύσεων στην απασχόληση αποτελεί ένα πιο σύνθετο φαινόμενο . Ειδικότερα, εάν η νέα επένδυση είναι εντάσεως εργασίας τότε συμβάλει στην τόνωση της απασχόλησης, ενώ εάν πρόκειται για εντάσεως κεφαλαίου τότε είναι πιθανή η εισαγωγή εξειδικευμένου προσωπικού και η απομάκρυνση του τοπικού. Μια άλλη συνιστώσα αποτελεί το είδος της επενδυτικής δραστηριότητας που λαμβάνει χώρα, δηλαδή εάν πραγματοποιείται εξαγορά μιας επιχείρησης τότε ακολουθούνται πολιτικές ορθολογποίησης και μείωσης της απασχόλησης, ενώ η ολοκλήρωση μιας νέας επιχείρησης θα συμβάλει στην αύξηση αυτής.

Οι νέες επενδύσεις επηρεάζουν έμμεσα τη δομή της τοπικής απασχόλησης. Επομένως, η νέα επιχείρηση χαρακτηρίζεται από backward δεσμούς, δηλαδή την ανάγκη παροχής προϊόντων από προμηθευτές με σκοπό την εξυπηρέτηση της, τότε οι επιδράσεις της στην τοπική αγορά είναι ιδιαίτερα ευοίωνες σε σχέση με αυτές που χαρακτηρίζονται από forward δεσμούς, δηλαδή επενδύσεις που προμηθεύουν άλλες επιχειρήσεις. Η περίπτωση δημιουργίας θύλακα (enclash), δηλαδή το γεγονός της εγκατάστασης μιας επιχείρησης που δεν ακολουθείται από περαιτέρω δεσμούς με την τοπική κοινωνία, αποτελεί και την πιο αρνητική επίπτωση.

Τα οφέλη που προσδίδουν οι άμεσες ξένες επενδύσεις στις χώρες υποδοχής όταν πραγματοποιείται ένταξη μέσα στην τοπική οικονομία τόσο της πολυεθνικής εταιρίας, η οποία είναι υπεύθυνη για τις επενδύσεις, όσο και των νέων κτιριακών εγκαταστάσεων που θα δημιουργηθούν, δεν περιορίζονται μόνο στη δομή της απασχόλησης αλλά συνολικά στην περιφερειακή ανάπτυξη. Η εγχώρια βιομηχανία ενισχύεται από τις θετικές δευτερεύουσες επιπτώσεις της συνεργασίας πολυεθνικών με τις εγχώριες επιχειρήσεις. Αυτό περιλαμβάνει την προσφορά τεχνολογίας στην τοπική κλίμακα ή καλύτερα τη διάχυση αυτής σε άλλες επιχειρήσεις της περιοχής. Επίσης συνεπάγεται απόκτηση προμηθειών από τις τοπικές επιχειρήσεις και πώληση παραγόμενων αγαθών ή υπηρεσιών σε τοπικούς συνεταιρικούς πελάτες. Συνολικά, όσο υψηλότερος είναι ο βαθμός ολοκλήρωσης της επενδύσιμης εταιρίας στην τοπική οικονομία, τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες μονιμότητας της παρουσίας της και μακροπρόθεσμης ύπαρξης της επένδυσης.

Αντίθετα, στην περίπτωση που η επενδύσιμη εταιρία έχει περιορισμένη επαφή ή δεν έχει αναπτύξει τους απαραίτητους δεσμούς με την περιοχή και την τοπική οικονομία, υπάρχει ο κίνδυνος της μείωσης της παραγωγής και της απασχόλησης ως μέρος της συνολικής στρατηγικής της. Αυτή η αντίληψη, ωστόσο, θεωρεί ότι μια εγχώρια εταιρία θα δρούσε διαφορετικά εάν αποτελούσε τον κάτοχο της επιχείρησης ή των εγκαταστάσεων και παραμελεί το γεγονός ότι θα ήταν υπό τις ίδιες πιέσεις του διεθνούς ανταγωνισμού.

Άλλη επίδραση των άμεσων ξένων επενδύσεων στις χώρες υποδοχής αφορά την αναδιανομή του εισοδήματος, καθώς οι ξένες επιχειρήσεις προσφέρουν υψηλότερους μισθούς στο στελεχιακό δυναμικό τους απ' ότι οι τοπικές. Από την άλλη, υπάρχει η ανησυχητική αντίληψη παραγκωνισμού

μεταξύ πολυεθνικών και τοπικών επιχειρήσεων, αφού οι πρώτες προ-χωρούν προς την προσέλκυση των πιο ικανών και ήδη καταρτισμένων απασχολούμενων από τις τοπικές εταιρίες προσφέροντας υψηλά επίπεδα μισθών παρά προς την αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων και την εκπαίδευση τους. Ωστόσο, δεν είναι σαφές ότι οι πολυεθνικές θα κινηθούν απαραίτητα με αυτόν τον τρόπο : στην πραγματικότητα, όταν στην τοπική αγορά ισχύει η πολιτική των χαμηλών μισθών, η οποία λειτουργεί ως παράγοντας προσέλκυσης των άμεσων ξένων επενδύσεων, οι πολυεθνικές με την εγκατάστασή τους έχουν λίγα κίνητρα να αναστρέψουν την κατάσταση αυτή. Επιπλέον, έχει αποδειχθεί ότι οι πολυεθνικές γενικά παρέχουν ένα σχετικά υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και κυρίως σε καθυστερημένες περιοχές όπου το απόθεμα του υψηλού ικανού εργασιακού δυναμικού είναι περιορισμένο.

Ενώ οι επιδράσεις των άμεσων ξένων επενδύσεων στην απασχόληση της χώρας προέλευσης είναι σε γενικές γραμμές αμυδρές και στην πραγματικότητα δεν υπάρχει σαφής απάντηση στο είδος αυτών. Ιδιαίτερα όταν υπάρχει κίνδυνος διακοπής της λειτουργίας μιας επιχείρησης αυτό μπορεί να οδηγήσει προς πίεση των μισθών προς τα κάτω. Μελέτες υποστηρίζουν ότι η ανάπτυξη του εμπορίου και των επενδύσεων των ΗΠΑ με το Μεξικό καθώς και της Δυτικής Ευρώπης με την Ανατολική Ευρώπη και την Ασία επέφερε μείωση των επιπέδων των μισθών ειδικά στους ανειδίκευτους. Η βασική υπόθεση στηρίζεται στο ότι οι εξαγωγές δημιουργούν απασχόληση ενώ οι εισαγωγές την καταστρέφουν, όπως και η παραγωγή από ξένες θυγατρικές αντικαθιστά την παραγωγή της χώρας υποδοχής και την εγχώρια κατανάλωση. Από την άλλη, το ζήτημα που τίθεται θα πρέπει να είναι εάν το συνολικό άθροισμα των άμεσων ξένων επενδύσεων αυξάνει ή μειώνει την εγχώρια απασχόληση. Άλλες μελέτες, οι οποίες εστιάζονται στα κίνητρα των άμεσων ξένων επενδύσεων, υποστηρίζουν ότι τέτοιες επενδύσεις παρακινούνται από την επιθυμία να άρουν την παραγωγή μεταξύ περιφερειών.

Το ισοζύγιο πληρωμών αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα ο οποίος δέχεται επιδράσεις από τις άμεσες ξένες επενδύσεις. Όταν συνολικά μια χώρα έχει εξαγωγικό προσανατολισμό και εγχώρια προστιθέμενη αξία, τότε το ισοζύγιο πληρωμών της είναι θετικό. Ωστόσο, έχει παρατηρηθεί ότι ενώ η αρχική επίδραση εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων στο ισοζύγιο πληρωμών της χώρας υποδοχής μπορεί να είναι θετική, μεσοπρόθεσμα μετατρέπεται σε αρνητική καθώς οι πολυεθνικές αυξάνουν τις εισαγωγές των ενδιάμεσων αγαθών και προϊόντων, και προσανατολίζονται προς τη είσοδο κερδών στις χώρες καταγωγής τους.

Αποτελεί έναν σημαντικό προσδιοριστικό παράγοντα εξέλιξης των άμεσων ξένων επενδύσεων μέσα σε αυτήν. Μια πρώτη πιθανή συνέπεια της εγκατάστασης ξένων επενδύσεων είναι οι πολυεθνικές να ακολουθήσουν, λόγω του ότι ασκούν μεγαλύτερη ανταγωνιστική δύναμη απ' ότι οι εγχώριες, μια ευρεία σειρά αυστηρών μέτρων η οποία θα οδηγήσει σε υψηλότερα κέρδη και χαμηλότερη αποδοτικότητα. Επιπλέον, εάν οι άμεσες ξένες επενδύσεις προσελκυσθούν από τις χώρες υποδοχής βασιζόμενες σε πολιτικές δασμών τότε θα επέλθει μαζική άφιξη ξένων εταιριών του τύπου « ακόλουθα τον αρχηγό» με αποτέλεσμα να υπάρξει υπερβολική παραγωγική διαφοροποίηση και εφαρμογή μη αποδοτικών και μικρής κλίμακας σχεδίων. Αντίθετα, μια

δεύτερη πιθανή συνέπεια μπορεί να αποτελέσει η είσοδος των πολυεθνικών με παράλληλη κατάργηση της εγχώριας ολιγοπωλιακής δομής της αγοράς επιτείνοντας τον ανταγωνισμό και την υψηλή αποδοτικότητα. Η προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων σε μια χώρα γενικά οδηγεί προς τη συγκέντρωση παραγωγικών δραστηριοτήτων και τη δημιουργία εξωτερικών οικονομιών κλίμακας. Συμπερασματικά, η επίδραση των άμεσων ξένων επενδύσεων στη δομή και τη συμπεριφορά της αγοράς στις χώρες υποδοχής δεν είναι εύκολα προβλέψιμη. Η εμπειρία ωστόσο δείχνει να επικρατούν έντονες προ ανταγωνιστικές επιδράσεις.

Συνολικά, η παραπάνω παρουσίαση της δράσης των ΑΞΕ στην αναπτυξιακή πορεία των χωρών έδειξε ότι είναι σαφώς θετική και συνεπώς ιδιαίτερης σημασίας αποτελεί για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες καθώς οι ξένες επενδύσεις αποτελούν σημαντική πηγή κεφαλαίων. Οι περιοχές αυτές αποκομίζουν κύρια δυο ειδών οφέλη :

- ✓ εισφορά κεφαλαίου, η οποία συντελεί στην αύξηση της παραγωγικής ικανότητας των επενδύσεων και συνεπώς το ρυθμό ανάπτυξης τους, και
- ✓ πρόσβαση στα πλεονεκτήματα που μπορούν να παράσχουν οι πολυεθνικές επιχειρήσεις και κυρίως της τεχνογνωσίας και της δυνατότητας του εγχώριου εργατικού δυναμικού να αποκτήσει νέες ειδικότητες και τεχνικές διαχειρίσεις.

Η πορεία των άμεσων ξένων επενδύσεων και η οικονομική βοήθεια που δίδεται από τα Διαθρωτικά Ταμεία της ΕΕ προς τις τέσσερις χώρες συνοχής(Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία και Ιρλανδία) φαίνεται να συσχετίζεται. Η οικονομική αυτή αρωγή λειτουργεί ως κίνητρο εγχώριων και ξένων επενδύσεων σε καθυστερημένες περιοχές άμεσα μέσω επιχορηγήσεων και έμμεσα μέσω βελτίωσης των υποδομών και εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού.

Συμπερασματικά, η παρουσία των ξένων εταιριών μέσω των άμεσων ξένων επενδύσεων στις χώρες υποδοχής δημιουργεί ευεργετικές επιδράσεις στην παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα των εγχωρίων επιχειρήσεων. Δηλαδή, δίνεται η δυνατότητα σε αυτές να επεκταθούν παρά το επιχειρηματικό κίνδυνο στις παγκόσμιες αγορές και να παραμείνουν ανταγωνιστικές στο πεδίο των δραστηριοτήτων τους. Για τις χώρες προέλευσης των άμεσων ξένων επενδύσεων δημιουργούνται νέες ευκαιρίες, ειδικά στον τομέα των υπηρεσιών, καθώς με την εγκατάστασή τους σε μια συγκεκριμένη χώρα έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν ένα ικανοποιητικό μερίδιο κεφαλαίων. Επιπρόσθετα, πραγματοποιούνται επενδύσεις στον τομέα των υποδομών και υπό της διαδικασίας της ιδιωτικοποίησης, οι οποίες απαιτούν ουσιαστικές κεφαλαιουχικές και τεχνολογικές επενδύσεις και είναι ιδιαίτερα ευεργετικές για τις αναπτυσσόμενες χώρες.

1.4 Το Μοντέλο του Κύκλου ζωής του προϊόντος

Ο Vernon (1966) εισήγαγε μια ερμηνεία μεταξύ εξαγωγών και άμεσων ξένων επενδύσεων. Υπάρχει υψηλός βαθμός αβεβαιότητας για τα χαρακτηριστικά της αγοράς, τους πιθανούς ανταγωνιστές, την ακριβή εξειδίκευση των εισροών. Η ανάγκη επικοινωνίας μεταξύ παραγωγού και καταναλωτών αλλά και προμηθευτών είναι μεγάλη ώστε το προϊόν ,η τεχνολογία και οι εισροές να τυποποιηθούν . Η ελαστικότητα της τιμής είναι μικρή και ο βαθμός διαφοροποίησης του προϊόντος υψηλός τα όποια καθιστούν τον βαθμό μονοπωλιακής δύναμης του παραγωγού σημαντικό. Η επιχείρηση στην βάση των παραπάνω δεδομένων εγκαθιστά την παραγωγική διαδικασία στην αγορά στην όποια απευθύνεται το προϊόν ,η όποια σύμφωνα με τον Vernon είναι υψηλού κατά κεφαλήν εισοδήματος ,ώστε να είναι σε θέση να καταναλώνει νέα προϊόντα και όπου έχει ευκολότερη πρόσβαση σε εισροές αναγκαίες για την τεχνική του προϊόντος στις ανάγκες της ζήτησης, είτε αυτές είναι υλικές όπως κεφάλαιο, είτε άυλες όπως ανθρώπινο κεφάλαιο ,πληροφορία κ.τ.λ. Στην τελευταία φάση του κύκλου ζωής του προϊόντος έχει εξαφανιστεί κάθε είδους ολιγοπωλιακού πλεονεκτήματος που οφείλεται στην καινοτομία, καθώς το προϊόν και η τεχνολογία του είναι άκρως τυποποιημένα η πλεονέκτημα κόστους που προέρχεται από οικονομίες κλίμακας , όπου έχουν εξαντληθεί από όλους τους παραγωγούς ,ή από διάφορες στις τιμές των εισροών , οι οποίες δεν συναντώνται καθώς όλες οι επιχειρήσεις παράγουν στις ίδιες αγορές κάτω από ίδιες ή παρόμοιες οικονομικές συνθήκες.

Οι επιχειρήσεις πραγματοποιούν ,είτε αύξηση της διαφήμισης του προϊόντος , είτε σε διαφοροποίηση του προϊόντος , είτε σε αναζήτηση τόπου εγκατάστασης χαμηλού κόστους ,το οποίο είναι και το πιο σημαντικό κομμάτι του κόστους παραγωγής , όταν το προϊόν και η τεχνολογία έχουν φτάσει στον υπέρτατο βαθμό τυποποίησης , έτσι ώστε να μειωθεί το κόστος του προϊόντος .

1. Η παραγωγή τυποποιημένων προϊόντων δεν υπόκειται σε εξωτερικές οικονομίες καθώς :

- α) Είναι ενσωματωμένη η τεχνολογία στον κεφαλαιουχικό εξοπλισμό, του οποίου η διασυννοριακή μεταφορά είναι εύκολη.
- β) Δεν απαιτείται εξιδανικευμένη εργασία, αλλά εργατικό δυναμικό ενός ελάχιστου μορφωτικού επιπέδου, κατάλληλο για την αντίληψη της χρήσης των μηχανών.
- γ) Η παραγωγή είναι καθετοποιημένη και δεν απαιτεί εγχώριες εισροές του τόπου εγκατάστασης.

Σύμφωνα με τον Vernon οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες μπορούν να αποτελέσουν ιδανικό προορισμό άμεσων ξένων επενδύσεων επειδή προσφέρουν χαμηλό κόστος εργασίας .

Ο Vernon συμπλήρωσε την θεωρία του κύκλου ζωής του προϊόντος αναπτύσσοντας την σχέση του τόπου εγκατάστασης της παραγωγής και μεταβολών στην δομή αγοράς .

Συγκεκριμένα αναφέρει τρία στάδια δομής εξέλιξης της αγοράς ανάλογα με τα εμπόδια εισόδου στην αγορά:

α) Το ολιγοπώλιο στο οποίο η τεχνολογία και το προϊόν τυποποιούνται και τα τυχόν εμπόδια εισόδου οφείλονται όχι στην καινοτομία αυτή καθαυτή, αλλά στην κλίμακα παραγωγής το marketing ή το κόστος μεταφοράς. Ο ανταγωνισμός γίνεται στην βάση του κόστους παραγωγής και άρα η ζήτηση συνθηκών κόστους ομοίων με εκείνες των ανταγωνιστών οδηγεί σε συγκέντρωση των επενδύσεων σε χώρες με μεγάλες αγορές , σχετικά υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και δομή ζήτησης ικανής να απορροφήσει το προϊόν.

β) Το ολιγοπώλιο (senescent) στο οποίο οι οικονομίες κλίμακας δεν είναι αρκετά ισχυρό εμπόδιο εισόδου και οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν άλλες μεθόδους διατήρησης της ισορροπίας στην αγορά όπως είναι η δημιουργία καρτέλ ή διαφοροποίηση του προϊόντος . Ως παράδειγμα θα μπορούσαν να αναφερθούν οι αγορές των διαρκών καταναλωτικών αγαθών, το σημαντικό βαθμό της διαφοροποίησης των προϊόντων , οι σταυροειδείς ελαστικότερες ζήτησης είναι υψηλές ,υποδηλώνοντας σημαντικό βαθμό υποκατάστασης μεταξύ των αγαθών . Σε μια τέτοια κατάσταση οι παραγωγοί αναζητούν μειώσεις του κόστους ως ένα μέσω ύψωσης εμποδίων εισόδου . Στην πολιτική αυτή μπορεί να συνεισφέρουν τοποθεσίες χαμηλού κόστους παραγωγής δηλαδή λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες .

γ) Ενώ το ολιγοπώλιο που βασίζεται στην καινοτομία. Κατά την διάρκεια αυτής της φάσης η επιχείρηση που καινοτομεί είτε αναπτύσσοντας ένα προϊόν είτε μια τεχνολογία δημιουργεί εμπόδια εισόδου στην αγορά μέσω της καινοτομίας . Η τοποθεσία παραγωγής είναι εκεί όπου αναπτύσσεται η έρευνα . Χώρες που διαθέτουν εξωτερικές οικονομίες.

π.χ. θεσμικό πλαίσιο ,εκπαιδευτικό σύστημα , επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό που υποστηρίζουν την έρευνα και χαρακτηριστικά αγοράς που δίνουν κίνητρα για έρευνα .

π.χ. υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα που διαμορφώνει πρότυπα ζήτησης νεωτερικών προϊόντων , τείνουν να συγκεντρώνουν την πλειονότητα των παραγόμενων καινοτομιών . Δημιουργείται δηλαδή, σωρευτικό αποτέλεσμα το οποίο ενισχύει της προσπάθειες καινοτομίας από τις επιχειρήσεις.

Ο κύκλος ζωής του προϊόντος αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη στην διαδρομή προς την ερμηνεία της δομής του διεθνούς εμπορίου και των άμεσων ξένων επενδύσεων. Συνδυάζει την ζήτηση με την προσφορά μέσω της δομής της αγοράς . Εισάγει στην ανάλυση της επιχείρησης ως μια

διακριτή οντότητα και εξετάζει την συμπεριφορά της τονίζοντας την σημασία της καινοτομίας ως προσδιοριστικού παράγοντα της επιχειρηματικής δράσης σε ατελείς αγορές .Μεταξύ των επιχειρήσεων πραγματοποιείται σε βάση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων που είναι αποκλειστικά στην επιχείρηση η οποία τα δημιουργεί και η επιχείρηση επιλέγει εναλλακτικών λύσεων κάθε φορά την ανταγωνιστική στρατηγική που θεωρεί ότι εξυπηρετεί την επιβίωση και την ανάπτυξη της . Η άμεσες ξένες επενδύσεις είναι μια από τις εναλλακτικές λύσεις που είναι στην διάθεση της επιχείρησης και το υπόδειγμα προβάλλει τις συνθήκες κάτω από τις οποίες η πιθανότητα επιλογής της αυξάνεται.

III) Τα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα συνδέονται με την καινοτομία και μεταβάλλονται διαχρονικά .Αυτή η μεταβολή εξαρτάται:

α) Από το σωρευτικό αποτέλεσμα δημιουργίας πλεονεκτημάτων για την επιχείρηση , κυρίως μέσω οικονομιών κλίμακας που είναι μεν εξωτερικές για την συγκεκριμένη κάθε φορά προσπάθεια καινοτομίας αλλά εσωτερικές για την επιχείρηση ,η οποία έχει την δυνατότητα να αντλεί μεθόδους τεχνογνωσία και εμπειρία από τις προγενέστερες προσπάθειες καινοτομίας , τα οποία αφενός μειώνουν το κόστος παραγωγής καινοτομίας , μια και η χρήση τους έχει οριακό κόστος μηδέν και αφετέρου αυξάνουν την πιθανότητα επιτυχίας της προσπάθειας .

β) Από την ταχύτητα που αναπτύσσεται η ζήτηση για το νέο προϊόν. Ο Kuznets (1953) υποστηρίζει ότι η αύξηση της ζήτησης είναι βραδεία στην φάση παραγωγής της καινοτομίας , ακολούθως επιταχύνεται , και προς το τελικό στάδιο του κύκλου ζωής επιβραδύνεται πάλι.

γ) Από την ταχύτητα με την οποία οι άλλες αλλοδαπές ή ημεδαπές επιχειρήσεις μιμούνται το νέο προϊόν .Ο Hufbauer (1966) επισημαίνει ότι η εκτόπιση των υπαρχόντων προϊόντων από ένα νέο προϊόν είναι επαρκές κίνητρο για την διάδοση της παραγωγής του . Η διάθεση αυτή επιτυγχάνεται από την προσδοκία υψηλών κερδών από την παραγωγή και την διάθεση του νέου προϊόντος . Ο Hufbauer συμπεραίνει ότι χώρες υψηλού κατά κεφαλήν εισοδήματος μιμούνται ταχύτερα νέα προϊόντα σε σχέση με χώρες χαμηλού κατά κεφαλήν εισοδήματος λόγω ότι οι πρώτες διαθέτουν τις απαιτούμενες για απορρόφηση της καινοτομίας για εισροές .

1.5 Άμεσες ξένες επενδύσεις και Οικονομική μεγέθυνση

Στις μέρες μας επικρατούν τρεις διαφορετικές κατηγορίες απόψεων για την σχέση αιτιότητας μεταξύ των ΑΞΕ και της οικονομικής μεγέθυνσης. Στην πρώτη κατηγορία, έρευνες έδειξαν ότι οι ΑΞΕ είναι αυτές που μπορούν να ερμηνεύσουν την αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος μέσω τεσσάρων θετικών αποτελεσμάτων:

- ✓ Τη μεταφορά πόρων με την εισροή ξένων κεφαλαίων στη χώρα.
- ✓ Οργανωτικές και διοικητικές δεξιότητες στη χώρα υποδοχής.
- ✓ Ο δημιουργικός ανταγωνισμός που δημιουργείται μεταξύ των θυγατρικών και των εγχώριων επιχειρήσεων.
- ✓ Την εισροή τεχνολογίας και τεχνογνωσίας.

Το κλίμα επένδυσης βελτιώνεται καθώς οι εγχώριες αποταμιεύσεις τοποθετούνται σε παραγωγικές επενδύσεις και δημιουργείται με αυτό τον τρόπο οικονομική ανάπτυξη στην χώρα υποδοχής.

Έτσι οι έρευνες των άμεσων ξένων επενδύσεων τονίζουν ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις αποτελούν μια πολύ σημαντική πηγή κεφαλαίου και ενίσχυσης της εγχώριας ιδιωτικής επένδυσης πράγμα το οποίο συνδέεται άμεσα με νέες ευκαιρίες απασχόλησης και βελτίωση της ήδη υπάρχουσας τεχνολογικής υποδομής ωθώντας έτσι στην ενδυνάμωση της οικονομικής ανάπτυξης στις χώρες υποδοχής. Επιπλέον οι άμεσες ξένες επενδύσεις αποτελούν σημαντική πηγή μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας για τις ήδη υπάρχουσες εταιρείες των χωρών υποδοχής. Σύμφωνα με τους Chowdhury and Mavrotas (2003), οι ΑΞΕ έχουν καθοριστική επίδραση στην χώρα υποδοχής επηρεάζοντας την ποιότητα της ανάπτυξης που ήδη υπάρχει, δημιουργώντας οικονομική σταθερότητα και προκαλώντας επιπλέον έσοδα για τους κατοίκους των χωρών αυτών, μειώνοντας έτσι τα επίπεδα φτώχειας.

Με βάση ένα δείγμα 69 αναπτυσσόμενων χωρών οι Borestein, de Gregorio και Lee (1998), επιβεβαιώνουν τη θετική σχέση μεταξύ και οικονομικής μεγέθυνσης αλλά σημειώνουν ότι η σχέση αυτή καθίσταται ισχυρότερη καθώς το απόθεμα ανθρωπίνου κεφαλαίου (R&D) στη χώρα υποδοχής αυξάνεται. Επομένως οι άμεσες ξένες επενδύσεις αυξάνουν την μεγέθυνση αλλά μόνο σε χώρες που το εργατικό τους δυναμικό έχει επιτύχει ένα συγκεκριμένο επίπεδο εκπαίδευσης . Άλλες μελέτες βασιζόμενες σε στοιχεία διαφορετικών χωρών αναφέρονται σε άλλου είδους περιορισμούς διαφορετικούς μεν αλλά αλληλένδετους μεταξύ τους, που πρέπει να χαρακτηρίζουν τις χώρες υποδοχής προκειμένου οι να ενισχύσουν την μεγέθυνση. Πιο συγκεκριμένα οι Blomstrom, Lipsey and Zesan (1994) θεωρούν ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις έχουν θετική επιρροή στον ρυθμό οικονομική μεγέθυνσης ,όταν η χώρα είναι πλούσια σε όρους κατά κεφαλήν εισοδήματος. Αντίθετα οι Balasubramanyam et al (1999) σαν απαραίτητη προϋπόθεση για τη θετική επίδραση των άμεσων ξένων επενδύσεων στην οικονομική μεγέθυνση, θεωρούν της ελευθερία του εμπορίου στη χώρα υποδοχής καθώς και τον βαθμό εξωστρέφειας.

Υπάρχουν και αυτοί οι οποίοι υποστηρίζουν ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις οδηγούν μακροπρόθεσμα στο αρνητικό αποτέλεσμα του επαναπατρισμού των κερδών στις επόμενες περιόδους όπως επίσης και στην ανάπτυξη των εισαγωγών ενδιάμεσων αγαθών και υπηρεσιών από τις άλλες χώρες, έχοντας αρνητική επιρροή στον ανταγωνισμό των εθνικών αγορών.

Επίσης σύμφωνα με εμπειρική έρευνα (Alfaro, 2003) παρατηρείται ότι υπάρχει αμφιλεγόμενο αποτέλεσμα των άμεσων ξένων επενδύσεων στην οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας καθώς στον πρωτογενή τομέα υπάρχει αρνητική επίδραση, στον δευτερογενή τομέα θετική και στον τριτογενή τομέα δεν είναι μονοσήμαντη αλλά διαφέρει από άλλους παράγοντες (όπως τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά μιας χώρας). Επομένως, η παραδοσιακή αρχή ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις προκαλούν οικονομική ανάπτυξη δεν ισχύει πάντοτε και εξαρτάται κάθε φορά από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε χώρας και λοιπούς προσδιοριστικούς παράγοντες.

Στην δεύτερη κατηγορία μελέτες δείχνουν ότι η θετική σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών έχει αντίθετη φορά, δηλαδή ο γρήγορος ρυθμός αύξησης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος μιας χώρας ερμηνεύει το μεγάλο μέγεθος εισροής άμεσων ξένων επενδύσεις στη χώρα αυτή. Σύμφωνα με την εκλεκτική προσέγγιση του Dunning, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματα διαφόρων περιοχών όπως διαφορές στο κόστος εργασίας, δυνητικό μέγεθος της ξένης αγοράς, κυβερνητική πολιτική και σχετικά κίνητρα που αποτελούν συστατικά στοιχεία του οικονομικού προφίλ μιας ανεπτυγμένης οικονομίας αποτελούν αιτία προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων στη χώρα αυτή. Με την παραπάνω προσέγγιση ενισχύεται η αναγκαιότητα ύπαρξης ισχυρής οικονομίας που να χαρακτηρίζεται από συνεχόμενη βελτίωση της ποιότητας του ανθρωπίνου κεφαλαίου και τεχνολογικής υποδομής για την υποδοχή άμεσων ξένων επενδύσεων.

Μια τρίτη προσέγγιση σύμφωνα με την οποία υπάρχει μια αμφίδρομη σχέση που χαρακτηρίζει τις άμεσες ξένες επενδύσεις και την οικονομική μεγέθυνση.

1.5.1 Η σημαντικότητα των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις παίζουν σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομία και αποτελούν ένα από τα κυρίαρχα συστατικά μιας πετυχημένης συνταγής οικονομικής ευημερίας. Συνεπώς, οι άμεσες ξένες επενδύσεις αποτελούν εργαλεία επίτευξης των αναπτυξιακών στόχων και συγχρόνως ένα από τα στοιχεία κλειδιά της παγκοσμιοποίησης.

Το τέλος του Β παγκοσμίου πολέμου αποτέλεσε σημείο εκκίνησης μιας οικονομικής ανάπτυξης. Η οικονομική αυτή διαδρομή έφερε αφενός τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και αφετέρου τις άμεσες ξένες επενδύσεις. Η σημασία δε των τελευταίων ακολούθησε ρυθμούς αύξησης μεγαλύτερους από αυτούς του παγκόσμιου εμπορίου. Μάλιστα, κατά την διάρκεια των τελευταίων δυο δεκαετιών, αποτελούν ιδιαίτερο κεφάλαιο της οικονομικής επιστήμης.

Την περίοδο 1986-1989 αλλά και το έτος 1995 η ανάπτυξη των ΑΞΕ δωδεκαπλασιάστηκε, από τα 25 δις \$ στα 315 δις \$, όταν για το ίδιο χρονικό διάστημα η αξία του παγκόσμιου εμπορίου οκταπλασιάστηκε, από 575 δις \$ στα 4900 δις \$. Μόνο για το 2003, η αξία των άμεσων ξένων επενδύσεων παγκοσμίως υπολογίστηκε στα 1711,78 δις \$ περίπου και, παρότι το 2004 παρατηρήθηκε μια μείωση του ρυθμού ανάπτυξης τους, οι προβλέψεις

υποδεικνύουν την επιστροφή σε αυξανόμενους ρυθμούς ανάπτυξης τουλάχιστον ως το 2007³.

Από την δεκαετία του 70 και εξής, οι ΑΞΕ απασχολούν ολοένα και περισσότερο την οικονομική επιστήμη, η οποία διερεύνησε το εν λόγω φαινόμενο σχετικά πρόσφατα και αφού είχε επέλθει η συνειδητοποίηση της σημασίας των ΑΞΕ.

Η σύγχρονη πραγματικότητα αποδεικνύει ότι οι αναπτυσσόμενες περισσότερο και οι αναπτυγμένες λιγότερο χρειάζονται επενδύσεις με αποτέλεσμα να κρίνεται απαραίτητη η επιλογή πολιτικών προσέλκυσης τους.

Οι επενδύσεις, δημιουργούν θέσεις εργασίας, που με τη σειρά τους δημιουργούν ζήτηση που ακολουθώντας δημιουργεί κέρδη και ακολουθώντας νέες επενδύσεις, νέες θέσεις εργασίας κ.τ.λ. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις είναι ζωτικής σημασίας ειδικά αν μια χώρα διανύει το στάδιο της υπανάπτυξης, όπου οι επενδύσεις είναι λιγοστές, η ανεργία διαγράφει ανοδική τροχιά, η ζήτηση και η παραγωγή μειώνεται, ακολουθεί η μείωση κερδοφορίας και, ακολουθώντας, η μείωση της απασχόλησης και όλα αυτά σε επαναλαμβανόμενη σειρά⁴.

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις αποτελούν αναγκαιότητα σε ότι αφορά την επίτευξη ικανοποιητικών ρυθμών ανάπτυξης. Η εισροή άμεσων ξένων επενδύσεων σε μια οικονομία, πέρα από την προφανή επίδραση της στον τομέα της απασχόλησης και των φορολογικών εσόδων από την νεοϊδρυθείσα επιχείρηση, είναι παραδεκτό ότι οδηγεί στην δυνατότητα μεταφοράς, διάχυσης και δημιουργίας οργανωτικού know-how στην εθνική οικονομία που δεν υπήρχαν πριν την έλευση της ξένης επένδυσης. Επίσης με έμμεσο τρόπο ισχυροποιεί την ανάπτυξη της οικονομίας, τονώνοντας την μέσα από την διαδικασία δημιουργίας ζήτησης από την πλευρά της ξένης επιχείρησης παροχής υπηρεσιών, ζήτηση την οποία έρχονται να καλύψουν τοπικές επιχειρήσεις. Δε χωρά αμφιβολία λοιπόν ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις προσφέρουν τόσα ώστε να είναι αναπόσπαστο κομμάτι.

1.5.2 Το όφελος και το κόστος των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Η ανάλυση του κόστους και του οφέλους των άμεσων ξένων επενδύσεων, σύμφωνα με το νεοκλασικό υπόδειγμα ,βασίζεται στις υποθέσεις της ύπαρξης αμιγώς ανταγωνιστικών αγορών μακροχρόνιας ισορροπίας με πλήρη απασχόληση , ισοσκελισμένο ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών, σταθερές οικονομίες κλίμακας και αυτπαρξία εξωτερικών οικονομιών και φορολογίας .Υποθέτουμε δυο χώρες Α και Β .

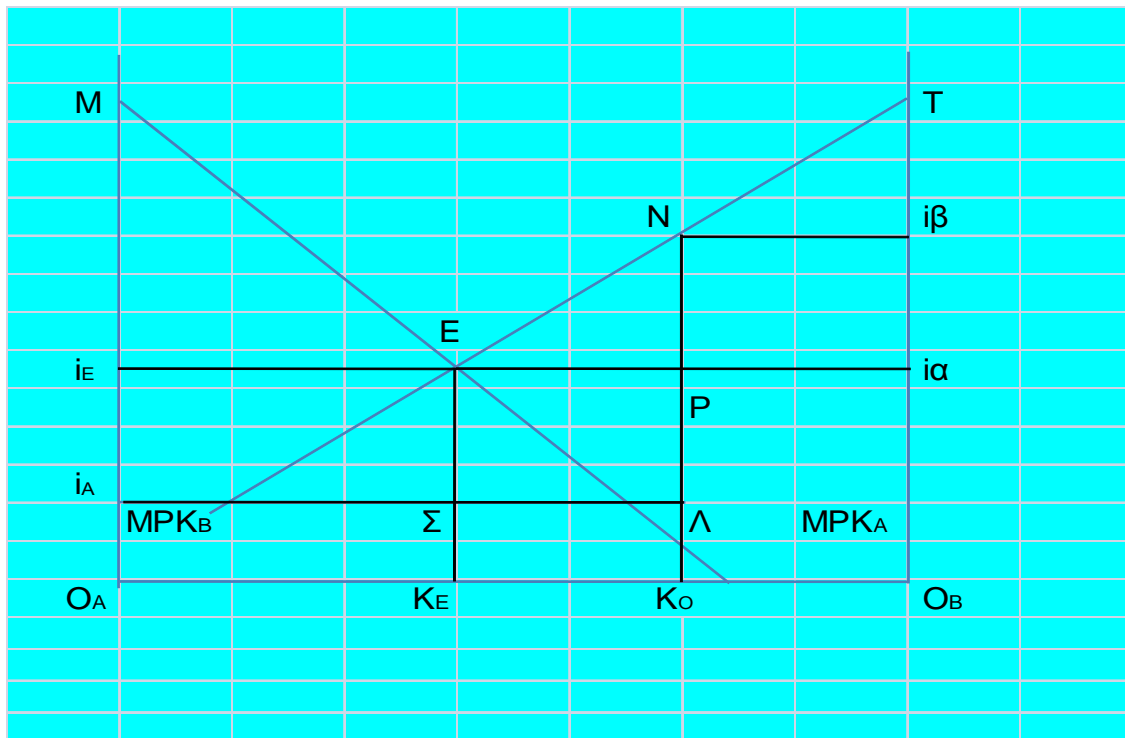
³ World Investment Report 2004, UNCTAD .

⁴ Πουρναράκης Ε., « Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις», Αθήνα 2000 .

Το συνολικό διαθέσιμο κεφάλαιο και στις δυο χώρες είναι O_A, O_B . Η χώρα A, η οποία είναι πλούσια σε κεφάλαιο, διαθέτει κεφάλαιο ίσο με $O_A K_0$ και η οριακή παραγωγικότητα του κεφαλαίου δίνεται από την ευθεία MPK_A . Το διαθέσιμο κεφάλαιο της χώρας B είναι $O_B K_0$, με οριακή παραγωγικότητα του κεφαλαίου όπως φαίνεται και από της γραμμή MPK_B (βλέπε Διάγραμμα I). Εάν δεν υπάρχει κινητικότητα και η κάθε χώρα χρηματοδοτεί τις επενδύσεις της με εγχώριους κεφαλαιακούς πόρους για να είναι το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ισοσκελισμένο, η κάθε χώρα απασχολεί πλήρως το διαθέσιμο κεφάλαιο της. Σε κατάσταση ισορροπίας είναι γνωστό ότι το επιτόκιο εξισώνεται με την οριακή παραγωγικότητα (απόδοση) του κεφαλαίου και δεν υπάρχει κίνητρο για περαιτέρω επένδυση.

Εάν η χώρα A επενδύει το σύνολο του διαθέσιμου κεφαλαίου της $O_A K_0$ το επιτόκιο στην χώρα A, πρέπει να είναι i_A , ενώ στην χώρα B με δεδομένο ότι όλο το διαθέσιμο κεφάλαιο $O_B K_0$ επενδύεται, το επιτόκιο είναι i_B , μεγαλύτερο του i_A . Εάν υπάρχει κινητικότητα κεφαλαίου αλλά όχι εργασίας μεταξύ των χωρών A και B, το κεφάλαιο θα μεταφερθεί από την χώρα A, που είναι πλούσια σε κεφάλαιο αλλά με χαμηλή ή οριακή αποδοτικότητα του κεφαλαίου σχετικά με την B, στην B όπου μπορεί να απολαύσει υψηλότερης οριακής απόδοσης.

Η μεταφορά κεφαλαίου από την A στην B θα μειώσει το απόθεμα κεφαλαίου στην πρώτη και θα αυξήσει στη δεύτερη με αποτέλεσμα να ενισχυθεί η οριακή αποδοτικότητα του κεφαλαίου στην A, ενώ να υποστεί μείωση στην B.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ I :Μεταφορά κεφαλαίου μεταξύ δύο χωρών χωρίς φορολογία

Η μεταφορά του κεφαλαίου θα συνεχιστεί έως του σημείου εκείνου όπου η οριακή αποδοτικότητα του κεφαλαίου, άρα και τα επιτόκια ,θα εξισωθούν και στις δυο χώρες και δεν θα υπάρχει κίνητρο για περαιτέρω επένδυση κεφαλαίου ιδιοκτησίας της Α στην Β. Αυτή η εξίσωση λαμβάνει χώρα στο σημείο όπου οι δυο γραμμές της ΜΡΚΑ και ΜΡΚΒ τέμνονται , στο σημείο Ε, και το επιτόκιο ορίζεται στο σημείο Ιε

Το αποτέλεσμα ευημερίας είναι διαφορετικό για κάθε χώρα . Στην χώρα Α η μείωση του κεφαλαίου επιφέρει μείωση του εγχώριου προϊόντος .Με αμετακίνητο το κεφάλαιο το εγχώριο προϊόν της Α δίνεται από το εμβαδόν Οα,Κε,Λ,Μ, το οποίο είναι το συνολικό προϊόν όλων των μονάδων υπενδεδυμένου κεφαλαίου ,δεδομένου ότι η καθεμία εξ αυτών έχει διαφορετική οριακή αποδοτικότητα η οποία ανέρχεται σε Οα,Μ για την πρώτη έως Οα.ια για την τελευταία επενδυμένη μονάδα κεφαλαίου .Μετά την μεταφορά κεφαλαίου από την Α στην Β το εγχώριο προϊόν της Α δίνεται από την Α στη Β.

Το εγχώριο προϊόν της Α δίνεται από το εμβαδόν Οα,Κο,ΕΜ , δηλαδή το εγχώριο προϊόν της Α έχει μειωθεί κατά Κε,Κο,ΛΕ όπου Κε,Κο το ποσό κεφαλαίου ιδιοκτησίας της Α που έχει επενδυθεί στην Β. Ταυτόχρονα οι ιδιοκτήτες κεφαλαίου της Α έχουν κέρδη από το επενδυμένο στην Β κεφάλαιο έσο με το εμβαδόν Κε,Κο,Ρ,Ε (επενδυμένο κεφάλαιο της Α στην Β Χ οριακή αποδοτικότητα κεφαλαίου στην Β).

Συνεπώς το καθαρό αποτέλεσμα από την μετακίνηση κεφαλαίου για την Α είναι : κέρδη του επενδυμένου κεφαλαίου στη Β Κε,Κο,Ρ,Ε μείον την απώλεια εγχώριου προϊόντος της Α που είναι ώση με Κε,Κο,Λ,Ε, δηλαδή είναι ίσο με το εμβαδόν του τριγώνου Ε,Ρ,Λ, το οποίο είναι θετική ποσότητα και η χώρα Α έχει βελτιώσει την συνολική της ευημερία.

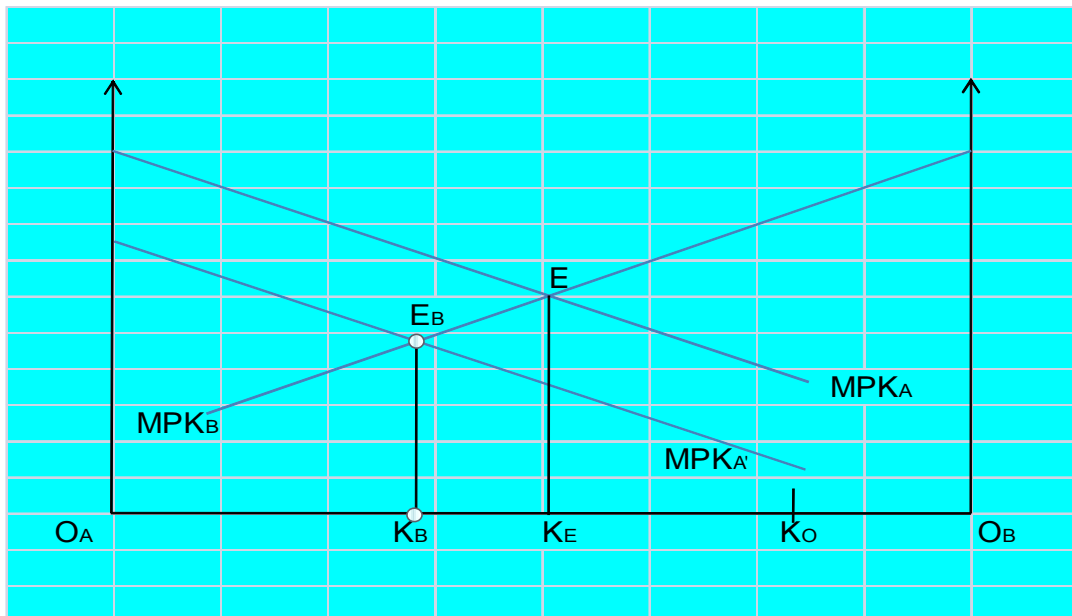
Εντούτοις έχει επέλθει αναδιανομή του εισοδήματος στο εσωτερικό της Α. Πριν από την μεταφορά του κεφαλαίου τα κέρδη του κεφαλαίου της Α ήταν Οα,Κο,Λ,ια. Μετά την μεταφορά μέρους του κεφαλαίου της Α στην Β τα κέρδη του κεφαλαίου της Α είναι , από μεν την εγχώρια επένδυση Οα,Κε,Ρ,ιε, δεδομένου ότι η οριακή αποδοτικότητα του κεφαλαίου αυξήθηκε από Ια σε Ιε, από την επένδυση Κε,Κο,Ρ,Ε. Συνολικά ανέρχονται σε ΟαΚεΡιε, ένα εμβαδόν μεγαλύτερο του Οα,Κο,Ρ,ιε, έχουν δηλαδή αυξηθεί . Επειδή το επενδυμένο κεφάλαιο στην Α μειώθηκε κατά Κε,Κο, η παραγωγικότητα της εργασίας έχει μειωθεί . Εφόσον η αγορά εργασίας είναι αμιγώς ανταγωνιστική και οι μισθοί είναι εύκαμπτοι σε ισορροπία , ο εργατικός μισθός εξισώνεται με την οριακή παραγωγικότητα της εργασίας . Άρα το επίπεδο του εργατικού μισθού μειώνεται στην Α και το μερίδιο της εργασίας στο σύνολο του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος μειώνεται από Μ,Λ,ια, πριν από την μεταφορά κεφαλαίου στην Β, σε Μείε υπέρ του κεφαλαίου το μερίδιο του οποίου στο εγχώριο προϊόν της Α αυξάνεται κατά το εμβαδόν Ια,Σ,Ε,ιε. Εάν σε αυτό προστεθεί και το εμβαδόν Ε,Ρ,Λ,Σ, που αντιστοιχεί σε αύξηση των κερδών του κεφαλαίου της Α από την επένδυση του τμήματος Κ,Ε,Κ στη Β. Το κεφάλαιο της Α εξέρχεται συνολικά ωφελημένο . Στην περίπτωση που ο εργατικός μισθός στην χώρα Α ήταν άκαμπτος προς τα κάτω λόγω ατελειών στην αγορά εργασίας , τότε η πτώση της οριακής παραγωγικότητας της εργασίας δεν θα παρέσυρε τους μισθούς προς τα κάτω , αλλά θα προκαλείτο μείωση της

απασχόλησης (αύξηση της ανεργίας) η οποία θα προστεθεί στην μείωση του εγχώριου προϊόντος .

Σε κάθε περίπτωση η εργασία στην χώρα A φέρνει το κόστος της μεταφοράς κεφαλαίου στο εξωτερικό.

Εάν υποθεθεί ότι η χώρα B επιβάλλει ένα φόρο με συντελεστή t επί των κερδών του ξένου κεφαλαίου τότε τα έσοδα από αυτή την φορολογία θα ισούται με $t(K_0, K_E, E, P)$.

Εάν ο ίδιος φορολογικός συντελεστής επιβάλλεται και στα κέρδη του εγχώριου κεφαλαίου , τα έσοδα της χώρας B από την φορολογία κεφαλαίου μειώνονται κατά $t(N, P, i_e, i_a)$ και το καθαρό όφελος προκύπτει από την σύγκριση των εμβαδών N, P, i_e, i_a και K_0, K_E, E, P . Εάν η αύξηση των κερδών από την επένδυση του ξένου κεφαλαίου υπερκαλύπτει την μείωση των κερδών του εγχώριου κεφαλαίου , τα φορολογικά έσοδα βελτιώνονται , εάν όχι , τα τελευταία μειώνονται .

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ II : Μεταφορά κεφαλαίου μεταξύ δύο χωρών όταν υπάρχει φορολογία

Η φορολογία θα ήταν δυνατόν να λειτουργήσει αποτρεπτικά ή ενισχυτικά της εισροής κεφαλαίου στην B. Εάν ,για παράδειγμα , η χώρα A επέβαλλε μια αναλογική φορολογία κεφαλαίου , ενώ η χώρα B όχι , η καμπύλη οριακής παραγωγικότητας του κεφαλαίου στην A μετακινείται παράλληλα προς τα κάτω σε απόσταση ίση με τον φορολογικό συντελεστή στην θέση MPK_A' (βλέπε Διάγραμμα II) . Η MPK_B παραμένει αμετάβλητη . Το κεφάλαιο μεταφέρεται στην B έως του σημείου E, όπου επιτυγχάνεται ισορροπία .

Επιπλέον κεφάλαιο ίσο με K_E, K_0 έχει μετακινηθεί από την A στην B. Επομένως οι διαφορές στην φορολογία κεφαλαίου επιδρούν στην κατανομή

του κεφαλαίου μεταξύ των Α και Β. Είναι δε δυνατό εάν η φορολογία κεφαλαίου στην Β είναι βαρύτερη της αντίστοιχης στην Α κεφάλαιο από τη Β, τη χώρα που το κεφάλαιο σπανίζει, να μετακινηθεί προς την Α.

1.6 Αναπτυξιακοί νόμοι ΕΣΠΑ και νομικό πλαίσιο που υπάγονται οι επενδύσεις

Το ΕΣΠΑ αποτελεί κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας για την επανεκκίνηση της Ελληνικής οικονομίας. Ο σχεδιασμός της Νέας Προγραμματικής Περιόδου συμπίπτει με την χρονική περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας επιδιώκεται να διαμορφωθεί ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης και να τεθούν οι βάσεις για τα επόμενα χρόνια. Αυτό έχει σκοπό να επιτύχει την εκκίνηση της νέας περιόδου δίνοντας την δυνατότητα να δράσει το νέο ΕΣΠΑ 2014-2020 ως καταλύτης για μια στροφή προς την κατεύθυνση της υποστήριξης της επιχειρηματικότητας.

Το ΕΠΑνΕΚ αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση των στόχων του ΕΣΠΑ 2014-2020. Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ είναι :

- i) η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων.
- ii) της μετάβασης στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και
- iii) την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

Ειδικότερα, σηματοδοτεί την κύρια στροφή στο νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα, που αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς τομείς της οικονομίας. Μέσω του ΕΠΑνΕΚ, υλοποιείται η στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης με στόχο τη σύνδεση της έρευνας και της καινοτομίας με την επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση των υφιστάμενων πλεονεκτημάτων της Ελλάδας και των περιφερειών της.

1.6.1 Η οικονομική κατάσταση της ελληνικής αγοράς

Η Ελλάδα ξεπέρασε τον κίνδυνο εξόδου από την Ευρωζώνη, αλλά οι συνθήκες παραμένουν δύσκολες. Η χώρα μειονεκτεί σημαντικά σε όρους ανταγωνιστικότητας, εξωστρέφειας, καθώς και καινοτομικής και ποιοτικής επιχειρηματικότητας που αυξάνει την εγχώρια προστιθέμενη αξία. Η Ελλάδα βρίσκεται σήμερα στον έκτο χρόνο μίας βαθιάς και παρατεταμένης ύφεσης.

Η σωρευτική μείωση στο ΑΕΠ κατά το 2008-2013 έχει αγγίξει το 22%, ενώ η ανεργία έχει εκτοξευθεί στο 27%. Το συνολικό μέγεθος της μείωσης του ΑΕΠ δίνει ένα μέτρο της κρίσης στην οποία η ελληνική κοινωνία και οικονομία βρίσκονται σήμερα. Η μείωση αυτή οφείλεται τόσο στην μείωση της κατανάλωσης όσο και των επενδύσεων.

Το προηγούμενο στρεβλό οικονομικό μοντέλο ανάπτυξης βασίστηκε στον υπερδανεισμό του δημοσίου, το οποίο τροφοδοτούσε την κατανάλωση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την εμφάνιση των «δίδυμων» ελλειμμάτων, δηλαδή ελλειμματικό κρατικό προϋπολογισμό συνδυασμένο με ελλειμματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Τα «δίδυμα» ελλείμματα οδήγησαν σε μεγάλη αύξηση του επιπέδου του δημοσίου χρέους και τελικά στην οικονομική και κοινωνική κρίση.

Την ίδια στιγμή ως συνέπεια των ανωτέρω η χώρα εμφανίζει πολύ υψηλό ποσοστό ανεργίας. Τα μεγέθη της απασχόλησης και της ανεργίας επηρεάστηκαν σημαντικά από τις δυσμενείς οικονομικές εξελίξεις στη χώρα μας. Το Β΄ Τρίμηνο του 2014, ο αριθμός των απασχολούμενων ανήλθε σε 3.539 χιλ. άτομα και των ανέργων σε 1.208 χιλ., σε συνολικό πληθυσμό της χώρας των 10.815 χιλ. κατοίκων. Το ποσοστό ανεργίας ήταν 27,8%, έναντι 27,8% του προηγούμενου τριμήνου και 27,1% του αντίστοιχου τριμήνου 2013.

Οι ενδείξεις ωστόσο είναι θετικές, καθώς το ΑΕΠ σταμάτησε να πέφτει με τους έντονους ρυθμούς της περιόδου 2010-2013. Παρ' όλες τις διαρθρωτικές και οικονομικές αδυναμίες της χώρας, παρουσιάζεται σταδιακή ανάκαμψη των μακροοικονομικών δεικτών και μετατροπή του πρωτογενούς ελλείμματος σε πρωτογενές πλεόνασμα.

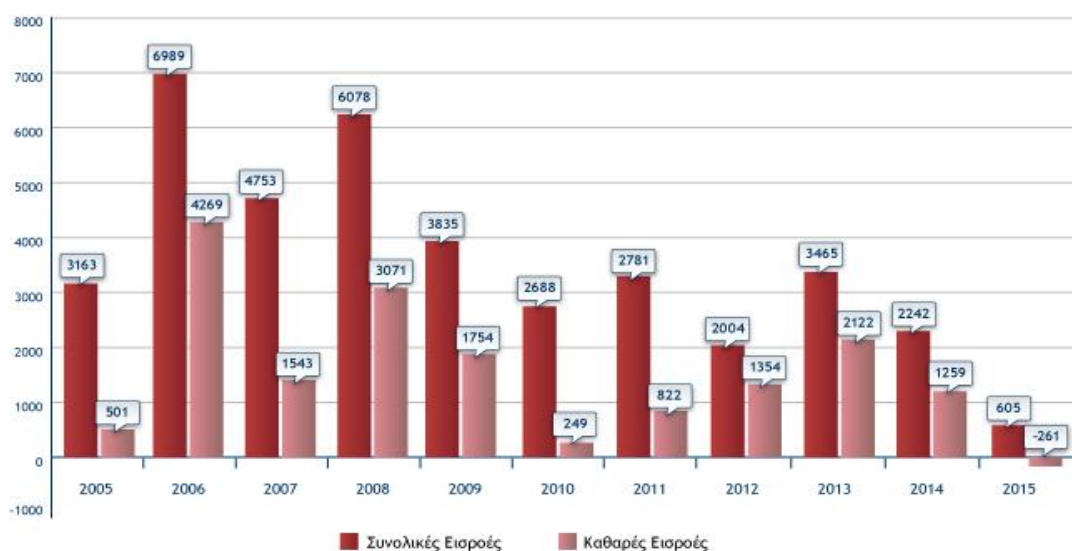
Για πρώτη φορά η Ελλάδα παρουσιάζει πρωτογενές πλεόνασμα για το 2013 της τάξης του 0,8%, ενώ για το διάστημα Ιανουαρίου -Οκτωβρίου 2014 το πρωτογενές πλεόνασμα διαμορφώθηκε στο 1,3% του ΑΕΠ. Η επίτευξη του πρωτογενούς πλεονάσματος είναι δυνατό να τροφοδοτήσει την ανάπτυξη και αποτελεί ευκαιρία, καθώς δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας ενός ευνοϊκότερου οικονομικού κλίματος και ανάκτησης του κλίματος εμπιστοσύνης που αποτελεί ένα από τους σημαντικότερους παράγοντες προσέλκυσης άμεσων επενδύσεων.

Η πρόσφατη αποκατάσταση της αξιοπιστίας της Ελλάδας στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, που οδήγησε σε σημαντική πτώση των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων, αναμένεται να έχει θετικό αντίκτυπο για τη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας και την επιστροφή των καταθέσεων στο τραπεζικό σύστημα.

Παρά την έντονη οικονομική κρίση που αντιμετωπίζει η Ελλάδα από το

έτος 2010, οι επιδόσεις της χώρας στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων ήταν αρκετά ικανοποιητικές μέχρι το 2014, ωστόσο κατά το έτος 2015 οι συνολικές (ακαθάριστες) εισροές επενδυτικών κεφαλαίων μειώθηκαν σημαντικά, ως αποτέλεσμα των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίου (capital controls) και της γενικότερης οικονομικής και πολιτικής αστάθειας κατά το έτος αυτό. Οι καθαρές εισροές ΞΑΕ μάλιστα παρουσιάζουν αρνητική τιμή (από- επένδυση).

Οι εισροές ΞΑΕ στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2005-2015 (σε εκατομμύρια ευρώ)

2015: Προσωρινά στοιχεία

Συνολική Αξία: 38.602,7 εκατομμύρια ευρώ

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 2016

Βασικά χαρακτηριστικά:

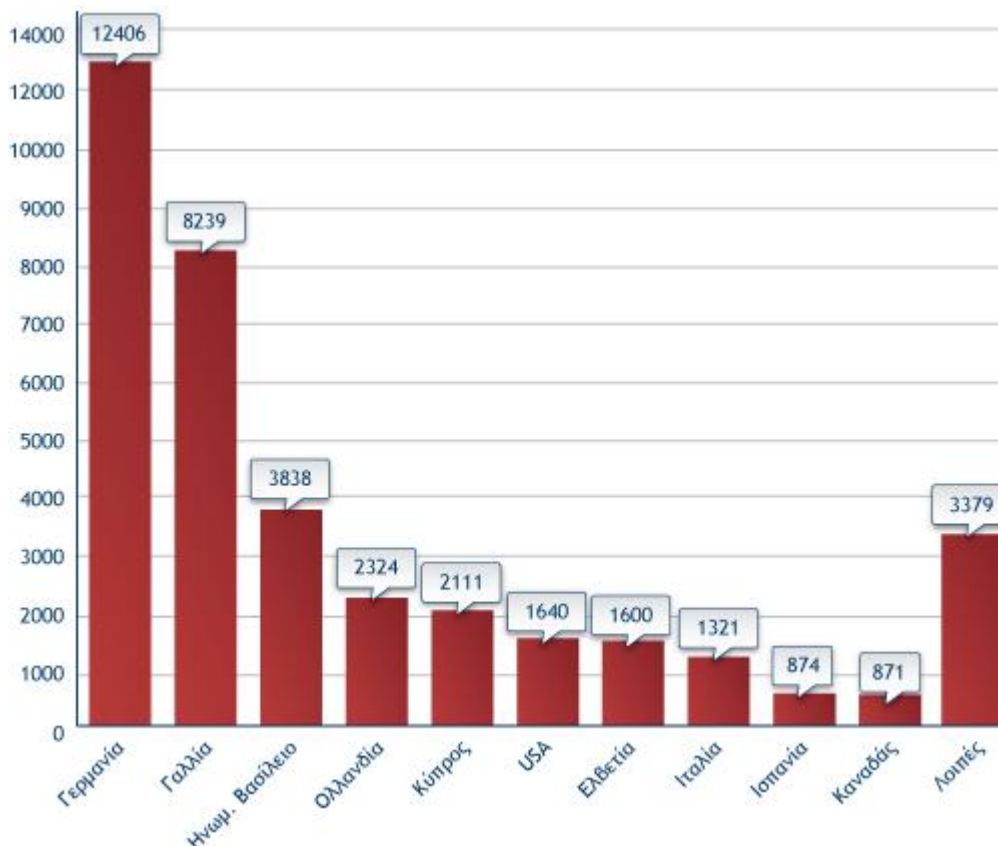
- ✓ Η επενδυτική δραστηριότητα στη χώρα προέρχεται κατά κύριο λόγο από εταιρείες σημαντικών αγορών, όπως της ΕΕ.
- ✓ Η Γερμανία αποτελεί την πρώτη χώρα προέλευσης επενδυτικών κεφαλαίων για αυτό το χρονικό διάστημα (2005-2015) με αρκετά μεγάλη διαφορά από τη δεύτερη Γαλλία, κυρίως λόγω της επένδυσης της Deutsche Telecom στον ΟΤΕ, ενώ οι γαλλικές επενδύσεις επικεντρώθηκαν περισσότερο στην εξαγορά ελληνικών τραπεζών από γαλλικές κατά την περίοδο πριν την έναρξη της κρίσης.

- Στην πρώτη δεκάδα των χωρών που επενδύουν στη χώρα την τελευταία δεκαετία ανήκουν επίσης οι ΗΠΑ και ο Καναδάς, με τις χώρες αυτές να αυξάνουν σημαντικά την επενδυτική τους παρουσία τα τελευταία έτη. Είναι χαρακτηριστικό πως για το 2015, ο Καναδάς είναι μακράν η πρώτη χώρα – επενδυτής στην Ελλάδα, με ακαθάριστες (συνολικές) επενδύσεις ύψους 506,2 εκατομμυρίων ευρώ.

1.6.2 Χώρες προέλευσης επενδυτικών κεφαλαίων

Η επενδυτική δραστηριότητα στη χώρα κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας προέρχεται κατά κύριο λόγο από εταιρείες σημαντικών αγορών, όπως της ΕΕ, με τη Γερμανία να αποτελεί την πρώτη χώρα προέλευσης επενδυτικών κεφαλαίων και τη Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ολλανδία και την Κύπρο να ακολουθούν. Στην πρώτη δεκάδα των χωρών που επενδύουν στην Ελλάδα ανήκουν επίσης οι ΗΠΑ και ο Καναδάς, με τις χώρες αυτές να έχουν αυξήσει την επενδυτική τους παρουσία στη χώρα.

Συνολικές εισροές ΞΑΕ ανά χώρα προέλευσης κεφαλαίων κατά την περίοδο 2005-2015 (σε εκατομμύρια ευρώ)

2015: Προσωρινά στοιχεία

Συνολική Αξία: 38.602,7 εκατομμύρια ευρώ

Βασικά χαρακτηριστικά:

- ✓ Η επενδυτική δραστηριότητα στη χώρα προέρχεται κατά κύριο λόγο από εταιρείες σημαντικών αγορών, όπως της ΕΕ.
- ✓ Η Γερμανία αποτελεί την πρώτη χώρα προέλευσης επενδυτικών κεφαλαίων για αυτό το χρονικό διάστημα (2005-2015) με αρκετά μεγάλη διαφορά από τη δεύτερη Γαλλία, κυρίως λόγω της επένδυσης της Deutsche Telecom στον ΟΤΕ, ενώ οι γαλλικές επενδύσεις επικεντρώθηκαν περισσότερο στην εξαγορά ελληνικών τραπεζών από γαλλικές κατά την περίοδο πριν την έναρξη της κρίσης.
- ✓ Στην πρώτη δεκάδα των χωρών που επενδύουν στη χώρα την τελευταία δεκαετία ανήκουν επίσης οι ΗΠΑ και ο Καναδάς, με τις χώρες αυτές να αυξάνουν σημαντικά την επενδυτική τους παρουσία τα τελευταία έτη. Είναι χαρακτηριστικό πως για το 2015, ο Καναδάς είναι μακράν η πρώτη χώρα – επενδυτής στην Ελλάδα, με ακαθάριστες (συνολικές) επενδύσεις ύψους 506,2 εκατομμυρίων ευρώ.

1.6.2.1 Κλαδική κατανομή ξένων επενδύσεων

Οι εισροές ΞΑΕ κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα επικεντρώνονται τα τελευταία έτη κατά κύριο λόγο στον τριτογενή τομέα και ακολουθεί με σημαντική διαφορά ο δευτερογενής τομέας. Αντίστοιχη διάρθρωση ΞΑΕ εμφανίζει η πλειονότητα των ανεπτυγμένων χωρών.

Συνολικές εισροές ΞΑΕ ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας κατά την περίοδο 2005-2015

2015: Προσωρινά στοιχεία
 Συνολική Αξία: 38.602,7 εκατομμύρια ευρώ
 Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 2016

Βασικά χαρακτηριστικά:

- ∅ Συγκέντρωση των ΞΑΕ στις υπηρεσίες. Η τάση αυτή υπαγορεύθηκε κυρίως από την ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας, την ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών, καθώς επίσης την τόνωση του εμπορίου, κυρίως πριν την έναρξη της κρίσης, ενώ τα τελευταία έτη παρατηρείται συγκέντρωση επενδύσεων στη διαχείριση ακίνητης περιουσίας και τις λοιπές επιχειρηματικές δραστηριότητες.
- ∅ Το ποσοστό του δευτερογενούς τομέα είναι σχετικά χαμηλό σε σύγκριση με τις δυνατότητες της χώρας, γεγονός που υποδεικνύει σημαντικά επενδυτικά περιθώρια. Το ίδιο ισχύει και για τον πρωτογενή τομέα, με σχεδόν μηδενικά ποσοστά ΞΑΕ, σε μια χώρα με συγκριτικά οφέλη για τον κλάδο αυτό (κλιματολογικά κτλ).

Ειδικότερα:

A . Μεταποίηση

Στους κλάδους της μεταποίησης με σημαντικό επενδυτικό ενδιαφέρον κατά την περίοδο 2005-2015 συγκαταλέγονται τα χημικά (με διαφορά), τα τρόφιμα & ποτά και τα μηχανήματα.

Διάρθρωση των συνολικών εισροών ΞΑΕ στην μεταποίηση κατά την περίοδο 2005-2015

Συνολική Αξία: 6.709,1 εκατομμύρια ευρώ

2015: Προσωρινά Στοιχεία

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 2016

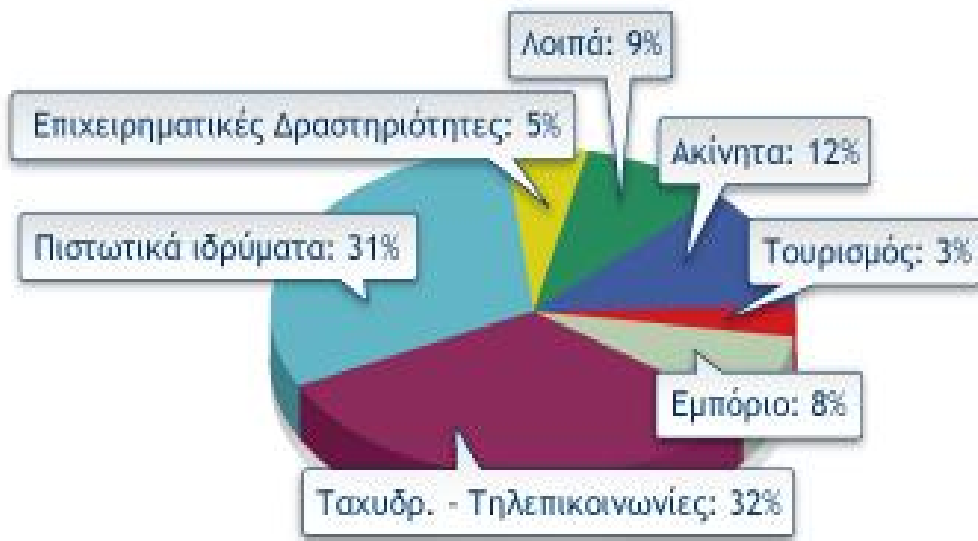
Βασικά χαρακτηριστικά:

- ✓ Ο κλάδος της μεταποίησης με το σημαντικότερο επενδυτικό ενδιαφέρον κατά την περίοδο 2005-2015 είναι τα χημικά (με μεγάλη διαφορά, ποσοστό 55%). Δεδομένου ότι τα χημικά δεν περιλαμβάνουν στην ανάλυση αυτή τα πλαστικά και τα πετρελαιοειδή, το μεγάλο αυτό ποσοστό μπορεί να αποδοθεί στην ανάπτυξη του φαρμακευτικού κλάδου στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία.
- ✓ Μετά τα χημικά, οι κλάδοι που συγκεντρώνουν τις σημαντικότερες εισροές ΞΑΕ στη μεταποίηση είναι τα τρόφιμα & ποτά, τα μηχανήματα και τα μεταλλικά προϊόντα, καθώς και τα πλαστικά και τα μηχανοκίνητα οχήματα σε μικρότερο βαθμό.
- ✓ Η συγκέντρωση επιχειρηματικής δραστηριότητας στους παραπάνω τομείς ευνοεί τόσο την εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων (επενδύσεις Greenfield) στην Ελλάδα, όσο και την επενδυτική συνεργασία ξένων με ελληνικές επιχειρήσεις για την παραγωγή τελικών προϊόντων που θα καλύπτουν τις ανάγκες της εσωτερικής και της διεθνούς αγοράς.

B. Υπηρεσίες

Στους κλάδους των υπηρεσιών με σημαντικό επενδυτικό ενδιαφέρον κατά την περίοδο 2005-2015 συγκαταλέγονται οι τηλεπικοινωνίες, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, η διαχείριση ακινήτων και το εμπόριο.

Διάρθρωση των συνολικών εισροών ΞΑΕ στον τομέα των υπηρεσιών κατά την περίοδο 2005-2015

Βασικά χαρακτηριστικά:

- ✓ Οι κλάδοι των τηλεπικοινωνιών και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων συγκεντρώνουν τη μεγάλη πλειοψηφία των επενδυτικών κεφαλαίων που κατευθύνθηκαν στις υπηρεσίες, κυρίως κατά την περίοδο πριν την έναρξη της κρίσης, με τις εξαγορές ελληνικών τραπεζών από γαλλικές, αλλά και του ΟΤΕ από την Deutsche Telecom. Τα τελευταία έτη ωστόσο παρατηρείται σημαντική αύξηση στον κλάδο της διαχείρισης ακινήτων, γεγονός που εξηγείται από τη μεγάλη πτώση των τιμών των ακινήτων εξαιτίας της κρίσης, η οποία και δημιούργησε μεγάλες επενδυτικές ευκαιρίες στον κλάδο αυτό.
- ✓ Υπάρχουν σημαντικά περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης της ξένης επενδυτικής δραστηριότητας στον τομέα του τουρισμού, η οποία διατηρείται σε αρκετά χαμηλά επίπεδα παρά την τουριστική ανάπτυξη των τελευταίων ετών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2° : Ιστορικό Υπόβαθρο των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελληνική Οικονομία

Σε αυτό το κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με τις άμεσες ξένες επενδύσεις που δραστηριοποιήθηκαν στον ελληνικό χώρο κατά τις προηγούμενες δεκαετίες και είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση των συνολικών επενδύσεων και των εισροών, όσο παράλληλα και στην συμβολή της αύξησης του ΑΕΠ στην ελληνική οικονομία.

2.1 Η άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελληνική Οικονομία

Η είσοδος των ξένων επενδύσεων στην ελληνική οικονομία μεταπολεμικά αποτέλεσε μέρος της στρατηγικής ενσωμάτωσης της χώρας στην διεθνή αγορά . Η πολιτική φιλελευθεροποίησης της οικονομίας που ξεκίνησε το 1953 περιλάμβανε μεταξύ άλλων την σταδιακή κατάργηση των εμποδίων εμπορίου , ιδιαίτερα μετά της συμφωνία σύνδεσης με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα , το 1962, την υποτίμηση της δραχμής κατά 50% και

ένα αυξανόμενο προσανατολισμό προς μια εκβιομηχάνιση εξαγωγικού τύπου μέσα από ένα πλέγμα κινήτρων, επιδοτήσεων και φοροαπαλλαγών, και την εισαγωγή ενός νομοθετικού πλαισίου προστατευτικού για τις άμεσες ξένες επενδύσεις.

Συγκεκριμένα η εισροή του ξένου κεφαλαίου θα χρηματοδοτούσε την εκβιομηχάνιση χωρίς την προσφυγή σε εθνικούς πόρους και συνεπώς την σύμπλευση της κατανάλωσης υπέρ της επένδυσης θα μετέφερε τεχνολογία , η οποία σπάνιζε στην ελληνική μεταποίηση χωρίς να καταβληθεί το αυξημένο κόστος παραγωγής εγχώριας τεχνολογίας και τέλος θα συνέβαλε στην κατανομή των επενδύσεων σύμφωνα με τα διεθνή συγκριτικά πλεονεκτήματα της ελληνικής οικονομίας . Η πεποίθηση ήταν ότι η χώρα είχε το πλεονέκτημα στην μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων ,της παράγωγη καταναλωτικών αγαθών δυο τομέων έντασης εργασίας- ενός παραγωγικού συντελεστή που η χώρα διέθετε σε αφθονία και σε μια σειρά ενδιαμέσων μεταποιητικών κλάδων , όπως τα χημικά ,ιδιαίτερα τα λιπάσματα για χρήση στη γεωργία και η μεταλλουργία

Το νομοθετικό πλαίσιο προσέλκυσης και προστασίας του ξένου κεφαλαίου βασίστηκε στο άρθρο 112 του Συντάγματος του 1952, το οποίο ενσωματώθηκε και στο Σύνταγμα του 1975 και παρέμεινε στις κατοπινές αναθεωρήσεις του. Το άρθρο αυτό προέβλεπε ότι ο νόμος που θα ρύθμιζε με ευνοϊκό τρόπο την προστασία του κεφαλαίου που εισάγεται στην χώρα με σκοπό την επένδυση δεν θα μπορούσε να ανακληθεί ή να τροποποιηθεί .

Ο νόμος 2687/53 συγκεκριμενοποίησε την συνταγματική επιταγή παραχωρώντας στο ξένο κεφάλαιο κίνητρα επιπλέον των όσων προβλέπονταν για τις εγχώριες επενδύσεις όπως π.χ.:

- I. την απαλλαγή από φόρους και δασμούς όλων των εισαγωγών κεφαλαιουχικών εξοπλισμών.
- II. ανταλλακτικών , πρώτων και ενδιάμεσων υλών για διάστημα 10 ετών από την πραγματοποίηση της επένδυσης.
- III. το δικαίωμα πληρωμής των royalties μέσω εξαγωγών του προϊόντος της επένδυσης .
- IV. το δικαίωμα απασχόλησης ξένου προσωπικού σε ανώτερες διοικητικές και τεχνικές θέσεις.
- V. τον επαναπατρισμό κερδών και μέρους του εισαχθέντος κεφαλαίου.
- VI. την επανεπένδυση των μη επαναπατρισθέντων κερδών .
- VII. την προστασία της ξένης επένδυσης από εθνικοποίηση για οποιαδήποτε αιτία.

- VIII. την επίλυση οποιασδήποτε διαφοράς μεταξύ ξένου επενδυτή και Ελληνικού κράτους από ξένη διαιτησία.
- IX. την παραχώρηση ιδιαίτερων ευεργετημάτων σε συγκεκριμένες επενδύσεις ανάλογα με την συμβολή τους στην υποκατάσταση εισαγωγών , την απασχόληση , το ισοζύγιο πληρωμών κ.λ.π και
- X. την αυτόματη μεταφορά των ευεργετημάτων που παραχωρούνται σε μια ξένη επιχείρηση σε όλες τις άλλες ξένες επιχειρήσεις που βρίσκονται ή πρόκειται να εγκατασταθούν στον κλάδο.

Επιπλέον κίνητρα εισήχθησαν με νεότερους νόμους της δεκαετίας του 1960 και 1970. Μέχρι το 1979,375 ξένες επιχειρήσεις ,από τις οποίες οι 209 ήταν Αμερικανικές , εγκατέστησαν τις περιφερειακές διοικήσεις στη χώρα , κάνοντας χρήση των παραπάνω διατάξεων, νομοθετημάτων. Η ελληνική αγορά ήταν χαμηλού ενδιαφέροντος λόγω μικρού υπάρχοντος και δυνητικού μεγέθους και χαμηλού επιπέδου ανάπτυξης για την προώθηση μέσω άμεσων ξένων επενδύσεων Αμερικανικών διαφοροποιημένων προϊόντων .

2.2 Η Δεκαετία του 1950

Για περίπου μια δεκαετία από το 1954 έως το 1962 η είσοδος άμεσων ξένων επενδύσεων στην χώρα ήταν περιορισμένη και η επίδραση τους στην εκβιομηχάνιση μάλλον περιθωριακή.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα μεγέθη τόσο των συνολικών ακαθάριστων επενδύσεων όσο και των εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων .Την περίοδο 1954-1962 η συμμετοχή των άμεσων ξένων επενδύσεων στις συνολικές ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου ήταν κατά μέσο όρο 5,8% . Οι οικονομική πολιτική της δεκαετίας του 1950 παρά το φιλελεύθερο άνοιγμα του 1953 ήταν προσανατολισμένη κυρίως προς την υποκατάσταση εισαγωγών και την προστασία της εγχώριας παραγωγής . Αιτήσεις για εισαγωγή άμεσων ξένων επενδύσεων σε τομείς που ήδη υπήρχαν εγχώριες παραγωγικές μονάδες απορρίπτονταν ως μέρος της πολιτικής προστασίας της εγχώριας παραγωγής από τον ανταγωνισμό .Οι άμεσων ξένων επενδύσεων γίνονταν αποδεκτές μόνο εάν είχαν ξεκάθαρο εξαγωγικό προσανατολισμό π.χ. ναυπηγεία ή εάν κατευθύνονταν σε τομείς χωρίς εγχώρια παραγωγική παρουσία Η αντίληψη αυτή είχε διπλό αποτέλεσμα :

Πρώτον: την περίοδο αυτή η κυρία τάση ήταν για άμεσες ξένες επενδύσεις, ιδιαίτερα Αμερικανικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη , οριζόντιου τύπου με στόχο την εξυπηρέτηση εγχώριων αγορών των χωρών όπου εγκαθίστατο . Ο συνδυασμός αυτών των δυο παραγόντων οριοθέτησε σε

χαμηλό επίπεδο την συνολική εισροή άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα .

Δεύτερον: άμεσες ξένες επενδύσεις ήρθαν στην χώρα ,κατευθύνθηκαν στην πλειονότητα τους σε ενδιάμεσους μεταποιητικούς κλάδους ή τομείς της βαριάς βιομηχανίας, όπου το Ελληνικό κεφάλαιο ήταν ανύπαρκτο .Το 75% των άμεσων ξένων επενδύσεων στην μεταποίηση συγκεντρώθηκαν στους τομείς των Μεταφορικών Μέσων ,των Βασικών Μετάλλων , του Πετρελαίου , των Χημικών. Το υπόλοιπο 15% διοχετεύτηκε στους τομείς της Κλωστοϋφαντουργίας του Καπνού και του Χαρτιού.

Εντούτοις ο τομέας των Μηχανών δέχτηκε μόνο το 0,18% του συνόλου των άμεσων ξένων επενδύσεων στην μεταποίηση .Αυτό ήταν το αποτέλεσμα ότι η ελληνική μεταποιητική βιομηχανία ήταν κυρίως συγκεντρωμένη σε τομείς καταναλωτικών προϊόντων έντασης εργασίας και προσανατολισμένων στην εγχώρια αγορά με περιορισμένη ζήτηση εργαλειομηχανών .Το 1960 πάνω από το 50% του προϊόντος της μεταποίησης συγκεντρωνόταν στους παραδοσιακούς κλάδους των τροφίμων ,των πότων ,του καπνού, των υφαντικών, της ένδυσης και υπόδησης ενώ το 70% των εξαγωγών απαρτίζονταν από πέντε αγροτικά προϊόντα: λάδι ,βαμβάκι ,ελιές ,καπνός ,φρούτα και σταφίδα .Η συγκεκριμένη δομή της βιομηχανίας των εξαγωγών και η εσωτερική αγορά εξάντλησαν των δυναμισμό τους και το 1958 η οικονομία κατέρρευσε πτώση των εξαγωγών , μείωση του ρυθμού μεγέθους του ΑΕΠ από 7,2% την τριετία 1955-57,σε 3,7 την τριετία 1958-60 και στασιμότητα των επενδύσεων .

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΑΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ (1)	ΑΞΕ (2)	(2)/(1) %
1954	30,9	1,5	4,8
1955	34,9	1,2	3,4
1956	46,1	1,4	3,0
1957	56,3	3,0	5,3
1958	66,9	5,4	8,0
1959	67,8	2,7	4,0
1960	68,0	5,8	8,5
1961	86,3	6,2	7,2
1962	114,0	8,8	7,7

Πίνακας 1 :Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου και άμεσες ξένες επενδύσεις στην μεταποίηση την περίοδο 1954-1962,σε χιλιάδες δολάρια ΗΠΑ

2.3 Οι Δεκαετίες του 1960 και 1970

Η οικονομική κρίση ώθησε ως μια επαναδιάταξη της οικονομικής πολιτικής με στόχο την προώθηση των εξαγωγών .Ο νέος προσανατολισμός επικυρώθηκε με την παροχή σημαντικών κινήτρων για μεταποιητικές επενδύσεις εξαγωγικού προσανατολισμού ,με προοπτική της πλήρη ένταξη , με την τότε Ευρωπαϊκή Κοινή Αγορά, η οποία προέβλεπε την σταδιακή κατάργηση των εμποδίων εμπορίου μεταξύ Κοινής Αγοράς και Ελλάδας με ταχύτερη εκείνων για τα ελληνικά μεταποιητικά προϊόντα που ήδη παράγονταν και εξαγόταν στην ευρωπαϊκή Κοινότητα από ότι για τις κοινοτικές εισαγωγές στην Ελλάδα. Αυτό σήμαινε ότι οι επιχειρήσεις που παρήγαγαν στην Ελλάδα είχαν το διπλό πλεονέκτημα της εξυπηρέτησης της εγχώριας αγοράς από καθεστώς σχετικής προστασίας και εξαγωγής του προϊόντος στην Κοινή Αγορά υπό καθεστώς ελευθέρου εμπορίου. Εντούτοις, το πλεονέκτημα αυτό περιοριζόταν στους παραδοσιακούς κλάδους που ήδη είχαν την πλειονότητα του ελληνικού προϊόντος της μεταποίησης, ενώ δυσχέραινε την έναρξη παραγωγής νέων προϊόντων μέσω της αύξησης του ανταγωνισμού των εισαγωγών.

Η δεκαετία του 1961-70 χαρακτηρίστηκε από ετήσιο ρυθμό αύξησης των επενδύσεων στη μεταποίηση στο ύψος του 14,0% με διακύμανση από 34% στον κλάδο των τροφίμων σε 23,8% στα βασικά μέταλλα και από 12,9% μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής της προστιθέμενης αξίας. Αξιοσημείωτη είναι η μεταβολή της διάρθρωσης της μεταποίησης προς κλάδους ενδιάμεσων προϊόντων, όπως τα μη μεταλλικά ορυκτά και τα βασικά μέταλλα ,καθώς και διαρκών καταναλωτικών προϊόντων .Σε αυτόν τον μετασχηματισμό σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν οι άμεσες ξένες επενδύσεις, ετήσιες εισροές των οποίων κατευθυνθήκαν σε ποσοστό 80% στη μεταποίηση .Οι συνολικές εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων αυξήθηκαν σημαντικά σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία ιδιαίτερα μετά το 1962, αν και παρουσιάζουν σημαντικές διακυμάνσεις .Την περίοδο 1962-67 ακλουθούν αύξουσα πορεία την οποία διαδέχεται μια καθοδική τάση μεταξύ 1968-72. Στην συνέχεια σημειώνεται μια δυναμική μεγέθυνση των εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων, οι οποίες όσον αφορά την μεταποίηση μεγιστοποιούνται το 1975, για όλη την περίοδο 1963-81 προσεγγίζοντας το ποσό των 126,9 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ. Από το 1976 και μετά ακλουθούν μια μάλλον πτωτική πορεία με εξαίρεση το 1980.

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΞΕ (1)	ΕΙΣΡ.ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΠ/ΣΗ(2)	(2)/(1) %
------	---------------------------------	------------------------------	--------------

1954	2.235	1.504	67,3
1955	1.896	1.192	91,9
1956	2.458	1.369	55,3
1957	3.932	2.969	75,5
1958	8.184	5.376	65,7
1959	4.401	2.706	61,5
1960	5.776	5.774	96,6
1961	7.345	6.193	84,3
1962	12,853	8.776	68,3
1963	30.699	28.139	91,7
1964	43.732	39.744	90,9
1965	72.211	61.319	84,9
1966	48.438	42.385	87,5
1967	62.804	25.876	41,2
1968	29.647	28.140	94,7
1969	20.746	11.233	54,1
1970	40.186	37.316	92,8
1971	43.816	31.284	71,4
1972	27.284	20.146	75,8
1973	133.508	95.778	71,7
1974	254.382	97.239	38,2
1975	146.404	126.933	86,7
1976	Μ.δ.	36.557	
1977	Μ.δ.	35.528	
1978	Μ.δ.	41.880	
1979	Μ.δ.	21.987	
1980	Μ.δ.	174.710	
1981	Μ.δ.	65.122	

Πίνακας 2: ετήσιων εισφορών άμεσων ξένων επενδύσεων (N.2687/53) στην Ελλάδα,1954-1975,σε χιλιάδες δολάρια ΗΠΑ.

Η κατανομή των άμεσων ξένων επενδύσεων στην μεταποίηση παρουσιάζει μια ισχυρή συγκέντρωση σε τρεις κλάδους: Συγκεκριμένα οι τομείς των **i) Χημικών ,ii) του Πετρελαίου και iii)των Βασικών Μετάλλων** δέχονται περίπου το 65% του αποθέματος των άμεσων ξένων επενδύσεων στην μεταποίηση την περίοδο 1954-81. Εάν προστεθούν και οι τομείς των Ηλεκτρικών Μηχανών και των Μεταφορικών Μέσων με μερίδιο περίπου 7,0% ο καθένας στο σύνολο των άμεσων ξένων επενδύσεων της μεταποίησης ο βαθμός συγκέντρωσης ξεπερνά το 80,0%.Ο κλάδος του Πετρελαίου αυξάνει την συμμετοχή του από το 17,5% την δεκαετία του 1950 στο πολύ υψηλό ποσοστό του 40,4% την περίοδο 1974-81, ενώ αντίθετα τα χημικά υφίστανται απώλεια μεριδίου ,το οποίο πέφτει από το 22,0% την περίοδο 1963-73 στο 4,4% κατ' έτος μετά το 1974.Η απουσία ενδιαφέροντος για τον τομέα των Μηχανών που διαπιστώθηκε την δεκαετία του 1950 εξακολουθεί να ισχύει και όλη την επόμενη , έως την περίοδο του 1981.Το φαινόμενο της συγκέντρωσης των άμεσων ξένων επενδύσεων δεν παρατηρείται μόνο στην διατομεακή τους κατανομή αλλά τόσο ενδοτομεακά όσο και διαχρονικά .Δεκαέξι(16) σε σύνολο 213 θυγατρικών ξένων επιχειρήσεων που

εγκαταστάθηκαν στην ελληνική μεταποίηση την περίοδο 1968-79, από τις οποίες 11 σε τομείς καταναλωτικών ειδών ,συγκέντρωναν το 65,0% των συνολικών παγίων κεφαλαίων και των 213 επιχειρήσεων . **Μεταξύ 1963 και 1966** πραγματοποιήθηκαν τα τέσσερα κύρια ξένα επενδυτικά προγράμματα

- I. στα πετροχημικά ,
- II. την παραγωγή αλουμινίου ,
- III. τα ναυπηγεία και
- IV. τα χημικά.

Πίνακας 3 : Διατομεακή ποσοστιαία κατανομή των ΑΞΕ(Ν.Δ. 2687/53) στην ελληνική μεταποίηση 1954-81(επί τοις εκατό)

	1954-81	1954-62	1963-73	1974-81
ΤΟΜΕΙΣ				
ΤΡΟΦΙΜΑ	2,90	1,62	0,86	4,45
ΠΟΤΑ	2,73	0,17	1,01	4,08
ΚΑΠΝΟΣ	0,40	3,44	0,43	0,09
ΥΦΑΝΤ/ΚΑ	3,22	3,33	2,93	3,42
ΕΝΔΥΜ/ΤΑ ΥΠΟΔΗΜ/ΤΑ	0,47	0,26	0,38	0,55
ΞΥΛΟ-ΦΕΛΛΟΣ	0,62	1,24	0,82	0,42
ΕΠΙΠΛΑ	0,04	-	0,06	0,02
ΧΑΡΤΙ	1,30	7,82	1,12	0,70
ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ- ΕΚΔΟΣΕΙΣ	0,02	0,14	0,02	-
ΔΕΡΜΑ	0,04	-	0,06	0,03
ΕΛΑΣΤΙΚΑ- ΠΛΑΣΤΙΚΑ	2,32	8,16	3,78	1,10

ΧΗΜΙΚΑ	11,47	9,86	22,01	4,38
ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ	31,85	17,51	21,54	40,43
ΜΗ ΜΕΤΑΛ/ΚΑ ΟΡΥΚΤΑ	3,06	2,65	5,02	1,64
ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	22,75	13,90	23,74	22,90
ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	1,94	1,88	1,60	2,10
ΜΗΧΑΝΕΣ	0,36	0,18	0,36	0,38
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ	6,89	3,39	6,91	6,92
ΜΕΤΑΦΟΡ/ΚΑ ΜΕΣΑ	7,39	24,40	6,99	6,24
ΔΙΑΦΟΡΑ	0,16	0,02	0,23	0,12
ΣΥΝΟΛΟ	100,0 (1.051,93)	100,0 (63,86)	100,0 (415,33)	100,0 (600,9)

Σημείωση: Τα νούμερα σε παρένθεση είναι απόλυτα μεγέθη σε εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Πηγή :ίδιοι υπολογισμοί σε πρωτογενή στοιχεία της Τράπεζας Ελλάδος

Η συμμετοχή των άμεσων ξένων επενδύσεων στη συνολική επένδυση παγίου κεφαλαίου στην μεταποίηση μειώνεται από περίπου 14,0% τη δεκαετία του 1963-73 σε λιγότερο από 7,0% την επόμενη περίοδο .Αυτή η εξέλιξη αντανακλά τις μικρότερες σχετικά εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1970 σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Βέβαια το μερίδιο της άμεσης ξένης επένδυσης στις επενδύσεις παγίου κεφαλαίου διαφοροποιείται σημαντικά στην διακλαδική ανάλυση. Τομείς όπως τα Πετρέλαια ,τα Χημικά ,τα Βασικά Μέταλλα ,οι Ηλεκτρικές Συσκευές και τα Μεταφορικά Μέσα χαρακτηρίζονται από υψηλότερη συμμετοχή άμεσων ξένων επενδύσεων σε σχέση με τους υπόλοιπους τομείς της μεταποίησης .Αυτοί όμως οι κλάδοι υπακούν στην τάση για μείωση του μεριδίου των άμεσων ξένων επενδύσεων στις επενδύσεις το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1970 (βλέπε πίνακα).

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην μεταποίηση φαίνεται να συγκεντρώνονται σε διαφορετικούς κλάδους από την εγχώρια επένδυση. Η τελευταία κατευθύνεται σε ποσοστό περίπου 44% στους κλάδους των Τροφίμων ,των Ποτών και των μη Μεταλλικών Ορυκτών για το διάστημα 1963-81, ενώ αυτοί οι τρεις κλάδοι δέχονται το 10,0% περίπου και το 13,6% των άμεσων ξένων επενδύσεων στη μεταποίηση της περιόδου 1963-73 και 1974-81 αντίστοιχα. Στην πραγματικότητα τα μη Μεταλλικά Ορυκτά μειώνουν το μερίδιο τους στο σύνολο των άμεσων ξένων επενδύσεων στην μεταποίηση μεταξύ των δυο περιόδων ,από 5,2% την περίοδο 1963-73 σε 1,64% την περίοδο 1974-81. Αντίθετα τα Χημικά ,το Πετρέλαιο και τα Βασικά Μέταλλα που συγκέντρωναν την πλειονότητα των άμεσων ξένων επενδύσεων στην ελληνική μεταποίηση (βλέπε πίνακα) δέχονται μόνο το 23,0% περίπου των εγχώριων επενδύσεων στην μεταποίηση για το χρονικό διάστημα 1963-81,

ενώ ο τομέας των Βασικών Μετάλλων αυξάνει το μερίδιό του την περίοδο 1974-81 σε βάρος των άλλων δυο σε σχέση με την δεκαετία 1963-73.

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ: Σε αυτό το σημείο παραθέτουμε τον πίνακα 4^ο αναλύοντας την διακλαδική ποσοστιαία κατανομή των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, στην ελληνική μεταποίηση και συνεπώς τον έλεγχο που ασκεί το ξένο κεφάλαιο στην ελληνική μεταποίηση.

Πίνακας 4 : Διακλαδικής Ποσοστιαίας Κατανομής των Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου στην ελληνική μεταποίηση και μερίδιο των άμεσων ξένων επενδύσεων, 1963-73, 1974-81

Τομέας	Συνολικές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (1)		Εγχώριες Επενδύσεις (2)		Μερίδιο ΑΞΕ στο (1)	
	1963-73	1974-81	1963-73	1974-81	1963-73	1974-81
Τρόφιμα	9,5	9,7	10,9	10,0	1,2	3,0
Ποτά	3,4	6,6	3,7	6,8	4,1	4,1
καπνός	2,2	1,2	2,5	1,3	2,7	0,5
Υφαντουργικά	14,5	14,5	16,3	15,2	2,8	1,6
Ενδύματα-Υποδήματα	1,5	2,0	1,7	2,0	3,4	1,6
Ξύλο-φελλός	2,4	2,3	2,6	2,4	4,7	1,8
Έπιπλα	0,8	0,5	0,9	0,5	1,1	0,4
Χαρτί	2,9	2,7	3,2	2,8	5,3	1,7
Εκτυπώσεις-Εκδόσεις	1,6	0,8	1,9	0,8	0,2	0,0
Δέρμα	0,4	0,3	0,4	0,3	2,6	8,8
Ελαστικά-Πλαστικά	3,7	2,7	3,7	2,8	13,8	2,7
Χημικά	9,3	5,4	7,3	5,5	32,3	5,4
Πετρέλαιο	6,6	4,7	4,2	2,1	44,7	57,3
Μη μετ/κα ορυκτά	11,3	11,7	13,0	12,4	0,6	0,9
Βασικά Μέταλλα						
Μεταλλικά προϊόντα	13,0	14,9	11,4	14,4	24,9	10,1
Μηχανές	4,9	4,3	5,4	4,4	4,5	3,2
Ηλεκτρικές	1,5	1,1	1,7	1,2	3,4	2,2
Μηχανές	4,2	2,5	3,8	2,2	22,5	17,9
Μεταφορικά Μέσα	5,6	9,4	5,4	9,6	16,7	4,4
Διάφορα	0,5	2,7	0,3	2,7	6,8	0,3
ΣΥΝΟΛΟ	100,0	100,0	100,0	100,0	13,7	6,6

Πηγή: Ίδιοι υπολογισμοί πρωτογενών στοιχείων της Τράπεζας της Ελλάδος των Εθνικών Λογαριασμών και των Ετήσιων Ερευνών Βιομηχανίας της ΕΣΥΕ.

Στο σύνολο της μεταποίησης το ποσοστό των παγίων που αναλογούν στις ξένες θυγατρικές είναι 36,3% το 1968 και 29,2% το 1979. Μεταποιητικοί τομείς με μερίδιο ξένων παγίων πάνω από 50,0% είναι Πλαστικά με 53,3% το 1968, ποσοστό που μειώνεται στο 30,3 το 1979, το Πετρέλαιο με 89,4% και 72,7% το 1968 και το 1979 αντίστοιχα, όπου όμως πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ένα ποσοστό 67,5% είναι ελληνικό κοσμοπολίτικο κεφάλαιο, τα Βασικά Μέταλλα, οι Ηλεκτρικές Μηχανές, τα Μεταφορικά Μέσα και τα Διάφορα. Οι τομείς αυτοί ακολουθούν την γενική τάση μείωσης του βαθμού ελέγχου μεταξύ 1968 και 1979, ενώ αύξηση παρατηρείται στους κλάδους των Τροφίμων, των Ποτών, των Ενδυμάτων, του Χαρτιού και των Μηχανών. Η άνοδος του βαθμού ελέγχου στους τομείς αυτούς αντανακλά την αναδιάρθρωση της διακλαδικής κατανομής των άμεσων ξένων επενδύσεων μετά το 1974 προς τομείς καταναλωτικών προϊόντων.

Στην ελληνική περίπτωση το μέγεθος των ξένων επιχειρήσεων είναι σημαντικά μεγαλύτερο από αυτό των εγχώριων επιχειρήσεων. Το 53,7% του συνόλου των ξένων επιχειρήσεων που ήταν εγκατεστημένες στην ελληνική μεταποίηση το 1979 απασχολούσαν πάνω από 50 εργαζομένους ανά επιχείρηση, ενώ μόνο το 37,4% των ελληνικών επιχειρήσεων ήταν αναλόγου μέσου μεγέθους. Η διαφορά γίνεται περισσότερο φανερή εάν συγκριθούν οι ξένες και οι ελληνικές επιχειρήσεις με μέση απασχόληση πάνω από 150 εργαζομένους, τάξη μεγέθους στην οποία ανήκει το 26,0% των ξένων επιχειρήσεων σε αντιδιαστολή με μόνο το 10,0% των ελληνικών. Επίσης οι ξένες επιχειρήσεις είχαν μεγαλύτερο μέγεθος από τις ελληνικές σε όρους παγίου κεφαλαίου.

Πίνακας 5 : Έλεγχος των ξένων θυγατρικών στο πάγιο κεφάλαιο της μεταποίησης, διακλαδική ποσοστιαία κατανομή, 1968 και 1979

ΤΟΜΕΑΣ	Παγίων Κεφαλαίων Ξένων Θυγατρικών στο σύνολο (%)	
	1968	1979
Τρόφιμα	4,6	7,7
Ποτά	8,5	36,9
Καπνός	-	-
Υφαντουργικά	14,0	15,4
Ενδ/τα-Υποδ/τα	10,5	16,8
Ξύλο-Φελλός	45,1	37,1
Έπιπλα	-	-
Χαρτί	2,2	15,6
Εκδόσεις, Εκτυπώσεις	-	0,5
Δέρμα	4,8	5,7
Πλαστικά-Ελαστικά	33,3	30,3
Χημικά	48,1	43,4
Πετρέλαιο	89,4	72,7

Μη Μεταλ/κα ορυκτά	24,1	27,6
Βασικά Μέταλλα	59,5	47,5
Μεταλ/κα προϊόντα	42,8	7,0
Μηχανές	6,5	12,4
Ηλεκτρικές Μηχανές	59,2	50,8
Μεταφορικά Μέσα	77,1	48,5
Διάφορα	96,3	65,5
ΣΥΝΟΛΟ	36,3	29,2

Πηγή : Ίδιοι υπολογισμοί σε στοιχεία της ICAP HELLAS.

Οι ξένες επιχειρήσεις έλεγχαν το 45,0% των παγίων κεφαλαίων των 100 μεγαλύτερων βιομηχανικών επιχειρήσεων το 1969. Το ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 30,0% το 1979. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι οι επιχειρήσεις με μειοψηφική συμμετοχή του ξένου κεφαλαίου στο σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου τους, είναι περισσότερο διαδεδομένος στους τομείς των θυγατρικών, όπου υπάρχει ισχυρή παρουσία ελληνικών επιχειρήσεων και η παρουσία τους σε αυτούς τους τομείς αυξάνεται διαχρονικά μεταξύ 1961-79, ενώ μειώνεται στο σύνολο της μεταποίησης την ίδια περίοδο.

ΓΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ : τα Υφαντουργικά και τα μη Μεταλλικά Ορυκτά συγκέντρωναν το 61,4% του συνόλου των παγίων όλων των επιχειρήσεων με μειοψηφική συμμετοχή ξένου κεφαλαίου.

Τέλος το ξένο κεφάλαιο έλεγχε το 92% του συνόλου του ενεργητικού των 10 μεγαλύτερων επιχειρήσεων στον τομέα των Βασικών Μετάλλων, το 100% στον τομέα του Πετρελαίου, όπου όμως ισχυρή είναι η παρουσία του ελληνικού κοσμοπολίτικου κεφαλαίου, το 50,0% στον τομέα των Μεταφορικών Μέσων και 30,0% στον κλάδο των Χημικών.

Εντούτοις συμπεραίνουμε από την παραπάνω ανάλυση ότι καθίσταται φανερός ο σημαντικός έλεγχος που ασκούσε το ξένο κεφάλαιο στην ελληνική μεταποίηση τις δεκαετίες του 1960 και 1970 αν και ο βαθμός ελέγχου έβαινε μειούμενος καθώς η ελληνική επιχειρηματική και παραγωγική δραστηριότητα εντεινόταν.

Την περίοδο 1953-73 η ΗΠΑ ήταν η χώρα προέλευσης για περισσότερο από 39,0% του συνόλου των εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα, ενώ η Γαλλία ήταν η δεύτερη σε σπουδαιότητα χώρα προέλευσης με ποσοστό περίπου 25,0%. Μεταξύ 1970 και 1975 σημειώθηκε μια στροφή ως προς την χώρα προέλευσης του ξένου κεφαλαίου υπέρ των χώρων μελών της τότε ΕΟΚ.

Τα πάγια κεφάλαια επιχειρήσεων ΕΟΚ προέλευσης αυξήθηκαν κατά 105,0%, ενώ η αντίστοιχη αύξηση για τα πάγια κεφάλαια Αμερικανικού ενδιαφέροντος ήταν 62,0% την περίοδο αυτή.

2.4 Οι άμεσες ξένες επενδύσεις μετά το 1981

Μετά το 1981 η στατιστική παρακολούθηση των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα. Η Τράπεζα της Ελλάδος σταμάτησε την καταγραφή των κεφαλαίων που εισάγουν οι

επιχειρήσεις κάνοντας χρήση του Ν.Δ.2687/53 και τα οποία κατά τεκμήριο χρηματοδοτούν άμεσες επενδύσεις.

Η χρησιμοποίηση της κατηγορίας << Λοιπά Επιχειρηματικά Κεφάλαια>> του ισοζυγίου πληρωμών οδηγεί σε λάθος συμπεράσματα διότι περιλαμβάνει πέρα των εισροών του Ν.Δ.2687/53 και κεφάλαια για επενδύσεις χαρτοφυλακίου, αλλά και δάνεια επιχειρήσεων σε συνάλλαγμα, από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του εξωτερικού. Ενώ το μερίδιο των εισροών του κεφαλαίου του Ν.Δ.2687/53 του συνόλου των εισροών ξένων επιχειρηματικών κεφαλαίων μειώνεται δραματικά από 20,6% κατά μέσο όρο την περίοδο 1970-79 σε μόλις 5,7% την δεκαετία 1980-89 το μερίδιο των δανειακών κεφαλαίων που εισάγουν οι επιχειρήσεις αυξάνεται σημαντικά ιδιαίτερα μετά το 1987, όταν η Τράπεζα της Ελλάδος έδωσε με απόφαση της, την δυνατότητα σε ελληνικές επιχειρήσεις να συνάπτουν δάνεια σε συνάλλαγμα.

Η πηγή που χρησιμοποιείται για την στατιστική ανάλυση της περιόδου αυτής είναι η ετήσια έκδοση << World Investment Report >> του United Nations Conference of Trade and Development (UNCTAD) που θεωρείται ως η πλέον αξιόπιστη διεθνώς στην καταγραφή εισροών και εκροών άμεσων ξένων επενδύσεων κατά οικονομία.

Την πενταετία 1983-88 η μέση ετήσια εισροή άμεσων ξένων επενδύσεων στην ελληνική οικονομία ήταν 552 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ ή το 2,1% της μέσης ετήσιας εισροής άμεσων ξένων επενδύσεων στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Την περίοδο 1989-92 οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα ακλουθούν μια αυξητική τάση, με μέση ετήσια εισροή ύψους 1009 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ, η οποία όμως ως ποσοστό της συνολικής μέσης ετήσιας εισροής Ε.Ε μειώνεται στο 1,1% περίπου την ίδια περίοδο. Την επόμενη διετία 1993-94 οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα υποχωρούν στα 977 και 981 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ αντίστοιχα, ενώ το επόμενο έτος η τάση γίνεται και πάλι ανοδική για να μετατραπεί σε ασταθή την τριετία 1997-99 και να ανακάμψει το 2000, οπότε σημειώνεται εισροή 115 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ.

Ως ποσοστό πάντως των συνολικών εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ε.Ε το μερίδιο των ελληνικών εισροών μετά από μια ελαφρά αύξηση σε 1,2% και 1,4% το 1993 και 1994 αντίστοιχα ακολουθεί μια τάση μείωσης σε 0,9% το 1995 έως και 0,2 το 2000. Συνολικά φαίνεται ότι η Ελλάδα χάνει την ελκυστικότητα της, σε σχετικούς όρους, εντός της Ε.Ε, η οποία την ίδια περίοδο τείνει σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό οικονομικής ολοκλήρωσης.

Το απόθεμα των εισερχόμενων άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα ως ποσοστό αποθέματος άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση μειώνεται από 2,4% το 1980 σε 1,2% το 1999 και 1,0% περίπου το 2000 αν και μεταξύ του 1980 και του 1985 σημειώνεται αύξηση του μεριδίου της Ελλάδος σε 3,5%. Την ίδια χρονική περίοδο σε γεωγραφικά περιφερικές χώρες της Ε.Ε συνολικά αυξάνουν το μερίδιο τους από 13,1% το 1980 σε 15,0% το 1985, και 20,7% το 1995 για να το μειώσουν στην συνέχεια στο 18,1% το 1999 και 17,0% περίπου το 2000. Η ένταξη στην Ευρωπαϊκή

Ένωση, αρχικά είχε ως αποτέλεσμα τον υπερδιπλασιασμό του αποθέματος των εισερχόμενων άμεσων ξένων επενδύσεων , αύξηση κατά 145,0% μεταξύ 1980 και 1985, όταν την ίδια περίοδο η αύξηση στο σύνολο της Ε.Ε ήταν μόνο 27,3% και στο σύνολο των περιφερικών χωρών 83,7%. Στην συνέχεια η διαδικασία ολοκλήρωσης της Ενιαίας Εσωτερικής Αγοράς αλλά και η πορεία προς την Νομισματική Ενοποίηση δεν φαίνεται να ευνοούν την Ελλάδα, η οποία αυξάνει το απόθεμα της κατά 68,7% την δεύτερη πενταετία του 1980 για να μειώσει ακόμη περισσότερο τον ρυθμό αύξησης του σε 37,7% και 19,7% το πρώτο και το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990 αντίστοιχα.

Η περιφερειακή οικονομική ολοκλήρωση : θεωρείται πως αυξάνει το ύψος των άμεσων ξένων επενδύσεων που εισρέουν στην περιοχή από τρίτες χώρες, οι οποίες έτσι αποκτούν την δυνατότητα να εξυπηρετήσουν την απελευθερωμένη από εμπόδια εμπορίου εσωτερική αγορά και εγκαθιστάμενες σε μια και μόνο τοποθεσία. Έτσι εκμεταλλεύονται τις οικονομίες κλίμακας που η διευρυμένη αγορά προσφέρει και επιλέγουν την ακριβή χωροθέτηση της παραγωγής με βάση τα συγκριτικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που κάθε χώρα της περιφερειακής ένωσης προσφέρει.

Ταυτόχρονα αναπτύσσεται ένα κύμα ενδοπεριφερειακών άμεσων ξένων επενδύσεων που αποβλέπουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας ή στην χρησιμοποίηση στρατηγικών πόρων που η κάθε χώρα-μέλος προσφέρει :

- I. Στην πρώτη περίπτωση οι επιχειρήσεις εγκαθιστούν κάθε παραγωγική φάση στην πλέον αποτελεσματική περιοχή σε όρους παραγωγικότητας, κόστους εισροών, που εντονότερα χρησιμοποιούνται σε αυτήν την φάση ή γεωγραφικής εγγύτητας στις κύριες αγορές των προϊόντων τους .
- II. Στην δεύτερη περίπτωση οι επιχειρήσεις επιδιώκουν να αποκτήσουν πρόσβαση σε μοναδικά στρατηγικά πλεονεκτήματα κάθε χώρας , π.χ. κέντρα R&D, εξειδικευμένο προσωπικό κ.λπ.

Και στις δυο περιπτώσεις δημιουργείται ένα περιφερειακό ολοκληρωμένο δίκτυο παραγωγής και διανομής με έντονη ενδοεπιχειρησιακή ανταλλαγή ημιτελών και τελικών προϊόντων , υπηρεσιών , παραγωγικών εισροών κ.λπ.

Στην περίπτωση της Ε.Ε φαίνεται ότι παρατηρείται μια συγκέντρωση των άμεσων ξένων επενδύσεων στις κεντρικές χώρες της Ένωσης οι οποίες κατέχουν τις κύριες σε μέγεθος , ποιότητα και δυναμική αγορές , και προσφέρουν οικονομίες συσσωμάτωσης αλλά και στρατηγικούς πόρους .Εντούτοις οι περιφερειακές χώρες κατάφεραν να αυξήσουν το μερίδιό τους και η μείωση τους το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1990 μάλλον ευθύνεται στην πτώση της συμμετοχής της Ισπανίας στο σύνολο του αποθέματος των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ε.Ε από 11,5% το 1995 σε 6,0% περίπου την διετία 1999-2000.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Ισπανία είναι η χώρα με την μεγαλύτερη ατομική συμμετοχή στο συσσωρευμένο απόθεμα άμεσων ξένων επενδύσεων

στις περιφερειακές χώρες της Ε.Ε, ενώ μέχρι το 1985 αυτό το ποσοστό ήταν συγκρίσιμο με εκείνο της Ελλάδας.

Καθίσταται προφανές ότι η Ελλάδα δεν κατάφερε να εκμεταλλευτεί το πλεονέκτημα που πρόσφερε η εμβάθυνση της οικονομικής ολοκλήρωσης στην Ε.Ε, αναβαθμίζοντας τα πλεονεκτήματα τύπου L, που διέθετε, και να προσελκύσει έτσι αυξανόμενες άμεσων ξένων επενδύσεων σε σχέση με τις υπόλοιπες περιφερειακές και παρόμοιου μεγέθους χώρες.

Πίνακας 6 : Απόθεμα εισερχόμενων άμεσων ξένων επενδύσεων σε γεωγραφικά περιφερειακές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ,1980-2000

ΧΩΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ	1980	1985	1990	1995	1999	2000
Ευρωπαϊκή Ένωση	185.738	236.507	739.561	1.131.427	1.835.045	2.376.244
Περιφερειακές Χώρες	24.703	60.484	122.790	212.316	332.145	403.623
Δανία	4.193	3.613	9.192	23.801	36.420	52.168
Φιλανδία	540	1.339	5.132	8.465	18.315	23.037
Ελλάδα	4.524	8.309	14.016	19.306	21.993	23.107
Ιρλανδία	3.749	4.649	5.502	11.706	43.031	58.351
Πορτογαλία	3.665	4.597	10.571	18.381	22.873	26.560
Ισπανία	5.141	8.939	65.916	130.657	115.495	142.420
Σουηδία	2.891	4.333	12.461	31.089	74.018	76.980

Πηγή : UNCTAD, World Investment Report,2001.

Αν και κατάφερε να πενταπλασιάσει το απόθεμα άμεσων ξένων επενδύσεων κατά την εικοσαετία 1981-2000, ο βαθμός απορρόφησης άμεσων ξένων επενδύσεων από την Ελλάδα στο σύνολο των περιφερειακών εισροών μειώθηκε από 18,3% το 1980 σε περίπου 6,0% κατά μέσο όρο την διετία 1999-2000.Ακόμη και αν εξαιρεθεί η Ισπανία χώρα μεγαλύτερου οικονομικού και πληθυσμιακού μεγέθους , ο βαθμός απορρόφησης αν και αυξάνεται δεν μεταβάλλει την καθοδική διαχρονική τάση του, δηλαδή μειώνεται από 23,1% σε 9,5% την ίδια χρονική περίοδο.

Ο πίνακας παρουσιάζει στοιχεία αναφορικά με το ποσοστό των άμεσων ξένων επενδύσεων, ως προς τις ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου και του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ).

Είναι φανερό ότι η συμμετοχή των εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα στην μεγέθυνση του εθνικού προϊόντος βαίνει φθίνουσα στην δεκαετία του 1990, ιδιαίτερα στο δεύτερο μισό της ,όπως δείχνουν το μερίδιο των εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων ως ποσοστό του συνόλου των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου αλλά και η στασιμότητα του λόγου απόθεμα άμεσων ξένων επενδύσεων προς ΑΕΠ.

Το ποσοστό αυτό από 8,7% το 1991 έπεσε σε 2,0% το 1999. Αντίθετη ακριβώς πορεία ακλούθησε στην Ε.Ε, όπου από 5,7% το 1991 ανήλθε σε

6,7% το 1995 και 27,7% το 1999. Ανάλογη πορεία ακλούθησε και από τις άμεσες ξένες επενδύσεις ως ποσοστό των ακαθάριστων παγίων επενδύσεων και στις υπόλοιπες περιφερειακές χώρες της Ε.Ε, μερικές από τις οποίες η εισροή ξένου κεφαλαίου χρηματοδότησαν το μισό και περισσότερο των συνολικών επενδύσεων την διετία 1998-1999.

Παρά το γεγονός της μη ευνοϊκής για την Ελλάδα συμβολής των άμεσων ξένων επενδύσεων στις επενδύσεις ακαθάριστου παγίου κεφαλαίου, το μερίδιο του αποθέματος άμεσων ξένων επενδύσεων στο ελληνικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν είναι συγκρίσιμο τόσο με αυτό της Ε.Ε, όσο και σε άλλες περιφερειακές χώρες της Ένωσης.

Ο λόγος απόθεμα άμεσων ξένων επενδύσεων προς ΑΕΠ αυξάνεται από 11,3% 1980 σε 24,9% το 1985, ενώ στην συνέχεια υποχωρεί αλλά καταφέρνει να διατηρηθεί γύρω στο 17,0%. Η τιμή του λόγου ήταν 17,7% το 1999. Την ίδια εικοσαετία η τιμή του λόγου για το σύνολο της Ε.Ε αυξήθηκε από 5,3% το 1980 σε 22,2% το 1999. Η μάλλον σταθερότητα του λόγου απόθεμα άμεσων ξένων επενδύσεων προς ΑΕΠ στην Ελλάδα από το 1990 και εντεύθεν μπορεί να σημαίνει ότι οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων και το ΑΕΠ της χώρας μεταβλήθηκαν με ανάλογους ρυθμούς και συνεπώς θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι οι παράγοντες που επηρέασαν την μεταβολή του ΑΕΠ είχαν ανάλογη επίδραση και στο ρυθμό εισροής άμεσων ξένων επενδύσεων στην χώρα.

Επιπλέον φανερώνει την σημαντικότητα των άμεσων ξένων επενδύσεων στη μεταβολή του ελληνικού ΑΕΠ. Το τελευταίο θα μπορούσε να αυξηθεί ταχύτερα εάν ο ρυθμός εισροής άμεσων ξένων επενδύσεων στην χώρα ήταν εντονότερος. **Εάν μαζί με τον λόγο εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων προς στις συνολικές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου ληφθούν υπόψη και οι λόγοι:**

i) απασχόληση στις ξένες επιχειρήσεις προς το σύνολο της απασχόλησης στην Ελλάδα,

ii) Και προστιθέμενη αξία που δημιουργείται στις ξένες επιχειρήσεις προς το σύνολο του ΑΕΠ – συνδυασμός δεικτών που δείχνει την σημαντικότητα των άμεσων ξένων επενδύσεων σε μια χώρα, τότε η Ελλάδα κατατάσσεται τρίτη στις ανεπτυγμένες χώρες μετά την Ν. Ζηλανδία και το Βέλγιο.

Η κατανομή των εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων μεταξύ των τριών βασικών οικονομικών τομέων πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή φαίνεται να είναι υπέρ της βιομηχανίας, ενώ από το 1988 και μετά κατανέμεται σχεδόν ισόποσα μεταξύ δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Βασικοί Τομείς των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα

3.1 Τομείς Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ελλάδα

3.1.1 Περιβάλλον

Οι οδηγίες της ΕΕ, είναι ότι όλα τα κράτη-μέλη έχουν την υποχρέωση να ανακυκλώνουν το 55-80% των συσκευασιών και να μειώνουν τα οργανικά αστικά απόβλητα κατά 25% εφαρμόζοντας τεχνικές στην πηγή (δηλαδή στην οικία ή τον επαγγελματικό χώρο). Το ποσοστό αυτό θα πρέπει να αυξηθεί σε 50% έως το 2013 και σε 65% έως το 2020. Το γεγονός ότι οι δυνατότητες της εγχώριας υποδομής είναι περιορισμένες και δεν επαρκούν για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της αγοράς έχει ως συνέπεια να δημιουργούνται εξαιρετικές επενδυτικές ευκαιρίες στον κλάδο.

Οι λόγοι επένδυσης στον περιβάλλον :

- Ø Διαχείριση νοσοκομειακών και άλλων επικίνδυνων αποβλήτων.
- Ø Υλοποίηση έργων αποκατάστασης ακτών.
- Ø Δημιουργία εγκαταστάσεων απόθεσης δημοτικών αποβλήτων.
- Ø Διαλογή στην πηγή και ανακύκλωση δημοτικών αποβλήτων.
- Ø Συλλογή και επεξεργασία διαφόρων προϊόντων και υλικών, συμπεριλαμβανομένων των μπαταριών, ελαστικών, αποβλήτων ελαίων και ηλεκτρικών / ηλεκτρονικών προϊόντων και συσκευών.
- Ø Κατασκευή δικτύων σταθμών μεταφοράς, ΚΔΑΥ, χώρων υγειονομικής ταφής υπολειμμάτων, μονάδων μηχανικής επεξεργασίας αποβλήτων και κομποστοποίησης και αποκατάσταση υπαρχόντων χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης.
- Ø Υλοποίηση ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης αποβλήτων και εύρεση λύσεων σε συγκεκριμένες περιοχές.
- Ø Παροχή μηχανικού εξοπλισμού και τεχνογνωσίας κατάλληλης για το εγχώριο περιβάλλον.

Ένας πολλά υποσχόμενος τομέας δραστηριότητας είναι η παραγωγή ενέργειας από απορρίμματα με χρήση σύγχρονων τεχνολογιών. Οι ερευνητικοί και τεχνολογικοί φορείς της χώρας προσφέρουν στους δυνητικούς επενδυτές πολλαπλές δυνατότητες συνεργασίας με σκοπό την ανάπτυξη εφαρμογών και λύσεων που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη.

3.1.2 Τουρισμός

Ο τομέας του τουρισμού αποτελεί το 18% του ΑΕΠ της Ελλάδας και είναι επίσης η μεγαλύτερη πηγή άδηλων πόρων της χώρας. Σύμφωνα με τη Lonely Planet η Ελλάδα κατατάσσεται στους 10 καλύτερους τουριστικούς προορισμούς για το 2010. Επίσης σύμφωνα με τα Telegraph Travel Awards 2008 της Αγγλίας βρίσκεται στη δεύτερη θέση της καλύτερης Ευρωπαϊκής χώρας.

Η Ελλάδα ξεχωρίζει στα μάτια των επενδυτών από τις άλλες χώρες για το μοναδικό της τοπίο, καθώς διαθέτει περισσότερα από 15.000 χιλιόμετρα παραλίας 190.000 ακτές και 6.000 χιλιόμετρα νησιά. Επίσης έχει ελκυστικές παρθένες παραλίες επιβλητικά βουνά μία πλούσια ιστορία με παραδόσεις, φημισμένη φιλοξενία και μεσογειακό κλίμα.

Επίσης κατέχει την 24η θέση μεταξύ 133 χωρών σύμφωνα με το Travel & Tourism Competitiveness report 2009 όπως δημοσιεύτηκε από το World Economic Forum (WEF).

Ο τουρισμός αποτελεί το 18% του ΑΕΠ της Ελλάδας και είναι επίσης η μεγαλύτερη πηγή. Το τουριστικό προϊόν αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες της ελληνικής οικονομίας, και γι' αυτό η προσπάθεια διατήρησης της χώρας μας σε υψηλά επίπεδα τουριστικής ανταγωνιστικότητας αποτελούσε και αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους της πολιτείας. Τα στοιχεία που λαμβάνονται από τους φορείς του κλάδου δείχνουν ότι τόσο ο ελληνικός, όσο και ο παγκόσμιος τουρισμός, βιώνουν τις δυσμενείς επιπτώσεις από την παγκόσμια κρίση. Παρά το γεγονός ότι η τρέχουσα τουριστική περίοδος είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση, αυτή αποτελεί την αφορμή για προβληματισμό σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση καθώς και ένα τεστ αντοχής και αποτελεσματικότητας των πολιτικών και των αποφάσεων που αφορούν στην ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη του ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα κρίση μπορεί να αποτελέσει πρόκληση και εφαλτήριο για τη ριζοσπαστική αντιμετώπιση χρονιζόντων προβλημάτων και για τη βελτίωση της ελληνικής τουριστικής ανταγωνιστικότητας στο μακροπρόθεσμο μέλλον.

Οι λόγοι επένδυσης στον τουρισμό:

- Ø Η Ελλάδα διαθέτει περισσότερες από 700 ιαματικά κέντρα και κέντρα θαλασσοθεραπείας.
- Ø Άριστα εκπαιδευμένο και πρόθυμο εργατικό δυναμικό
- Ø Τα περισσότερα ξενοδοχεία στην Ελλάδα εντάσσονται στην κατηγορία των καταλυμάτων 1 και 2 αστέρων, που σημαίνει ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια για τους επενδυτές να δημιουργήσουν ξενοδοχειακές μονάδες 4 και 5 αστέρων.
- Ø □ Αναπόσπαστο μέρος της πολιτικής της τουριστικής ανάπτυξης στην Ελλάδα είναι το θέμα της αειφόρου ανάπτυξης. Πολλά ξενοδοχειακά συγκροτήματα και θέρετρα σήμερα εγκαθιστούν φωτοβολταϊκά συστήματα, στην προσπάθεια τους να μειώσουν τις εκπομπές του άνθρακα.
- Ø Η Ελλάδα, ως τουριστικός προορισμός, προβάλλεται από μία μεγάλη, πολύγλωσση και παγκόσμια εκστρατεία μάρκετινγκ σε όλα τα διεθνή μέσα ενημέρωσης. Επιπλέον, η Ελλάδα εκπροσωπείται σε όλες τις μεγάλες εμπορικές εκθέσεις τουρισμού και προβάλλεται από μεγάλα γραφεία ταξιδιών και ξεναγήσεων παγκοσμίως.
- Ø Η Ελλάδα αποτελεί φυσικό προορισμό για θαλασσολάτρεις, διαθέτοντας περισσότερα από 6.000 μεγάλα και μικρότερα νησιά και παραλία έκτασης 15.000 χιλιομέτρων.

- Ø Ευρωπαίοι θεωρούν την Ελλάδα ως υποψήφιο προορισμό δεύτερης εξοχικής κατοικίας. Ενώ ταυτόχρονα πλήθος μεγάλων και ελκυστικών εκτάσεων γης προσφέρονται για ανάπτυξη σχεδόν σε όλη τη χώρα.

3.1.3 Τρόφιμα και Ποτά

Κολοσσοί επιχειρηματικοί, όπως Coca-Cola, Barilla, Cadbury και General Mills παρασκευάζουν στην Ελλάδα ευρεία γκάμα προϊόντων, τα οποία γίνονται άμεσα αποδεκτά τόσο στην εγχώρια, όσο και στις γειτονικές περιφερειακές αγορές.

Πλεονέκτημα αποτελεί το γεγονός ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών έχουν αναπτύξει εκτενές και δυναμικό δίκτυο πωλήσεων και διανομής στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Κύρια προϊόντα εξαγωγής αποτελούν τα λαχανικά, τα φρούτα, το ελαιόλαδο, τα γαλακτοκομικά προϊόντα, τα φρέσκα θαλασσινά, οι κομπόστες φρούτων, οι ελιές, οι σταφίδες, το κρασί και τα προϊόντα τομάτας. Η λιανική αγορά των τροφίμων και ποτών ο τομέας των supermarkets – αποτελεί έναν από τους πιο ανταγωνιστικούς τομείς στην Ελλάδα και έχει ήδη προσελκύσει βασικούς ξένους παίκτες, όπως οι Carrefour, Lidl. Η γερμανική εταιρεία Lidl λειτουργεί περισσότερα από 100 καταστήματα λιανικής πώλησης στην Ελλάδα και συνεχίζει να επεκτείνεται με γοργούς ρυθμούς. Ο εν λόγω τομέας απασχολεί περισσότερα από 150.000 άτομα.

Επίσης αξίζει να σημειωθεί ότι ο κλάδος τροφίμων και ποτών αποτελεί έναν από τους δυναμικότερους και ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους της ελληνικής μεταποίησης. Αντιστοιχεί στο 25% του κύκλου εργασιών, στο 24% της απασχόλησης, στο 25% του συνολικού επενδυσμένου κεφαλαίου και σχεδόν στο 25% της προστιθέμενης αξίας. Οι ξένες επιχειρήσεις του κλάδου παρουσιάζουν σήμερα σημαντική επιτυχία εξαιτίας της δυναμικής ανάπτυξης που παρουσίασε η ελληνική αγορά τροφίμων-ποτών κατά την τελευταία δεκαετία, αλλά και της πρόσβασης που προσφέρει η Ελλάδα στις αναδυόμενες αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου. Οι εταιρείες τροφίμων και ποτών αποτελούν τους βασικούς εξαγωγείς της χώρας ενώ παράλληλα όσο αυξάνεται η κατανάλωση ελαιόλαδου, η Ελλάδα είναι σε θέση να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στον τομέα, ως η τρίτη μεγαλύτερη ελαιοπαραγωγός χώρα στον κόσμο.

Οι λόγοι επένδυσης στα τρόφιμα & ποτά:

- ✓ Υψηλά καταρτισμένο και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό.
- ✓ Πρόσβαση στις αναδυόμενες αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης όπου οι ελληνικές εταιρείες τροφίμων και ποτών έχουν εξαιρετικά ανεπτυγμένο δίκτυο παραγωγής και διανομής.

- ✓ Εξοικείωση των Ελλήνων καταναλωτών με διεθνείς γεύσεις και διεθνή προϊόντα διατροφής.
- ✓ Χαμηλό λειτουργικό κόστος.
- ✓ Άφθονες πρώτες ύλες.
- ✓ Παραγωγή σύμφωνα με το ευρωπαϊκό κανονιστικό και νομοθετικό πλαίσιο.
- ✓ Τάση, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες κοινωνίες, για υγιεινή διατροφή βασισμένη στα μεσογειακά διατροφικά χαρακτηριστικά.

3.1.4 Ενέργεια

Η Ελλάδα όσον αφορά την ενεργειακή της πολιτική έχει ως στόχο να δημιουργήσει ανταγωνιστικές και ασφαλείς πηγές ενέργειας, έχει αναπτύξει ένα ρυθμιστικό πλαίσιο και πλαίσιο αγοράς για τον τομέα της ενέργειας. Σε συνδυασμό με το νομοθετικό πλαίσιο επενδύσεων της Ελλάδας, προβλέπονται εξαιρετικές ευκαιρίες για επενδύσεις σε διάφορους τομείς. Η Ελλάδα έχει θέσει σε εφαρμογή μεγάλα εγχειρήματα σε πετρέλαιο, φυσικό αέριο και εναλλακτικές πηγές ενέργειας, κερδίζοντας έτσι τον κεντρικό ρόλο στον ενεργειακό άξονα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα σήμερα είναι οι εξής 10⁵ : *Energy Solutions, Solar Cells Hellas, Next Solar, Enova, EDF, Edison, Conergy, EGL, Acciona, Enel, Eurus Energy, Gamesa, Ρόκας-Iberdrola, Endesa, WPD Ελληνικά Πετρέλαια, Motor Oil, Δημόσια Επιχείρηση Αερίου (ΔΕΠΑ), Προμηθέας Gas A.E., ΔΕΗ Ανανεώσιμες Α.Ε., Όμιλος Μυτηλινάιου, ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή, Global Energy, , Atel.*

Οι εταιρείες αυτές ασχολούνται με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τη διανομή φυσικού αερίου και τον ταχύτατα αναπτυσσόμενο τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Σε μονάδες συμπαραγωγής ως πηγή ενέργειας μπορεί να χρησιμοποιηθεί οποιοδήποτε καύσιμο (ορυκτό ή βιομάζα). Το καύσιμο όμως που σήμερα κυριαρχεί, για οικονομικούς αλλά και περιβαλλοντικούς λόγους, είναι το Φυσικό Αέριο.

Δύο κρίσιμα έργα θεμελιώνουν το υπόβαθρο για μια διαφοροποιημένη, ανταγωνιστική και διασφαλισμένη παροχή ενέργειας: ο Διασυνδεδημένος Αγωγός φυσικού αερίου Τουρκίας- Ελλάδας-Ιταλίας (Ο αγωγός φυσικού αερίου ITGI) και ο αγωγός φυσικού αερίου South Stream. Με αυτά τα

⁵ <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=36§orID=38&la=2>

αναπλαστικά έργα, η Ελλάδα αναδύεται ως οδός διακίνησης πετρελαίου και φυσικού αερίου, προμηθεύοντας τις αγορές της Νοτιοανατολικής και Δυτικής Ευρώπης, καθώς και πιο απομακρυσμένες αγορές, όπως της Βορείου Αμερικής.

Οι λόγοι επένδυσης στην ενέργεια:

- Ø Πτώση του κόστους παραγωγής των ΑΠΕ.
- Ø Πλούσιο αιολικό και ηλιακό δυναμικό. Ο Ευρωπαϊκός στόχος στον οποίο είναι δεσμευμένη και η Ελλάδα «20-20-20» και με 29% για το 2020 όπου ο στόχος είναι να φτάσει τα 6.500 MW.
- Ø Αυξανόμενη εγχώρια ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας με πρόβλεψη να ξεπεράσει τις 80.000 GWh το 2020 από ~ 57.000 GWh το 2008.
- Ø Ευνοϊκό πλαίσιο κινήτρων.

3.1.5 Επιστήμες Υγείας

Η αγορά της Βιοτεχνολογίας είναι ιδιαίτερα έντονη. Η συνολική κατανάλωση φαρμακευτικών προϊόντων στην Ελλάδα, ως ένδειξη της κατανάλωσης στον Τομέα της Βιοτεχνολογίας, αναπτύσσεται με ρυθμό 17,5% ανά έτος για την περίοδο 2000 – 2007, ενώ οι συνολικές δαπάνες στον Τομέα της Υγείας στην Ελλάδα για την περίοδο 2000 – 2006 είχε ρυθμό ανάπτυξης 11% ανά έτος. Η Ελλάδα διαθέτει το μεγαλύτερο αριθμό φαρμακείων κατά κεφαλήν στην Ευρώπη, με 94,2 φαρμακεία ανά 100.000 κατοίκους.

Οι υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης έχουν σημειώσει σημαντική ανάπτυξη. Το μερίδιο αγοράς των ιδιωτικών νοσοκομείων έχει αυξηθεί όπως και η ζήτηση για ιδιωτική χρηματοδότηση στον τομέα της ιατρικής περίθαλψης. Ο τομέας της μαιευτικής αποτελεί έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους στον χώρο των υπηρεσιών ιατρικής περίθαλψης. Τα ελληνικά ιδιωτικά νοσοκομεία επεκτείνονται στις γειτονικές χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και αναλυτές εκτιμούν ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να γίνει ελκυστικός προορισμός στον τομέα του Τουρισμού Υγείας, προσφέροντας υψηλής ποιότητας υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης σε ανταγωνιστικές τιμές. Η Ελλάδα είναι ιδανικός προορισμός για ερευνητικές ομάδες που αναπτύσσουν και πραγματοποιούν δοκιμές σε νέα φάρμακα ή στοχεύουν στη δημιουργία ιατρικών και διαγνωστικών μηχανημάτων, δεδομένου του εξαιρετικού ανθρώπινου δυναμικού με πολύ ανταγωνιστικές αμοιβές, των κορυφαίων πανεπιστημίων και ερευνητικών εγκαταστάσεων για

τη διεξαγωγή έρευνας και ανάπτυξης και της ανταγωνιστικής συνολικής υποδομής.

Η δημιουργία περιφερειακών κεντρικών γραφείων (Regional Headquarters) στην Ελλάδα με πρόσβαση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή ή και τη Βόρεια Αφρική επιτρέπει στις εταιρείες να αξιοποιήσουν ένα ανθρώπινο δυναμικό με υψηλό μορφωτικό επίπεδο και ισχυρά κίνητρα καθώς και εταιρική δεοντολογία διεθνών προδιαγραφών. Μερικά από αυτά τα περιφερειακά κέντρα είναι τα εξής:

- i) Η EMBIO Diagnostics η οποία κέρδισε το 1ο Βραβείο στον 6ο Κυπριακό Διαγωνισμό Επιχειρηματικότητας.
- ii) Η Biovista Inc η οποία βραβεύτηκε με το “Top Innovator Presentation Award in Healthcare” στο (2009 New England Venture Summit) , που πραγματοποιήθηκε στο Dedham της Μασαχουσέτης των ΗΠΑ.
- iii) Η Forth Photonics η οποία ολοκλήρωσε τη δεύτερη αύξηση κεφαλαίου, πραγματοποιώντας νέα επένδυση ύψους 7,6 εκατ. Ευρώ.

Οι λόγοι επένδυσης στις επιστήμες υγείας:

- ✓ Θεμέλια ισχυρά αγοράς.
- ✓ Επενδυτικές ευκαιρίες.
- ✓ Ευκαιρίες χρηματοδότησης.
- ✓ Υψηλής ποιότητας ανθρώπινο δυναμικό.
- ✓ Ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον.
- ✓ Υποστήριξη έρευνας και ανάπτυξης.

3.1.6 Τεχνολογία Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Οι υψηλές τεχνολογίες, κυρίως στο πλαίσιο της Ψηφιακής Στρατηγικής (2006-2013) έχει οδηγήσει στην βελτίωση των περισσότερων δεικτών Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) για την Ελλάδα. Υπάρχουν ακόμη σημαντικές δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης στον κλάδο, καθώς τόσο ο δημόσιος όσο και ο ιδιωτικός τομέας υιοθετούν ολοένα τη χρήση των ΤΠΕ. Οι ελληνικές εξαγωγές ΤΠΕ επικεντρώνονται κυρίως σε Γερμανία και Ηνωμένο Βασίλειο, τονίζοντας τις προοπτικές προστιθέμενης αξίας του τομέα. Επίσης, η Μονάδα Πληροφοριών του Economist δηλώνει ότι υπάρχει θετική εξέλιξη στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού της Ελλάδας στη βιομηχανία πληροφορικής.

Οι λόγοι επένδυσης στις ΤΠΕ:

- ∅ Εξειδικευμένο προσωπικό.
- ∅ Αύξηση στη χρήση νέων τεχνολογιών.
- ∅ Υποστήριξη έρευνας και ανάπτυξης.
- ∅ Ευκαιρίες χρηματοδότησης.
- ∅ Ιδανικό Περιβάλλον για επιχειρήσεις .

Παραδείγματα Άμεσων Ξένων Επιχειρήσεων που θα μπορούσαμε να δώσουμε είναι της HTC η οποία είναι κυρίαρχη κατασκευάστρια εταιρεία smartphones, της Ταιβάν ίδρυσε περιφερειακά κεντρικά γραφεία στην Ελλάδα, ελέγχοντας μια περιοχή που περιλαμβάνει 33 χώρες. Σύμφωνα με τον Regional Director της HTC *«Η Ελλάδα αποτελεί επιχειρηματικό κόμβο για ολόκληρη την περιοχή SEEMENA, καθώς αποτελεί το κέντρο της περιοχής αυτής, ακόμη και γεωγραφικά. Πέρα, όμως, από τη διεθνή δραστηριότητα του νεοσύστατου τμήματος της HTC, εκτιμούμε ότι η Ελλάδα παρουσιάζει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης στην αγορά των smartphones και σε αυτή την τάση έχουμε σκοπό να επενδύσουμε το επόμενο διάστημα»*.

Άλλα επιπλέον παραδείγματα είναι αυτό της Deutsche Telekom η οποία απέκτησε το 25% των μετοχών του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (OTE) και ανέλαβε τη διοίκηση του OTE μέσω συμφώνου με την Ελληνική Κυβέρνηση. Η NOKIA, Microsoft και πολλές άλλες ακόμα.

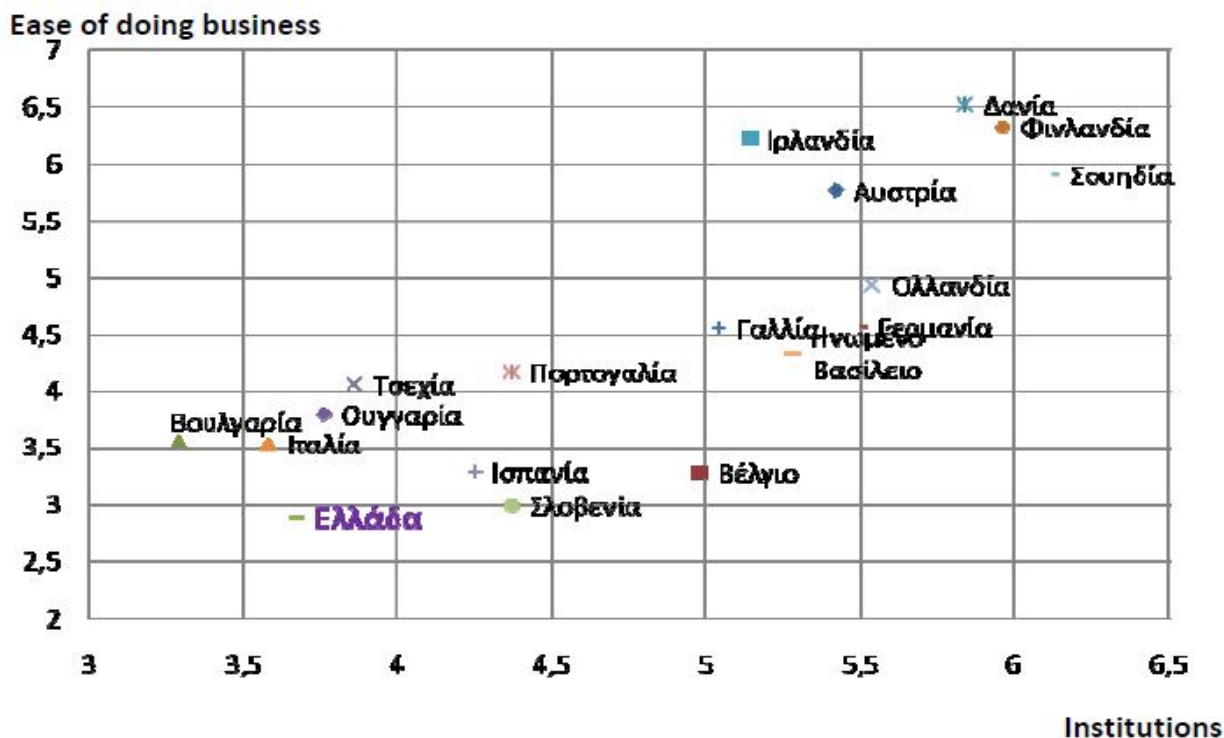
Κεφάλαιο 4 : Παράγοντες και εμπόδια άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα

4.1 Μικροοικονομικοί παράγοντες Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

4.1.1 Θεσμικοί παράγοντες Άμεσων ξένων Επενδύσεων

Θεσμικοί και άλλοι παράγοντες, όπως το επίπεδο του ανθρώπινου κεφαλαίου, κίνητρα και ρυθμίσεις σχετικές με τις ΑΞΕ κ.ά., οι οποίοι επιδρούν κυρίως έμμεσα στην απόφαση για ανάληψη επιχειρηματικής δράσης σε μία ξένη χώρα. Το ρυθμιστικό και θεσμικό περιβάλλον στην ελληνική οικονομία είναι σε συγκριτικά πολύ χαμηλή θέση.

Διάγραμμα : Θεσμικό –ρυθμιστικό περιβάλλον

Πηγή: Doing Business, World Bank, 2010 -The Global Competitiveness Report 2010-2011

4.1.2 Μέγεθος επιχείρησης

Οι ξένοι επενδυτές ως συνεργάτες μικρού και μεσαίου μεγέθους, ικανές να παρέχουν στις θυγατρικές τους αγαθά και υπηρεσίες σε ανταγωνιστικές τιμές και κυρίως αν είσαι σε θέση να ανταποκριθούν στις ποιοτικές προδιαγραφές. Ωστόσο στην Ελλάδα οι μικρές και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας. Ενδεικτικά στη μεταποίηση, πάνω από το 30% των εργαζομένων απασχολείται σε επιχειρήσεις με εννέα ή λιγότερους υπαλλήλους.

4.1.3 Χαρακτηριστικά ελληνικών επιχειρήσεων

Έρευνα του IOBE (2007) για την επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα καταλήγει στα ακόλουθα συμπεράσματα:

I. Η τομεακή διάσταση της επιχειρηματικότητας :

Αρνητικό εύρημα είναι ότι το 64% των νέων επιχειρηματικών εγχειρημάτων εκδηλώνονται σε δραστηριότητες τελικός πελάτης των οποίων είναι ο καταναλωτής ως φυσικό πρόσωπο (38% ο μέσος ευρωπαϊκός όρος). Τα ευρήματα αυτά επιβεβαιώνουν το γεγονός δηλαδή ότι δεν εκδηλώνεται σε ολόκληρη την (αλυσίδα αξίας) μέχρι το

τελικό καταναλωτικό προϊόν, αλλά μόνο στον έσχατο κρίκο αυτής της αλυσίδας.

II. Τεχνολογική αναβάθμιση :

Υψηλό ποσοστό των νέων επιχειρηματιών (47%) δηλώνει ότι χρησιμοποιεί στην παραγωγή των προϊόντων του τεχνολογίες που έχουν λανσαριστεί στην αγορά λιγότερο από ένα χρόνο. Όλο και περισσότεροι από αυτούς που ξεκινούν ένα νέο εγχείρημα επιλέγουν τις πιο σύγχρονες διαδικασίες για τα εγχειρήματά τους, στοχεύοντας στην καλύτερη δυνατή τοποθέτησή τους στην αγορά. Το ίδιο θετική είναι όμως η εικόνα και στην καθιερωμένη επιχειρηματικότητα. Το 35% των καθιερωμένων επιχειρηματιών δηλώνει ότι χρησιμοποιεί στην επιχείρησή του νέες διαδικασίες, σε αύξηση μάλιστα σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές. Άρα η καινοτομική διάθεση χαρακτηρίζει την επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από το στάδιο στο οποίο βρίσκεται το εγχείρημα.

III. Ευκαιρία Επιχειρηματικότητας :

Η ελληνική επιχειρηματικότητα⁶ ανέβηκε στο 20,7% το 2006 (ενώ ήταν 14,2% το 2005) επίδοση με την οποία η Ελλάδα κατατάσσεται σε μια από τις χαμηλότερες θέσεις παγκοσμίως και την 3η χαμηλότερη στην Ευρώπη.

IV. Τεχνολογία και Επιχειρηματικότητα :

Το 35% των επιχειρηματιών που είναι στα αρχικά στάδια δραστηριότητάς τους κατά το 2006, δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν διαδικασίες που ήταν διαθέσιμες για διάστημα μεγαλύτερο τους έτους από τη στιγμή της διεξαγωγής της έρευνας. Η επίδοση αυτή υπερτερεί σημαντικά των μέσων όρων τόσο στην Ευρώπη, όσο και των χωρών του GEM (12 με 13%), κάτι που υποδηλώνει ότι η τεχνολογική αναβάθμιση αποτελεί βασικό μέσω των νέων εγχειρημάτων στην Ελλάδα και θα μπορούσαν να αποτελέσουν πηγή έλξης των άμεσων ξένων επενδύσεων.

V. Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα :

Το 5,9% των νέων εγχειρημάτων προσφέρει προϊόντα και υπηρεσίες που είναι εντελώς νέα για όλους τους πελάτες του. Είναι η 4η χαμηλότερη επίδοση στις χώρες του GEM, σε σχέση με το 2004 . Από

⁶ Η επιχειρηματικότητα ανάγκης ορίζεται η ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας λόγω έλλειψης δυνατοτήτων άλλης ικανοποιητικής απασχόλησης και όχι για την εκμετάλλευση κάποιας επιχειρηματικής ευκαιρίας που γίνεται αντιληπτή στο οικονομικό περιβάλλον.

την άλλη όμως, η Ελλάδα εμφανίζει ένα από τα πιο υψηλά ποσοστά παγκοσμίως (10,3%) καθιερωμένων επιχειρηματιών που δηλώνουν ότι το προϊόν και η υπηρεσία αντιμετωπίζεται ως νέο για όλους τους πελάτες τους, ενώ περιορίζονται οι περιπτώσεις αυτών που δεν δείχνουν καινοτομικά σε κανένα πελάτη. Συνεπώς, υπάρχει μία διάθεση των επιχειρηματιών για συνεχή καινοτομία, ώστε να παραμένουν ανταγωνιστικοί και να διατηρούν τη θέση τους στην αγορά την οποία δραστηριοποιούνται.

VI. Ανταγωνισμός και Επιχειρηματικότητα :

Οι ελληνικές επιχειρήσεις τόσο από την ζήτηση όσο και τις συνθήκες ελλιπούς ανταγωνισμού σε αρκετούς κλάδους της οικονομίας αύξησαν σημαντικά τα περιθώρια κέρδους τους ακόμη και σε τομείς όπου η επενδυτική δραστηριότητα και οι εξελίξεις στην παραγωγικότητα και την αμοιβή της εργασίας. Η τιμολογιακή ισχύς των ελληνικών επιχειρήσεων αντανakλάται τόσο στο ρυθμό αύξησης του μεικτού περιθωρίου κέρδους όσο και στο επίπεδο της κερδοφορίας τους (όπως προσεγγίζεται με βάση τον λόγο του καθαρού λειτουργικού πλεονάσματος κάθε κλάδου ως ποσοστό της αξίας του κεφαλαίου), τα οποία αυξήθηκαν με ρυθμό 50% υψηλότερο από την ευρωζώνη κατά την τελευταία οκταετία. Η τιμολογιακή ισχύς ήταν ακόμη υψηλότερη σε κλάδους των υπηρεσιών που εκ φύσεως είναι προστατευμένοι από τον διεθνή ανταγωνισμό (όπως οι μεταφορές, το χονδρικό εμπόριο, ο κλάδος εστίασης) όπου τα περιθώρια κέρδους αυξήθηκαν με ρυθμό υπερδιπλάσιο από τον εκτιμώμενο μέσο όρο της ευρωζώνης⁷.

4.1.4 Η ύπαρξη ανθρώπινου δυναμικού στην Ελλάδα

Το ανθρώπινο κεφάλαιο της Ελλάδος είναι ένα ισχυρό πλεονέκτημα της χώρας και όσοι επενδυτές αναζητούν εξειδικευμένα άτομα θα βρουν πλήθος ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, επιλέγοντας την Ελλάδα ως τόπο υλοποίησης επενδύσεων. Το ανθρώπινο δυναμικό της Ελλάδας μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες της σημερινής οικονομίας, που βασίζεται πλέον στις υπηρεσίες και στη γνώση. Η Ελλάδα διαθέτει ένα πλήθος εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Πίνακας 7 : Εκπαιδευτικό επίπεδο του ελληνικού εργατικού δυναμικού 2015 (4^ο τρίμηνο)

	Πλήθος (σε χιλιάδες)	%
Διδακτορικό ή μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών	145,1	2,92%

⁷ <http://sup.kathimerini.gr/xtra/media/files/meletes/econ/ethn020908.doc>

Βασική εκπαίδευση	548,8	11,07%
Απολυτήριο Λυκείου	1.677,20	33,82%
Πτυχίο ΑΕΙ	862,3	17,40%
Πτυχίο ΤΕΙ	905,7	18,26%
Χαμηλότερη εκπαίδευση	819,6	16,53%
Σύνολο	4.958,70	100%

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή 2015

Ο τομέας του τουρισμού , με ποσοστό συμμετοχής 15,3% επί του ΑΕΠ (2015), έχει αναμφίβολα συμβάλει στη μεγαλύτερη απορρόφηση εργατικού δυναμικού. Ως αποτέλεσμα η Ελλάδα διαθέτει ένα μεγάλο αριθμό ατόμων που γνωρίζουν ξένες γλώσσες. Η Αγγλική γλώσσα αποτελεί την πιο δημοφιλή ξένη γλώσσα στην Ελλάδα. Ακόμη, οι επαγγελματίες στους χώρους εργασίας είναι κατάλληλα μορφωμένοι και το ποσοστό των πανεπιστημιακών τίτλων σπουδών στη διοίκηση επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι το ψηλότερο στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Επιπρόσθετα, υπάρχουν περίπου 178.000 φοιτητές εγγεγραμμένοι σε τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ελλάδας. Τα τελευταία έτη οι μεταπτυχιακοί φοιτητές αυξήθηκαν σημαντικά, φθάνοντας τους 35.570 εγγεγραμμένους σε προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών και τους 23.853 σε προγράμματα διδακτορικών σπουδών για το ακαδημαϊκό έτος 2014-2015 οι Έλληνες δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον για την ιατρική, τις επιστήμες και τη μηχανολογία.

4.1.5 Γεωγραφική εγγύτητα

Η Ελλάδα δεν έχει την γεωγραφική θέση που θα την βοηθούσε στην προσέλκυση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων καθώς βρίσκεται μακριά από τις ανεπτυγμένες χώρες αλλά και κοντά σε χώρες που δεν έχουν ακόμη εισέλθει σε σταθερή τροχιά ανάπτυξης (Βαλκάνια). Αυτό αποτελεί σημαντικό λόγο για το γεγονός ότι μετά την είσοδό της στην ΕΟΚ και αργότερα στην ΟΝΕ προσέλκυσε λιγότερες σχετικά επενδύσεις σε σχέση με την Ισπανία και την Πορτογαλία. Η χώρα μας δεν προσφέρει την εύκολη πρόσβαση στις μεγάλες αγορές της Δυτικής Ευρώπης σε σχέση με άλλες, όπως η Ισπανία, η Σλοβενία και η Σλοβακία. Επιπλέον, οι παραπάνω περιοχές είναι πολύ κοντά στα μεγάλα βιομηχανικά κέντρα της Ευρώπης και εκτός αυτού επωφελούνται από τη διασπορά των επενδύσεων των μεγάλων εταιριών, οι οποίες, όταν ιδρύουν βιομηχανικές μονάδες στο εξωτερικό, προσπαθούν να τις εγκαταστήσουν κοντά στις ήδη υπάρχουσες βιομηχανικές μονάδες στη μητρική τους χώρα. Η σημασία της γειννίαςσης είναι μεγάλη και αποδεικνύεται από το γεγονός ότι το ενδοκλαδικό εμπόριο αντιπροσωπεύει το ήμισυ του ενδοκοινοτικού εμπορίου της Ε.Ε. και ένα πολύ μεγάλο ποσοστό είναι ενδοεπιχειρησιακές μεταφορές προϊόντων από τη μία στην άλλη μονάδα της

ίδιας εταιρίας. Η Ελλάδα, η οποία δυστυχώς απέχει από τα ευρωπαϊκά βιομηχανικά κέντρα, δεν προσφέρεται για πολύ μεγάλες επενδύσεις αυτού του είδους.

4.1.6 Νομικός κίνδυνος

Η πολυνομία δεν είναι ο μόνος λόγος για την ύπαρξη ενός ασυνήθιστα υψηλού επιπέδου ανασφάλειας δικαίου στη χώρα. Η αναποτελεσματικότητα και οι καθυστερήσεις του δικαιοδοτικού συστήματος, καθώς και οι συχνά απρόβλεπτες δικαστικές αποφάσεις, επιτείνουν το πρόβλημα. Το νομικό μας σύστημα είναι διαποτισμένο από λογικές κρατισμού και άγνοιας των βασικών εννοιών της οικονομικής σκέψης. Ειδικά, συχνά φαίνεται να αγνοεί ότι ο παράγοντας (χρόνος) αποτελεί κρίσιμη παράμετρο του οικονομικού κόστους. Είναι γεγονός ότι οι πολυετείς καθυστερήσεις της έναρξης μιας παραγωγικής δραστηριότητας, που έχει παγώσει όσο διάστημα στα δικαστήρια συζητούνται διάφορες προσφυγές από εμπλεκόμενους και τρίτους, αποτελούν βαρύ κόστος ή και ακόμα αποτρεπτικό παράγοντα για την επιχειρηματικότητα.

4.1.7. Επενδυτικοί Νόμοι και Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)

Ο Επενδυτικός Νόμος της χώρας καθορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις για τις επενδύσεις στην Ελλάδα και παρέχει τα απαραίτητα επενδυτικά κίνητρα για επενδυτές από την Ελλάδα και το εξωτερικό ανάλογα με τον κλάδο και την περιοχή, στην οποία αφορά η επένδυση. Ωστόσο οι πολιτικές των κινήτρων που εφαρμόστηκαν στην βάση κυρίως χρηματοοικονομικών και φορολογικών κινήτρων (επιδοτήσεις, χαμηλότοκα δάνεια, φοροαπαλλαγές), δεν απέδωσαν, δεδομένου ότι τελικά με βάση την διεθνή εμπειρία τα κίνητρα αυτά δεν επηρεάζουν παρά μόνο οριακά, την προσέλευση των. Οι (ΣΔΙΤ) αποτελούν χρήσιμο εργαλείο προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων στην χώρα μας για την κατασκευή δημοσίων υποδομών και την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών στους πολίτες.

Στα πλαίσια αυτά η ανάπτυξη του θεσμού των συμπράξεων, μέσα από πολύ προσεκτικά στην αρχή βήματα, θα δράσει στην κατεύθυνση της προσέλκυσης ξένων επενδύσεων: Πρώτον, επειδή πολλοί ξένοι φορείς που διαθέτουν ανάλογη τεχνογνωσία θα σπεύσουν να συμμετάσχουν στις διαγωνιστικές διαδικασίες. Και δεύτερον ως παράδειγμα αφού το νέο ξεκίνημα θα δώσει σαφές μήνυμα στο διεθνές επιχειρηματικό κοινό ότι τα πράγματα αλλάζουν στην Ελλάδα.

4.2 Μακροοικονομικοί παράγοντες Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

4.2.1 Ύπαρξη υποδομών στην Ελλάδα

Η Ελλάδα διαθέτει αναπτυγμένες υλικοτεχνικές υποδομές που επιτρέπουν την υλοποίηση κάθε επενδυτικής δραστηριότητας. Συγκεκριμένα⁸:

Ενέργεια :

Η Ελλάδα βασίζεται στο λιγνίτη για το μεγαλύτερο τμήμα της ηλεκτροπαραγωγής της. Τα τελευταία χρόνια η αγορά ενέργειας έχει απελευθερωθεί, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό επενδυτικές ευκαιρίες για την ιδιωτική πρωτοβουλία. Στους τομείς της αιολικής και ηλιακής ενέργειας σημειώνεται μεγάλη πρόοδος, καθώς η Ελλάδα έχει δεσμευτεί να παράγει 29% της ενέργειάς της από ΑΠΕ μέχρι το 2020. Σταδιακά η Ελλάδα αναδεικνύεται, με τις δυνατότητες μεταφοράς πετρελαίου και φυσικού αερίου, σε ενεργειακό κόμβο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Τηλεπικοινωνίες :

Η αγορά στις τηλεπικοινωνίες την τελευταία δεκαετία συνέβαλε στη δημιουργία πολλών εταιρειών τηλεπικοινωνιών που παρέχουν υπηρεσίες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας, καθώς και διαδικτύου. Η αγορά είναι πλέον άκρως ανταγωνιστική και οι προσφερόμενες υπηρεσίες υψηλού επιπέδου. Η διείσδυση της κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα είναι από τις υψηλότερες στην ΕΕ. Από το 2007 η Ελλάδα έχει σημειώσει πρόοδο στην υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών, ενώ προωθείται η δημιουργία ενός πανελλαδικού δικτύου οπτικών ινών μέσα στην επόμενη δεκαετία. Η διείσδυση του ευρυζωνικού δικτύου έφθασε στην Ελλάδα το 21,8% κατά το έτος 2011, ενώ η αύξηση της ευρυζωνικής διείσδυσης στη χώρα μας κατά το πρώτο εξάμηνο του 2011 (0,9 γραμμές ανά 100 κατοίκους) συγκαταλεγόταν στις υψηλότερες μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και είναι σημαντικά υψηλότερη του ευρωπαϊκού μέσου όρου (0,6 γραμμές ανά 100 κατοίκους). Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι με βάση την Παγκόσμια έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα 2011-2012 του WEF (2012) η Ελλάδα κατατάσσεται μεταξύ 144 χωρών πάνω από την μέση όσο αφορά γενικά τις υποδομές.

Αερολιμένες :

Η Ελλάδα διαθέτει 45 αερολιμένες, από τους οποίους οι 15 είναι κρατικοί αερολιμένες διεθνών συγκοινωνιών, οι 26 είναι κρατικοί αερολιμένες εσωτερικών συγκοινωνιών και οι 4 είναι δημοτικοί αερολιμένες. Πολλά από τα αεροδρόμια που βρίσκονται ειδικά σε νησιά εξυπηρετούν κυρίως τουρίστες και πτήσεις τσάρτερ.

Λιμένες :

Η Ελλάδα διαθέτει εκατοντάδες νησιά και αντίστοιχα λιμάνια, από τα οποία τα 16 είναι διεθνή. Ο λιμένας του Πειραιά αποτελεί ένα από τα πιο πολυσύχναστα λιμάνια της Ευρώπης και το κύριο εμπορικό λιμάνι της χώρας, ενώ ακολουθούν τα λιμάνια της Θεσσαλονίκης, της Πάτρας και της

⁸ <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=17&la=2>

Ηγουμενίσσας. Η Ελλάδα διαθέτει περισσότερα από 140 επιβατηγά και εμπορικά λιμάνια. Η λιμενική υποδομή αναβαθμίζεται και βελτιώνεται συνεχώς, προκειμένου να ανταποκριθεί στις εμπορικές ανάγκες και στην εξυπηρέτηση των 16,4 εκατομμυρίων επισκεπτών της χώρας το 2011, καθώς και σε θέματα ασφαλείας. Το Νοέμβριο του 2008, η κινέζικη εταιρεία Cosco υπέγραψε συμφωνία για την εκμετάλλευση τμήματος του λιμένα του Πειραιά, ύψους 4.5 δισεκατομμυρίων ευρώ και διάρκειας 35 ετών, η οποία έχει ως σκοπό να αυξήσει σημαντικά τη χωρητικότητα φορτίων και την αποτελεσματικότητα του λιμένα. Επιπλέον, η συμφωνία αυτή θα καταστήσει τον Πειραιά μία από τις κύριες εισόδους των αγαθών από την Ασία που προορίζονται για την ευρωπαϊκή αγορά.

Οδικό Δίκτυο :

Το οδικό δίκτυο έχει βελτιωθεί σημαντικά. Ένα από τα μεγαλύτερα έργα υποδομής στην Ευρώπη είναι η Εγνατία Οδός, που συνδέει το λιμένα της Ηγουμενίσσας με την Αλεξανδρούπολη. Ο οδικός άξονας έχει αναβαθμιστεί σημαντικά, συνδέοντας το λιμένα της Πάτρας με Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Εύζωνες στα σύνορα με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Το τρίτο μεγάλο οδικό δίκτυο της Ελλάδας είναι η Ιονία Οδός που συνδέει την Πάτρα και την Ηγουμενίσσα. Στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας, η Αττική Οδός έχει αλλάξει σημαντικά τις οδικές μετακινήσεις στην πρωτεύουσα και αποτελεί σημαντικό δίαυλο για τις διαμετακομιστικές υπηρεσίες, συνδέοντας το Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών με κέντρα εφοδιαστικής αλυσίδας, λιμένες και σιδηροδρομικά δίκτυα. Παρόλο που οι βασικές αυτές αρτηρίες είναι υψηλών προδιαγραφών, πολλά δευτερεύοντα οδικά δίκτυα κατασκευάζονται και βελτιώνονται έτσι ώστε να προσφέρουν τις καλύτερες δυνατές υπηρεσίες στους χρήστες τους.

Σιδηροδρομικό δίκτυο :

Το σιδηροδρομικό δίκτυο έχει δώσει έμφαση στην αναβάθμιση των υποδομών του. Προτεραιότητες αποτέλεσαν η τοποθέτηση καινούργιων σιδηροτροχιών για τη βελτίωση των χρόνων μεταφοράς. Το σιδηροδρομικό δίκτυο ουσιαστικά συνδέει Βορρά και Νότο και ειδικά την Πάτρα, Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Τα τελευταία χρόνια ο χρόνος μετάβασης μεταξύ Αθήνας και Θεσσαλονίκης έχει μειωθεί σημαντικά, από 6 σε 5 ώρες περίπου. Ο προαστιακός σιδηρόδρομος που συνδέει το Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών με το κέντρο της πρωτεύουσας αλλά και την Κόρινθο, καθώς και το Κιάτο είναι ταχύς και αποτελεσματικός. Επιπλέον το δίκτυο Μετρό της Αθήνας, το πρώτο της χώρας, έχει αποβεί ιδιαίτερα επιτυχημένο και έχει βελτιώσει σημαντικά τις αστικές μεταφορές. Το Μετρό της Αθήνας διευρύνει τις γραμμές του, ώστε να ανταποκριθεί στην αυξημένη ζήτηση εκ μέρους του επιβατικού κοινού, ενώ ένα νέο δίκτυο Μετρό κατασκευάζεται στη Θεσσαλονίκη και αναμένεται να λειτουργήσει έως το τέλος του 2017.

Δίαυλοι ναυσιπλοΐας :

Οι δίαυλοι ναυσιπλοΐας στην ηπειρωτική χώρα και τα νησιά της Ελλάδας είναι άκρως αποτελεσματικοί και κάθε χρόνο μεταφέρονται μεγάλοι αριθμοί επιβατών και φορτίων. Στα επιβατηγά και εμπορικά πλοία τα

τελευταία χρόνια έχει προστεθεί ένας μεγάλος αριθμός ταχύπλων καταμαράν, με αποτέλεσμα να μειωθεί σημαντικά ο χρόνος ταξιδιού.

4.2.2 Επιχειρηματικό περιβάλλον

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις και ειδικά Οι επενδύσεις, είναι σε μεγάλο βαθμό θέμα επιχειρηματικού περιβάλλοντος και κλίματος. Για να τοποθετήσει ο διεθνής επενδυτής τα κεφάλαιά του, πρέπει να προσδοκά καλή απόδοση εντός εύλογου χρονικού διαστήματος και να γνωρίζει ότι διαθέτει οδό εξόδου, δηλαδή δυνατότητα ρευστοποίησης. Κι αν η επιχειρηματική του πρόταση είναι υγιής δηλαδή στηρίζεται στην κερδοφορία μέσα από μια δραστηριότητα που δημιουργεί συνολικό πλεόνασμα σε σταθερή βάση, και της οποίας η επιβίωση δεν εξαρτάται από τη διαρκή απορρόφηση τμήματος του παραγωγικού κόστους από το κοινωνικό σύνολο μέσω κρατικών επιδοτήσεων η επενδυτική του συμπεριφορά θα εξαρτηθεί κυρίως από τις φορολογικές, διοικητικές και άλλες γενικές συνθήκες για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, και λιγότερο από το κίνητρο των επιδοτήσεων.

Η χώρα εξακολουθεί να υστερεί ως προς τις γενικές συνθήκες ανάπτυξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με την Παγκόσμια έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα 2014-2015 του WEF (2015), τα σημαντικότερα εμπόδια στην επιχειρηματικότητα είναι ο αναποτελεσματικός δημόσιος τομέας, η ελλιπής πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις, η διαφθορά και το φορολογικό περιβάλλον.

4.2.3 Οι τιμές των παραγωγικών συντελεστών

Η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας στην Ελλάδα με μέσο ετήσιο ρυθμό κατά πολύ υψηλότερο από την αύξηση της παραγωγικότητας τα τελευταία 12 έτη, η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας επιδεινώνεται λόγω της αυξήσεως των μισθολογικών αμοιβών με ρυθμό πολύ υψηλότερο από τον υψηλό ρυθμό αυξήσεως της παραγωγικότητας. Όπως φαίνεται στον πίνακα, το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος σε κοινό νόμισμα αυξήθηκε στην Ελλάδα κατά 175% στην περίοδο 2003-2015, έναντι αυξήσεως του μόνο κατά 20,3% στη Γερμανία και κατά 41,6% στις ΗΠΑ, ενώ στην Ιαπωνία σημειώθηκε πτώση κατά 20%. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί τη βασική ένδειξη της επιδεινώσεως της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία έτη (Alpha Bank, Φεβρουάριος 2015).

Πίνακας 8 : Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος
(μέση ετήσια ποσοστιαία αύξηση)

	2003-2007	2008-2012	2013	2014	2015	2003-2015
Ελλάδα	10,7	3,8	6,3	5,9	5,7	175,00%
Γερμανία	2,5	0,3	0,4	2	2,8	20,30%
Ισπανία	4,1	2,3	2,9	3,4	1,4	71,30%

Ζώνη του €	2,5	1,1	1,7	3,3	2,5	39,30%
ΗΠΑ	1,5	2,4	2,8	1,9	1,9	41,60%
Ιαπωνία	0,1	-1,1	-2,3	-0,4	-0,7	-19,90%

Πηγή : Alpha Bank, Φεβρουάριος 2015

Μάλιστα, οι μεγαλύτερες αυξήσεις μισθών στην Ελλάδα επιτυγχάνονται στον μη ανταγωνιστικό δημόσιο τομέα, όπου η αύξηση της παραγωγικότητας τα τελευταία έτη είναι εμφανώς αρνητική. Αυτό, αυξάνει δυσανάλογα τα ελλείμματα και το χρέος του Δημοσίου. Όταν παρέχονται ανάλογες αυξήσεις μισθών και στον ιδιωτικό τομέα επιδεινώνεται ανταγωνιστικότητα των παραγωγικών κλάδων που είναι εκτεθειμένοι στον διεθνή ανταγωνισμό (Alpha Bank, Φεβρουάριος 2015). Οι εξελίξεις αυτές δεν βοηθούν την αναπτυξιακή δυναμική της ελληνικής οικονομίας και στην προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων.

4.2.4 Η οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα

Ο OECD (2015) εκτιμά το δυνητικό ρυθμό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας μεταξύ των ετών 1996-2014 σε 3,9% ετησίως. Για τα έτη 1985-1995 όμως, ο ίδιος οργανισμός υπολογίζει τη δυνητική ανάπτυξη στο 1,6%. Η τελευταία δεκαετία υπήρξε για την Ελλάδα μία περίοδος συνεχούς και ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης.

Η συμμετοχή στην ONE προσέφερε νομισματική και συναλλαγματική σταθερότητα, πτώση επιτοκίων και σε συνδυασμό με την απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος (η οποία πραγματοποιήθηκε από το 2000 και έπειτα), ταχεία πιστωτική επέκταση. Η διαδικασία αυτή συνέβαλε στην παγίωση ρυθμού μέσης ετήσιας ανάπτυξης 4% κατά την προηγούμενη δεκαετία έναντι 2,1% του μέσου όρου της ΕΕ.

Πίνακας 9 : Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος (μέση ετήσια ποσοστιαία αύξηση)

Έτος	Ελλάδα (%)	Ε.Ε. (%)
1996	0	2,9
1997	3,1	1,8
1998	0,7	1,2
1999	-1,6	-0,3
2000	2	2,8
2001	2,1	2,5
2002	2,4	1,7
2003	3,6	2,6
2004	3,4	2,9
2005	3,4	3
2006	4,5	3,8
2007	4,5	1,9
2008	3,9	1,1

2009	5	1,2
2010	4,6	2,3
2011	3,8	1,7
2012	4,2	2,8
2013	4	2,6
2014	2,9	0,8

Πηγή : Αναστασάτος Τ. (Νοέμβριος 2015), Προς Ένα Νέο Ελληνικό Αναπτυξιακό Πρότυπο

Οι παράγοντες που συνέβαλαν στις παραπάνω αναπτυξιακές επιδόσεις της χώρας μας ήταν:

- ύ Τα ελλείμματα του ελληνικού κράτους που ενίσχυσαν την εσωτερική δημόσια και ιδιωτική κατανάλωση.
- ύ Η συμβολή των ΚΠΣ Β' και Γ με την οποία χτίστηκε και αναπτύχθηκε ουσιαστικά η οικονομική και κοινωνική υποδομή της χώρας. Επίσης, πραγματοποιήθηκε ένας μεγάλος όγκος επενδύσεων σε σύγχρονο παραγωγικό εξοπλισμό και σε νέες παραγωγικές μονάδες από τις ελληνικές επιχειρήσεις με εξαγωγίμο χαρακτήρα.
- ύ Η οργανωτική, διοικητική και επιχειρηματική αναδιάρθρωση των ελληνικών επιχειρήσεων, με αύξηση του μεγέθους τους, με είσοδό τους στο χρηματιστήριο και άντληση σημαντικών κεφαλαίων από αυτό και διεθνοποίησή τους, με επέκταση των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων στην Ν. Α. Ευρώπη και όχι μόνο.
- ύ Η αύξηση της παραγωγικότητας σε ορισμένους κλάδους της ελληνικής οικονομίας.

Όμως η ανάπτυξη ήταν κυρίως εσωστρεφής και όχι εξωστρεφής λόγω χαμηλής ανταγωνιστικότητας. Επίσης, εξακολουθούν και υπάρχουν σημαντικά εμπόδια στην ανάπτυξη και την παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας τα οποία συνίστανται στα ακόλουθα:

Πίνακας 10 : Εμπόδια στην ανάπτυξη και την παραγωγικότητα της ελληνικής οικονομίας

Αποθάρρυνση επενδύσεων και επίτευξης κλίμακας	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Κατακερματισμός και μικρό μέγεθος επιχειρήσεων στους περισσότερους κλάδους. ✓ Υπερβολική ρύθμιση αγορών και επαγγελματών. ✓ Περίπλοκες και περιοριστικές διαδικασίες αδειοδότησης και λειτουργίας. ✓ Απουσία ολοκληρωμένου και συστηματικού χωροταξικού σχεδιασμού και χρήσεων γης. ✓ Περίπλοκο και ασταθές φορολογικό πλαίσιο με απουσία κινήτρων για τη δημιουργία κλίμακας.
--	--

<p>Μεγάλος και μη αποδοτικός Δημόσιος Τομέας</p>	<ul style="list-style-type: none"> ∅ Μεγάλος και δαπανηρός Δημόσιος Τομέας με υπηρεσίες χαμηλής ποιότητας. ∅ Χαμηλή αποδοτικότητα λόγω κατακερματισμού και αλληλοεπικάλυψης ευθυνών. ∅ Απουσία μηχανισμού για προσέλκυση ικανών στελεχών από την αγορά. ∅ Απουσία μηχανισμού διαχείρισης και έλεγχου απόδοσης καθώς και μειωμένη χρήση διπλογραφικού συστήματος.
<p>Ανελαστική και περιορισμένη χρήση εργατικού δυναμικού</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Μειωμένη ευελιξία (πχ μερική απασχόληση) και κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. ✓ Δεσμευτικό και μη ευέλικτο πλαίσιο συλλογικών συμβάσεων. ✓ Απουσία συνεργασίας αγοράς και εκπαίδευσης ελλιπής στήριξη της καινοτομίας. ✓ Χαμηλό επίπεδο συμμετοχής νέων και γυναικών στην αγορά εργασίας.
<p>Πολύπλοκο Νομικό και Δικαστικό Σύστημα</p>	<ul style="list-style-type: none"> ∅ Υπερπληθώρα Νόμων (ενίοτε με αντιθέσεις) και ασαφής εφαρμογή τους. ∅ Αυξημένος όγκος δικαστικών υποθέσεων που οδηγεί σε μεγάλες καθυστερήσεις.
<p>Αυξημένη "μαύρη" Οικονομία</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αυξημένη φοροδιαφυγή, συνεχείς μεταρρυθμίσεις στον τομέα ανίχνευσης της φοροδιαφυγής και σύστημα είσπραξης φόρων. ✓ Πολλές συναλλαγές και δημιουργία πλούτου εκτός επίσημης οικονομίας.

Πηγή: McKinsey & Company, ΣΕΒ, Σεπτέμβριος 2015

Τέλος, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι στην εμπειρική εργασία των Ταμπάκης, Χαψά και Παντελίδης (2008) διερευνήθηκαν οι μακροοικονομικοί προσδιοριστικοί παράγοντες προσέλκυσης ξένων άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα για την χρονική περίοδο 1980-2007. Τα σχετικά αποτελέσματα παρέχουν ενδείξεις για την ύπαρξη μιας μακροχρόνιας συστηματικής σχέσης μεταξύ ξένων άμεσων επενδύσεων, δείκτη όγκου βιομηχανικής παραγωγής και πραγματικών επιτοκίων δανεισμού με αιτιώδη κατεύθυνση από τον όγκο της βιομηχανικής παραγωγής και τα επιτόκια προς τις ξένες επενδύσεις. Η επίδραση αυτή αποδείχθηκε σημαντική τόσο στο βραχυχρόνιο όσο και στο μακροχρόνιο ορίζοντα, στοιχείο που ενδεχόμενα υπονοεί ότι η διατήρηση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας σε συνδυασμό με τη συγκράτηση των στοιχείων κόστους της παραγωγής (τουλάχιστον βραχυχρόνια), αποτελούν, μεταξύ άλλων, την απαραίτητη προϋπόθεση για την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων.

4.2.5 Αναποτελεσματικός και Μεγάλος δημόσιος τομέας

Το World Economic Forum κατατάσσει την Ελλάδα το 2009 σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα αναφορικά με την ποιότητα των προσφερόμενων δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών. Αυτή η χαμηλή ποιότητα σε συνδυασμό με την υψηλή δημόσια δαπάνη, καταδεικνύει την τεράστια αναποτελεσματικότητα του ελληνικού δημόσιου τομέα.

Υπάρχει ένα πλήθος μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων και οργανισμών, που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από το κράτος (ακόμη κι αν επίσημα κατατάσσονται στον ιδιωτικό τομέα) και παρουσιάζουν τις ίδιες δομικές στρεβλώσεις στη χρήση των πόρων τους. Η έλλειψη μηχανισμού ελέγχου όσον αφορά στη δημόσια δαπάνη, συμπεριλαμβανόμενων και των δημόσιων προμηθειών, δημιουργεί στρεβλώσεις στους όρους ανταγωνισμού στον ιδιωτικό τομέα και συνεπώς και στην προσέλκυση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.

4.2.6 Ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας

Μια τόσο σημαντική για την οικονομία έννοια όπως η ανταγωνιστικότητα, δεν υπάρχει ένας και μοναδικός ή πλήρης ορισμός. Η βιβλιογραφία δίνει πλήθος ορισμών, κάποιοι από τους οποίους είναι οι εξής⁹:

- ✓ Η ανταγωνιστικότητα είναι το πλέγμα εκείνο των πολιτικών και θεσμών που προσδιορίζουν το επίπεδο της παραγωγικότητας μιας χώρας. Το επίπεδο της παραγωγικότητας, με τη σειρά του, προσδιορίζει το διατηρήσιμο επίπεδο ευημερίας που μπορεί να απολαμβάνει μία οικονομία. Οι πιο ανταγωνιστικές οικονομίες μπορούν τείνουν να είναι σε θέση να προσφέρουν υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος στους πολίτες τους. Το επίπεδο της παραγωγικότητας προσδιορίζει επίσης την απόδοση των επενδύσεων σε μια οικονομία. Καθώς οι αποδόσεις είναι οι καθοριστικοί προσδιοριστικοί παράγοντες στη μεγέθυνση των οικονομιών, μια πιο ανταγωνιστική οικονομία είναι μια οικονομία που πιθανότατα θα αναπτυχθεί ταχύτερα στο μέσο- και μακροπρόθεσμο ορίζοντα. (World Economic Forum 2007).

- ✓ Ανταγωνιστικότητα είναι ο βαθμός στον οποίο ένα κράτος μπορεί, υπό συνθήκες ελεύθερης και δίκαιης αγοράς, να προσφέρει αγαθά και υπηρεσίες που πληρούν τα κριτήρια των διεθνών αγορών, διατηρώντας και αυξάνοντας ταυτόχρονα τα πραγματικά εισοδήματα των ανθρώπων μακροχρόνια. Επικρατέστεροι δείκτες ανταγωνιστικότητας είναι οι δείκτες Πραγματικής Σταθμισμένης Συναλλαγματικής Ισοτιμίας. Οι δείκτες αυτοί δείχνουν την μεταβολή της

⁹ <http://www.competitive-greece.gr>

ανταγωνιστικότητας μιας οικονομίας ως προς τις τιμές ή το κόστος παραγωγής σε σύγκριση με τους εμπορικούς εταίρους της. Είναι ένας λόγος των σχετικών τιμών των οικονομιών, εκφρασμένων σε κοινό νόμισμα και δίνεται από τον τύπο.

$$\text{ΠΣΣΙ} = \prod_{i=1}^n \left(\frac{E_i P_i^*}{P} \right)^{w_i}$$

Όπου:

P : το εγχώριο επίπεδο τιμών

P_i : το επίπεδο τιμών των εμπορικών εταίρων

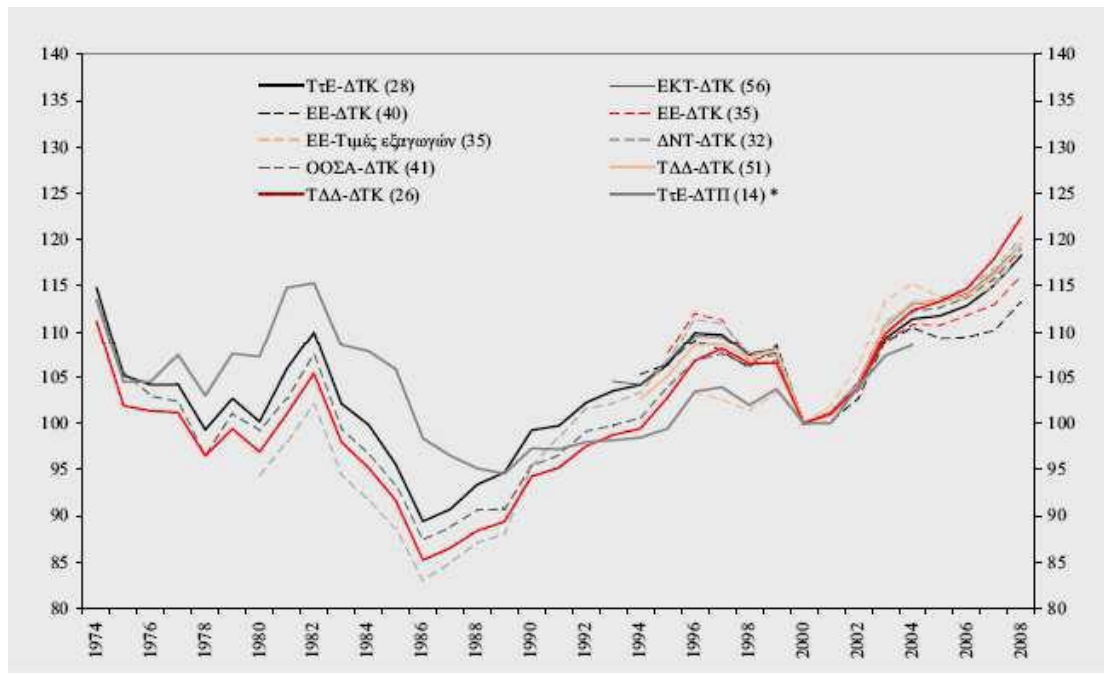
N : ο αριθμός των εμπορικών εταίρων

E_i : η συναλλαγματική ισοτιμία της χώρας με τον κάθε εταίρο

W_i : συντελεστής στάθμισης στο συνολικό εμπόριο της χώρας αναφοράς.

Η διαχρονική εξέλιξη όλων των δεικτών τεκμηριώνει της συνεχή απώλεια της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας, μετά από την ένταξη της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ. Στο διάγραμμα που ακολουθεί φαίνεται η εξέλιξη των δεικτών, με βάση τους Δείκτες Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), τους Δείκτες Τιμών Παραγωγού (ΔΤΠ) και τις τιμές των εξαγωγών ενώ στην παρένθεση φαίνεται ο αριθμός των εμπορικών εταίρων.

Δείκτες Πραγματικής Σταθμισμένης Συναλλαγματικής Ισοτιμίας (ΠΣΣΙ) για την Ελλάδα (1974-2008)

Πηγή: Μανασσάκη, Α., Κατηφόρης, Χ., & Βασαρδάνη, Μ.(2010)

Η διαχρονική εξέλιξη της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας βάσει των δεικτών Πραγματικής Σταθμισμένης Συναλλαγματικής Ισοτιμίας, είναι η εξής:

Για το χρονικό διάστημα από 1974 έως το 1986 παρατηρείται συνεχής αύξηση. Το 1974 βρίσκεται την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας σε πολύ χαμηλά επίπεδα, αφού έχει προηγηθεί περίοδος πληθωρισμού λόγω αυξημένης τιμής πετρελαίου. Η αύξηση αυτή της ανταγωνιστικότητας, εν πολλοίς οφείλεται στην συνεχή διολίσθηση της δραχμής.

Εξαίρεση αποτελούν τα έτη από το 1980 έως το 1982 που παρουσιάζεται μικρή πτώση, γιατί και εκείνη την περίοδο οι τιμές του πετρελαίου ήταν αυξημένες. Από το 1987 έως το 2008 η ανταγωνιστικότητα μειώνεται. Έως το 2000, η μείωση αυτή, είναι αποτέλεσμα της πολιτικής για την σταθεροποίηση της ισοτιμίας της δραχμής, προκειμένου να ενταχθεί η Ελλάδα στην ευρωζώνη. Εξαίρεση στην μεγάλη μείωση της ανταγωνιστικότητας αποτελεί η περίοδος 1997- 2000, λόγω της ανατίμησης του δολαρίου, του γιεν, και της μείωσης του πληθωρισμού λόγω της ανάγκης συμμόρφωσης με τα κριτήρια του Μάαστριχτ. Μετά την είσοδο της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ, η ανταγωνιστικότητα μειώθηκε κατά 17-22% αναλόγως του δείκτη Πραγματικής Σταθμισμένης Συναλλαγματικής Ισοτιμίας που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση. Σύμφωνα με μελέτη του Οικονόμου (2010), το 30% της απώλειας της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας οφείλεται στον σταθερά υψηλότερο πληθωρισμό και το 50% οφείλεται στο υψηλότερο κόστος εργασίας έναντι των κυριότερων εμπορικών εταίρων.

Σύμφωνα με μελέτη που δημοσίευσε η Eurobank (Μαλλιαρόπουλος και. Αναστασάτος, Απρίλιος 2011), << η απώλεια ανταγωνιστικότητας κατά την τελευταία 10ετία >> αντανακλά τους εξής τέσσερις παράγοντες:

- I. τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, η οποία μεταφράζεται σε χαμηλό τεχνολογικό περιεχόμενο και χαμηλή ανταγωνιστικότητα ποιότητας των εξαγωγών.*
- II. την αύξηση των τιμών των μη εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών σε σχέση με τα εμπορεύσιμα.*
- III. την αύξηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος σε σχέση με τους εμπορικούς μας εταίρους και*
- IV. την ανατίμηση του ευρώ, ιδιαίτερα κατά τα πρώτα τρία χρόνια μετά τη γέννηση του.*

Κεφάλαιο 5^ο : Προοπτικές Εισροής Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ελλάδα και Συμπεράσματα

Η παρούσα πτυχιακή επιχείρησε να αναλύσει το φαινόμενο των άμεσων ξένων επενδύσεων στην ελληνική οικονομία τις τελευταίες δεκαετίες δίνοντας έμφαση στους παράγοντες προσέλκυσης αυτών καθώς και στα εμπόδια που εμφανίζονται κατά την προσπάθεια αυτή. Πριν να ξεκινήσουμε όμως επί την ανάλυση των συμπερασμάτων είναι καλό να τονίσουμε ότι ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά των άμεσων ξένων επενδύσεων είναι ότι αποτελούν μια επένδυση, η οποία σε αντίθεση με άλλες είναι κρύο και όχι ζεστό χρήμα, δηλαδή από τη στιγμή που εισρέουν σε μία οικονομία παραμένουν εκεί για μεγάλο χρονικό διάστημα και όχι για κάποιο σύντομο όπως για παράδειγμα συμβαίνει με τις μετοχές. Αυτή τους η ιδιότητα μπορεί να αποτελέσει πραγματικό κλειδί για την ελληνική οικονομία ειδικά αυτή την περίοδο που βιώνει τέτοια οικονομική κρίση.

Κατ' επέκταση είναι αναγκαίο να δώσουμε βάση στην επενδυτική πολιτική που τις προσελκύει. Σύμφωνα με την σχετική βιβλιογραφία υπάρχει ένα πλήθος παραγόντων που επιδρούν στην προσέλκυση των άμεσων ξένων επενδύσεων σε μία χώρα. Θεωρώ λοιπόν ότι οι ελληνικές αρχές οφείλουν να κινηθούν γύρω από δύο βασικούς άξονες για την ανάπτυξη αυτών των επενδύσεων στη χώρα μας. Την επιχειρηματικότητα και την ανταγωνιστικότητα.

Όσο αφορά την ανταγωνιστικότητα αρχικό μέλημα για τη χώρα είναι να στηριχθεί σε στέρεες παραγωγικές βάσεις όπως η καινοτομία, η παραγωγικότητα, η υγιείς επιχειρηματικότητα κλπ. Επιπλέον πρέπει να εστιαστεί στα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματά της τα οποία δεν είναι άλλα από την γεωργία, τον τουρισμό, τη ναυτιλία, την ανώτατη εκπαίδευση και την υγεία. Η βελτίωση σε αυτούς τους τομείς θα έχει ως συνέπεια εκτός από την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων, και την καταπολέμηση της ανεργίας.

Ένας ακόμη τομέας στον οποίο χρειάζεται να εστιαστεί η Ελλάδα είναι η γραφειοκρατία και πιο συγκεκριμένα η μείωση της γραφειοκρατίας. Για την αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας λοιπόν, οι ελληνικές αρχές θα πρέπει να λάβουν τις κατάλληλες νομοθετικές πρωτοβουλίες και κανονιστικές ρυθμίσεις ως προς το κόστος των συναλλαγών με το Δημόσιο. Σε αυτό βέβαια μπορεί να βοηθήσει και ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός.

Πρέπει επίσης να βελτιωθεί είναι η αποκρατικοποίηση δημοσίων οργανισμών η οποία μπορεί να συμβάλει στην προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων. Αυτή η πρόταση έρχεται σε απόλυτη συνάφεια με την απελευθέρωση των αγορών. Για την ορθή πραγματοποίησή της πρότασης αυτής απαιτείται η πολιτική δέσμευση για την τήρηση αυστηρών κανόνων κατά τη διαδικασία των αποκρατικοποιήσεων οι οποίες αποσκοπούν στη μείωση του δημοσίου χρέους, στην ενδυνάμωση της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, και στην επιτάχυνση της ανάπτυξης. Οφείλει όμως να τονιστεί ότι το κράτος θα πρέπει να συνεχίσει να μεριμνά για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Τώρα όσο αφορά την επιχειρηματικότητα τα σημαντικότερα εμπόδια τα οποία μπορεί να συναντήσει κανείς είναι ο αναποτελεσματικός δημόσιος τομέας, η ελλιπής πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις, η διαφθορά, και το φορολογικό περιβάλλον.

Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις στις μέρες μας αποτελούν βασική επιχειρηματική μορφή και πλαισιώνουν τον μικρόκοσμο των σχέσεων και της δομής της παγκόσμιας οικονομίας. Αρχικά λοιπόν απαιτείται η ενίσχυση των νέων επιχειρήσεων. Στην Ελλάδα οι μεσαίες και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας και αυτό εμποδίζει τις άμεσες ξένες επενδύσεις καθώς οι ξένοι επενδυτές χρειάζονται ως συνεργάτες επιχειρήσεις μικρού και μεσαίου μεγέθους. Γι αυτό λοιπόν το λόγο χρήζεται απαραίτητο να γίνει μια γενναία φορολογική μεταρρύθμιση η οποία θα προβλέπει σημαντική μείωση των φορολογικών συντελεστών για τις επιχειρήσεις, έτσι ώστε να ενθαρρύνεται η επιχειρηματικότητα. Καλό επίσης θα ήταν να εξεταστεί και το ενδεχόμενο χρηματοδότησης, ειδικά τη στιγμή που τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας (γεωπολιτικά, κλιματολογικά, ιστορικά κλπ.) ευνοούν τις επενδύσεις σε πολλούς κλάδους, δεν εθίγησαν από την οικονομική κρίση και προσφέρονται για αξιοποίηση.

Τέλος η διατήρηση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας σε συνδυασμό με τη συγκράτηση των στοιχείων κόστους της παραγωγής (τουλάχιστον βραχυχρόνια), αποτελούν, μεταξύ άλλων, την απαραίτητη προϋπόθεση για την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων. Ωστόσο δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι εν ώρα κρίσης οι καταστάσεις έχουν δύο πλευρές: αυτήν του προβλήματος και αυτήν της ευκαιρίας.

Βιβλιογραφία

Ελληνική βιβλιογραφία :

- McKinsey & Company, ΣΕΒ (Σεπτέμβριος 2011) Η Ελλάδα 10 χρόνια μπροστά Χατζηεμμανουήλ Χ. (Νοέμβριος 2005) Οι μεταρρυθμίσεις, προϋπόθεση και για ξένες επενδύσεις, Περιοδικό ΕΠΙΚΕΝΤΡΑ .
- Κιτωνάκης, Ν και Κόντης, Α (2005) Η πολυεθνική επιχείρηση ως φορέας παγκοσμιοποιημένης οικονομικής δράσης στο Κόντης, Α και Τσαρδανίδης, Χ Διεθνής Πολιτική Οικονομία: Θεωρία, δομή και προκλήσεις της παγκόσμιας οικονομίας, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση.
- Κορρές, Γ. (2003), *Ελληνική οικονομία : οικονομική πολιτική και ανάλυση βασικών μακροοικονομικών μεγεθών*, Αθήνα, Εκδόσεις Α. Σταμούλης.
- Κυρκίλης (2005) Ανάπτυξη και κρίση στην ελληνική οικονομία. Η Διεθνοποίηση της Ελληνικής Οικονομίας την Μεταπολεμική Περίοδο. Πανεπιστήμιο Πειραιά, Τόμος Α.
- Κυρκιλής Δημήτριος, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2007.
- Σταμπόγλης Διονύσης, « Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα », Αθηνά 2008.
- Αναστασάτος Τ. (Νοέμβριος 2009), Προς Ένα Νέο Ελληνικό Αναπτυξιακό Πρότυπο: Επενδύσεις και Εξωστρέφεια, Eurobank Διεύθυνση, Οικονομικών Μελετών και Προβλέψεων.
- Alpha Bank (Φεβρουάριος 2015) Η έξοδος της ελληνικής οικονομίας από τη διεθνή κρίση στο πλαίσιο ενός νέου αναπτυξιακού προτύπου, Οικονομικό Δελτίο.
- Alpha Bank (Ιούνιος, 2015) Δημοσιονομική προσαρμογή: Η δυνατότητα εξόδου από την κρίση και οι προοπτικές ανάπτυξης , Οικονομικό Δελτίο.
- Θωμόπουλος Π. (Ιανουάριος, 2004) Ομιλία Υποδιοικήτη της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Παναγιώτη Θωμόπουλου στην εκδήλωση του Ι.Ο.Β.Ε. Την Τετάρτη 21.01.2015 στην Αίγλη Ζαπτείου με θέμα "Η Ελλάδα στη Διεθνή Αγορά Επενδύσεων.
- ΙΝΕ-ΓΣΕΕ (2005) Ετήσια Έκθεση 2005 , Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση ΙΟΒΕ (2007), Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2006–2007.

- Καραπαναγιωτίδης, Θ. και Κυρκιλής, Δ., Ζητήματα Πολιτικής Οικονομίας της Μεταπολεμικής Ελλάδας: Μια Κριτική Προσέγγιση, *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, Τόμος Β, Νο 8, 1992.
- Λουρή, Ε. (1998) Σημειώσεις στα πλαίσια του μαθήματος εφαρμοσμένης βιομηχανικής οργάνωσης, Εκδόσεις Μπένου.
- Μαλλιαρόπουλος Δ., Αναστασάτος Τ (2011, Απρίλιος) *Ανταγωνιστικότητα, Εξωτερικό Έλλειμμα και Εξωτερικό Χρέος της Ελληνικής Οικονομίας*, Eurobank.
- Μανασσάκη, Α., Κατηφόρης, Χ., & Βασαρδάνη, Μ. (2010). Η διεθνής ανταγωνιστικότητα και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Ελλάδος. , Γ. Οικονόμου, Ι. Σαμπεθάι, & Γ. Συμιγιάννης, *Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών της Ελλάδος : Αιτίες Ανισορροπιών και Προτάσεις Πολιτικής* , Αθήνα: Τράπεζα της Ελλάδος.
- Οικονόμου. Γ. (2010). *Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών: Τα συμπεράσματα της ανάλυσης και προτάσεις πολιτικής* , Γ. Οικονόμου, Ι. Σαμπεθάι, & Γ. Συμιγιάννης, *Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών της Ελλάδος : Αιτίες Ανισορροπιών και Προτάσεις Πολιτικής*, Αθήνα: Τράπεζα της Ελλάδος.
- Παπαναστασίου Μ. Κορρές Γ. και Σακελλαρόπουλος Σ. (2008), *Διοικητική Πολυεθνικών Επιχειρήσεων*, Πάτρα: ΕΑΠ.
- Ταμπάκης Ν. - Χαψά Ξ. - Παντελίδης Π. (2004) : *Μακροοικονομικοί προσδιοριστικοί παράγοντες της εισροής ξένων άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα*. 17ο Πανελλήνιο Συνέδριο Στατιστικής.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία :

- Yuping Zhou & Sanjaya Lall. "The impact of China's FDI surge on FDI in South-East Asia: Panel data analysis for 1986-2001" April 2005.
- World Investment Report 2004, UNCTAD .
- UNCTAD, World investment report : Transnational Corporations, extractive industries and developments, New York, 2007 .
- International economics trade and finance, Dominick Salvatore, 2010.
- Alfaro, L.(2003), "Foreign Direct Investment and Growth: Does the sector Matter?".
- Apergis, N., and Katrakilidis, C., (1998), "Does Inflation Uncertainty Matter in Foreign Direct Investment Decisions ? An Empirical

Investigation for Portugal, Spain and Greece”, *International Review of Economics and Business*, Vol.45, No.4, σελ. 729-744.

- Apergis, N., Kyrkilis, D. & Reztis, A. (2002). Exchange Rate Volatility and Inward .
- Foreign Direct Investment in Greece: The Prospect of EMU Membership. *International Review of Economics and Business (RISEC)*, 49, 539-552.
- Apergis, N., Katrakilidis, C. and Tabakis, N., (2006), “Dynamic Linkages Between FDI Inflows and Domestic Investment: A Panel Cointegration Approach”, *Atlantic Economic Journal*, Vol. 34, σελ. 385-394.
- Balasubramanyan, V.N., M. Salisu AND d. Sapsford (1999), “ Foreign Direct Investment as an Engine of Growth, *Journal of International Trade and Economic Development*, 8, pp.27-40.
- Bellak, C., Damijan J. and Leibrecht, M. (2009), Infrastructure endowment and corporate income taxes as determinants of Foreign Direct Investment in Central and Eastern European Countries, *The World Economy*, Vol. 32, Issue 2, February, pp. 267 - 290.
- Blomstrom, M., R. E. Lipsey and M. Zejan (1994), “What Explains Developing Country Growth”, NRBE Working Paper No. 4132 (Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research).
- Blomstrom, M., Kokko, A., and Globerman, S., (2001), “The Determinants of Host Country Spillovers from Foreign Direct Investment: A Review and Synthesis of the Literature”, στο: N. Pain (Ed), *Inward Investment, Technological Change and Growth. The Impact of Multinational Corporations on the UK Economy*, Houndmills : Palgrave.
- Borensztein, E., J. de Gregorio and J.-W. Lee (1998) “How Does Foreign Direct Investment Affect Economic Growth?” *Journal of International Economics*, 45, pp.115-35.
- Chowdhury, Abdur and George Mavrotas, “FDI and Growth: What causes what?” WIDER Helsinki, September 2003.
- Dunning, J. (1993), *Multinational Enterprises and the Global Economy*, New York: Addison Wesley.
- Dunning, J.H. (1998). *Globalization and the New Geography of Foreign Direct Investment*. *Oxford Development Studies*, 26, 47-69.

- De Mello, L. (1999) “Foreign Direct Investment Led Growth: Evidence from Time Series and Panel Data”, *Oxford Economic Papers*, 51, pp. 133-51.
- Li, X., and Liu, X, (2005), “Foreign Direct Investment and Economic Growth: An Increasingly Endogenous Relationship”, *World Development*, Vol. 33, No. 3, σελ. 393-407.
- Mardas, D. and Varsakelis, N., Foreign Direct Investment in a Small Open Economy: The Case of Greece, *Economia Internazionale*, Vol. XLIX, No 3, 1996.
- *Michalet J. (2002), Qu’ estce que la mondialisation?”, Paris: La Decouverte.*
- OECD (2009), *Economic Outlook* No. 85, June.
- Parantap Basu & Chandana Chakraborty & Derrick Reagle, (2003). "Liberalization, FDI, and Growth in Developing Countries: A Panel Cointegration Approach," *Economic Inquiry*, Oxford University Press, vol. 41(3), pages 510-516, July.
- Pournarakis, M., and Varsakelis, N.C., (2004), “Institutions, Internationalization and FDI: The Case of Economies in Transition”, *Transnational Corporations*, Vol. 13, No. 2, σελ. 77-94.
- WEF (2012) *The Global Competitiveness Report 2010-2012*.
- Zhang Kevin Honglin, “Does Foreign Direct Investment promotes Economic Growth? Evidence from East Asia and Latin America” *Western Economic Association International*, vol 19, No 2, April 2001, 175-185.

Διαδίκτυο :

- <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=180&la=2>
- <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=17&la=2>
- <http://sup.kathimerini.gr/xtra/media/files/meletes/econ/ethn020908.do>
- <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=21&la=2>
- <http://www.competitive-greece.gr>
- <http://greekrider.blogspot.com/2010/02/1949-2010.html>
- http://unctadstat.unctad.org/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_referer=&sCS_ChosenLang=en
- <http://www.worldbank.org/>
- <http://www.imf.org>

